

Prognoza

oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020

Opracowanie na zlecenie i we współpracy z Lider Projekt Sp. z o.o. zostało wykonane przez:

Integrum Consulting

mgr inż. Daniel Konopacki

mgr inż. Jarosław Walczak

mgr inż. Monika Gawłowska

Poznań, wrzesień 2014

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
1.1. PODSTAWA FORMALNA	4
1.2. PODSTAWA PRAWNA	4
1.3. ZAKRES PROGNOZY	4
2. PRZEDMIOT PROGNOZY	6
2.1. ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWOJU MIASTA LEGNICY	6
2.2. CELE STRATEGICZNE I GŁÓWNE WYZWANIA SRML	8
2.3. CELE OPERACYJNE I ZADANIA REALIZUJĄCE CELE OPERACYJNE	9
2.4. POWIĄZANIA SRML Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	21
3. STAN ŚRODOWISKA LEGNICY	31
3.1. POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA LEGNICY	31
3.2. KLIMAT	34
3.3. JAKOŚĆ POWIETRZA	34
3.4. WODY POWIERZCHNIOWE	36
3.5. WODY PODZIEMNE	38
3.6. KLIMAT AKUSTYCZNY	43
3.7. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	44
3.8. GOSPODARKA ODPADAMI	44
3.9. OBSZARY CHRONIONE I SIEĆ NATURA 2000	45
3.10. ZABYTKI	46
4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI SRML, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	50
5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA SRML, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA SRML	52
5.1. DOKUMENTY MIĘDZYNARODOWE	52
5.2. DOKUMENTY WSPÓLNOTOWE	53
5.3. DOKUMENTY KRAJOWE	54
5.4. PODSUMOWANIE	56
6. CECHY OBSZARU MIASTA LEGNICY	57
7. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W SRML	73
8. ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	74
8.1. ETAP REALIZACJI ZADAŃ	87
8.1.1. OBSZARY SIECI NATURA 2000	87
8.1.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	87

8.1.3. HAŁAS	87
8.1.4. ROŚLINNOŚĆ	88
8.1.5. ŻWIERZĘTA, RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	89
8.1.6. GRUNTY, WODY GRUNTOWE, WODY POWIERZCHNIOWE ORAZ GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	90
8.1.7. ODPADY	91
8.1.8. KLIMAT	92
8.1.9. KRAJOBRAZ	92
8.1.10. POWIERZCHNIA ZIEMI	93
8.1.11. ZASOBY NATURALNE	93
8.1.12. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE	93
8.1.13. LUDZIE	93
8.2. ETAP EKSPLOATACJI	94
8.2.1. OBSZARY SIECI NATURA 2000	94
8.2.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	94
8.2.3. HAŁAS	95
8.2.4. ROŚLINNOŚĆ	96
8.2.5. ŻWIERZĘTA, RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	96
8.2.6. GRUNTY, WODY GRUNTOWE, WODY POWIERZCHNIOWE ORAZ GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	97
8.2.7. ODPADY	97
8.2.8. KLIMAT	97
8.2.9. KRAJOBRAZ	97
8.2.10. POWIERZCHNIA ZIEMI	98
8.2.11. ZASOBY NATURALNE	98
8.2.12. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE	98
8.2.13. LUDZIE	98
8.3. FAZA LIKWIDACJI	98
8.3.1. OBSZARY SIECI NATURA 2000	98
8.3.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	99
8.3.3. HAŁAS	99
8.3.4. ROŚLINNOŚĆ	100
8.3.5. ŻWIERZĘTA, RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	101
8.3.6. GRUNTY, WODY GRUNTOWE, WODY POWIERZCHNIOWE ORAZ GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	102
8.3.7. ODPADY	102
8.3.8. KLIMAT	103
8.3.9. KRAJOBRAZ	104
8.3.10. POWIERZCHNIA ZIEMI	104
8.3.11. ZASOBY NATURALNE	104
8.3.12. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE	104
8.3.13. LUDZIE	104
9. OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	105
9.1. FAZA BUDOWY	105
9.2. FAZA EKSPLOATACJI	106

9.3. FAZA LIKWIDACJI	108
<u>10. PRAWDOPODOBIENSTWO WYSTAPIENIA ODDZIAŁYWAŃ SKUMULOWANYCH LUB TRANSGRANICZNYCH</u>	110
<u>11. SKUTKI BRAKU REALIZACJI SRML DLA ŚRODOWISKA</u>	111
<u>12. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI SRML</u>	112
<u>13. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY</u>	114
<u>14. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM</u>	115

1. WPROWADZENIE

1.1. PODSTAWA FORMALNA

Podstawę formalną niniejszego opracowania p.n. *Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020* stanowi zlecenie Lider Projekt Sp. z o. o. z Poznania.

1.2. PODSTAWA PRAWNA

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest art. 46 **Ustawy** z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami)*. Artykuł ten nakłada obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji dokumentów strategicznych (m. in. programów w dziedzinie transportu, gospodarki wodnej, turystyki i wykorzystania terenu) opracowywane przez organy administracji.

Przez strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko rozumie się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu, obejmujące w szczególności:

- a) uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- b) sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- c) uzyskanie wymaganych ustawą opinii,
- d) zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Zapisy **Ustawy** o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko są przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień **Dyrektywy 2001/42/WE** z 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

1.3. ZAKRES PROGNOZY

Prognoza oddziaływania na środowisko została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w artykule 51 **Ustawy** o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z Ustawą prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

1. Zawierać:
 - a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
 - b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
 - e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.
2. Określać, analizować i oceniać:
 - a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
 - b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
 - c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
 - d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego

dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

3. Określać, analizować i oceniać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

2. PRZEDMIOT PROGNOZY

Strategia Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020 (SRML) znajduje się obecnie w fazie opracowywania. Niniejszy dokument jest prognozą oddziaływania na środowisko pełnej wersji tego dokumentu, która będzie poddana procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Strategia Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020 (SRML) jest dokumentem, którego celem jest wyłonienie problemów kluczowych oraz wskazanie ich przyczyn oraz skutków, jakie wywierają na sytuację społeczno–gospodarczą Miasta Legnicy.

Ustawodawstwo polskie nie określa wprost konieczności sporządzania strategii rozwoju przez jednostki samorządu terytorialnego na szczeblu lokalnym. Mimo braku obligatoryjności samorządy lokalne, znając wagę i użyteczność dokumentu Strategii w kreowaniu i sterowaniu procesem strategicznym oraz przy późniejszej realizacji działań o charakterze operacyjnym, decydują się na opracowanie tego dokumentu. Podstawę prawną dla opracowania strategii rozwoju miasta wyznaczają zapisy **Ustawy o samorządzie lokalnym** z dn. 8 marca 1990 r., (**Dz. U. 1990 Nr 16 poz. 95**) oraz **Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju** z dnia 6 grudnia 2006 r. (**Dz. U. z 2006 r. Nr 227, poz. 1658**).

Ustawa o samorządzie gminnym mimo, iż w żadnym zapisie nie odnosi się wprost do opracowywania strategii rozwoju, to w art. 18 ust. 6 mówi, iż w gestii rady gminy pozostaje uchwalanie wszelkich programów o charakterze gospodarczym, a za takowy należy uznać strategię rozwoju miasta. Art. 30 niniejszej ustawy wskazuje z kolei na rolę prezydenta miasta jako organu wykonawczego, którego rolą jest przygotowanie projektów uchwał rady gminy (a więc i dokumentu strategii) oraz sposobu ich wykonywania.

O ile **Ustawa o samorządzie gminnym** ukazuje proces uchwałodawczy i kompetencje poszczególnych organów gminy w opracowywaniu i wdrażaniu uchwalonych dokumentów strategiczno-planistycznych to **Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju** określa rolę w procesie prowadzenia krajowej polityki rozwoju poszczególnych szczebli władzy administracyjnej.

Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju w art. 3 ust. 3 mówi, iż politykę rozwoju na szczeblu lokalnym prowadzi samorząd powiatowy i gminny. Art. 4 ust. 1 stwierdza natomiast jednoznacznie, że podstawę dla prowadzenia polityki rozwoju stanowi strategia rozwoju. Art. 2 niniejszej ustawy stwierdza, iż przez politykę rozwoju należy rozumieć „zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej”.

Konieczność sporządzenia strategii rozwoju miasta uwarunkowana jest również przez dokumenty nadrzędne o charakterze strategiczno-planistycznym utworzone na szczeblu europejskim, krajowym oraz regionalnym

2.1. ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWOJU MIASTA LEGNICY

Wizja rozwoju miasta Legnicy opiera się na wyrażeniu: „Legnica regionalnym ośrodkiem wzrostu, kształtującym usługi administracji, zdrowia, kultury, sportu oraz nauki w wymiarze ponadlokalnym”.

Powyższe sformułowanie wizji rozwoju wynika z roli Legnicy, określonej na szczeblu centralnym i wojewódzkim, jako regionalnego ośrodka wzrostu. Legnica ma być miastem:

- które poprzez swoją politykę rozwojową prowadzi do zrównoważonego rozwoju całego regionu, a w szczególności Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- wiodącym, zabezpieczającym potrzeby mieszkańców, umożliwiającym im dostęp do szeroko rozumianych usług publicznych, rynku pracy, edukacji, rozrywki i kultury, wskazującym kierunki i integrującym działania gmin LGOF.

Spełnienie tego nadrzędnego postulatu wizji warunkuje osiągnięcie 9 komplementarnych elementów wizji rozwoju. Elementy te obrazują jak w perspektywie około 10 lat ma wyglądać Legnica, jakim miastem chce być, jaki typ społeczeństwa chce budować,

do jakich celów chce aspirować, na bazie jakich potencjałów chce umacniać swój kapitał rozwojowy i pozycję konkurencyjną.

Do każdych wartości zostały dopasowane czynniki rozwojowe wypracowane na podstawie diagnozy oraz warsztatów strategicznych, które mogą mieć znaczący wpływ na powodzenie ich realizacji. Mocne strony stanowią potencjał, wypracowaną bazę, na której można budować nowy obraz miasta, szanse z kolei ukazują czynniki mogące przyspieszyć, stymulować niektóre procesy rozwojowe lub niwelować posiadane niedoskonałości i bariery. Słabe strony ukazują obecne problemy i ograniczenia, których usunięcie jest niezbędne dla prawidłowego osiągnięcia zamierzonej wizji miasta. Zagrożenia obrazują zaś czynniki zewnętrzne, negatywne trendy, które mogą uniemożliwić urzeczywistnienie się zakładanego obrazu Legnicy.

Wartości te to:

- Legnica to atrakcyjny, zróżnicowany i bogaty rynek pracy, zapewniony dzięki rozwiniętemu i innowacyjnemu sektorowi usług oraz sektorowi małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych i handlowych,
- Legnica miastem spotkań biznesu, otwartym na inwestycje i nowych inwestorów, budującym swoją gospodarczą przewagę konkurencyjną w oparciu o wysoką dostępność komunikacyjną i rozbudowaną infrastrukturę sieciową,
- Legnica miastem ładu przestrzennego, o wysokiej estetyce, zrewitalizowanej zabudowie historycznej, atrakcyjnych przestrzeniach publicznych dla integracji społecznej, wypoczynku, turystyki, rekreacji oraz kultury w centrum i na osiedlach mieszkaniowych,
- Legniczanie niezależnie od wieku - zaangażowani społecznie, kreatywni, aktywni sportowo i kulturalnie, świadomi roli sportu i rekreacji w budowaniu zdrowego społeczeństwa, o wysokiej świadomości ekologicznej, poczuciu tożsamości lokalnej, tworzący społeczeństwo obywatelskie,
- Legniczanie – wysoko wyedukowani, przedsiębiorczy, o wysokich aspiracjach życiowych i wyższym statusie materialnym,
- Legnica regionalnym ośrodkiem nauki, edukacji i kultury,
- Legnica miastem wysokiej jakości środowiska przyrodniczego, dzięki świadczeniu nowoczesnych i wysokiej jakości usług komunalnych,
- Legnica miastem sprzyjającym rodzinie: bezpiecznym, zapewniającym powszechny dostęp do rozbudowanej infrastruktury społecznej i wysokospecjalistycznych usług zdrowia,
- Legnica miastem sprzyjającym rodzinie: bezpiecznym, zapewniającym powszechny dostęp do rozbudowanej infrastruktury społecznej i wysokospecjalistycznych usług zdrowia.

Na każdym ze szczebli planowania przestrzennego rola Legnicy ukazywana jest w szerszej perspektywie, aniżeli tylko polityki miejskiej. Legnica stanowi centrum Obszaru Funkcjonalnego, jej powiązania z miejscowościami i gminami ją okalającymi polegają na wzajemnym oddziaływaniu i uzupełnianiu funkcji społeczno-gospodarczych. Miejscowości okalające Legnicę stanowią zaplecze mieszkalne, rekreacyjne i rozwojowe Miasta (przez ich teren przebiegają ważne obwodnice i szlaki komunikacyjne odciążające ruch drogowy w Legnicy, tworzone są nowe tereny mieszkaniowe, itp.). Miasto Legnica stanowi natomiast centrum społeczno-gospodarcze, dzięki czemu mieszkańcy okolicznych gmin uzyskują łatwy dostęp do szeroko pojętej infrastruktury społeczno-kulturowej, usług i miejsc pracy. Dostęp sąsiednich gmin do miejskiej infrastruktury technicznej oraz oferty legnickich spółek komunalnych pozwala im na zwiększenie jakości i zasięgu świadczonych usług (głównie w zakresie wodno-kanalizacyjnym i gospodarki odpadami).

Zasięg oddziaływania Legnicy, a zwłaszcza jej oferty usług niekomercyjnych, jak opieka zdrowotna, kultura, nauka i szkolnictwo wyższe wykracza poza sferę lokalną i ma wymiar regionalny. Dobre powiązania komunikacyjne sprawiają, że obszar w zasięgu 30 minut jazdy samochodem (ok. 1825 km²) zamieszkuje około 330 tys. osób.

Założenia dokumentów strategicznych, uwzględniających nową politykę finansową Unii Europejskiej na lata 2014-2020 jasno wskazują na potrzebę wdrażania zintegrowanych działań i projektów samorządów służących zrównoważonemu rozwojowi regionów. Legnica

określona w dokumentach planistycznych jako ośrodek miejski o znaczeniu regionalnym, powinna kreować inicjatywy służące rozwojowi Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego i umacniać pozycję lidera regionu, aby stać się równoważącym biegunem wzrostu gospodarczego i rozwoju społecznego województwa obok Wrocławia.

Kluczowym dokumentem z punktu widzenia kształtowania polityki miejskiej obok strategii rozwoju jest *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*. Cele i postanowienia Studium określają bowiem ramy przestrzenne przyszłego rozwoju Miasta, warunkując w ten sposób możliwości kreowania i wdrażania programów oraz polityk strategiczno-planistycznych w granicach administracyjnych miasta.

Obowiązujące do 2014 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego za cel główny rozwoju przestrzennego Legnicy wskazywało: „wzmocnienie pozycji Legnicy jako ośrodka miejskiego o znaczeniu regionalnym w województwie dolnośląskim”. Cel główny polityki przestrzennej Miasta Legnicy określony w nowym projekcie Studium stanowi jego nieco zmodyfikowaną kontynuację, podkreślającą nadrzędną rolę celu jakim jest poprawa warunków życia legniczan w kreowaniu polityki miejskiej. Cel główny polityki przestrzennej obowiązującego Studium brzmi następująco: „zrównoważona struktura przestrzenna miasta, sprzyjająca wzmocnieniu pozycji Legnicy jako ośrodka regionalnego oraz poprawie warunków życia mieszkańców”.

Warunkiem realizacji celu głównego jest spełnienie pięciu celów częściowych, takich jak:

- Wysoka jakość środowiska miejskiego, kształtująca korzystny wizerunek Legnicy;
- Rozbudowa układu komunikacyjnego miasta;
- Rozwój i zróżnicowanie bazy ekonomicznej miasta;
- Tworzenie równych szans zaspokojenia podstawowych potrzeb społecznych;
- Ugruntowanie trwałych warunków zrównoważonego rozwoju miasta.

2.2. CELE STRATEGICZNE I GŁÓWNE WYZWANIA SRML

Wartości wizji rozwoju Legnicy wskazują kierunek oczekiwanych zmian, a także przedstawiają obraz miasta jakim Legnica w przyszłości powinna się stać. Zakres celów strategicznych stanowi konkretyzację przyjętych wartości wizji rozwoju, a także konkluzji strategicznych wynikających z przeprowadzonych analiz stanu i potencjału rozwojowego miasta. Osiągnięcie zamierzonego poziomu rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego miasta odpowiadającego przyjętej wizji będzie możliwe dzięki realizacji pięciu celów strategicznych, takich jak:

- Cel strategiczny I - Rozwój nowoczesnej gospodarki opartej na innowacjach oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta;
- Cel strategiczny II - Wzrost znaczenia Legnicy jako regionalnego ośrodka edukacji, kultury i sportu;
- Cel strategiczny III - Poprawa jakości i warunków życia Legniczan;
- Cel strategiczny IV - Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej i zachowanie obiektów dziedzictwa kulturowego;
- Cel strategiczny V - Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego.

Przyjęte cele strategiczne są wzajemnie równorzędne, a ich realizacja powinna przebiegać równolegle, po to aby proces rozwojowy miasta i obszaru jego oddziaływania dokonywał się w sposób prawidłowy i zrównoważony.

Wyzwania strategiczne wynikające z przyjętych 5 celów strategicznych, osiągane będą poprzez realizację celów operacyjnych uszczegółowiających założone kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Legnicy w nadchodzących latach. Ich zakres został określony w oparciu o przeprowadzone analizy, a także na podstawie prac Komitetu Sterującego uczestniczącego w opracowaniu *Strategii rozwoju Miasta Legnicy 2015-2020 PLUS*, w którego skład wchodzi lokalni liderzy opinii będący przedstawicielami różnych środowisk: organizacji społecznych, jednostek budżetowych, urzędów, przedsiębiorstw, instytucji kultury, sportu, nauki i edukacji.

2.3. CELE OPERACYJNE I ZADANIA REALIZUJĄCE CELE OPERACYJNE

Wyselekcjonowany zestaw celów operacyjnych przypisanych każdemu z celów strategicznych pozwala w sposób precyzyjny i szczegółowy określić typy zadań, jakie w nadchodzących latach powinny być wdrażane przez jednostki miejskie, aby w pełni rozwinąć i wykorzystać posiadane potencjały oraz zniwelować braki i słabości w funkcjonowaniu miasta.

Poniżej w tabeli 1. przedstawiono schemat celów strategicznych, celów operacyjnych oraz opisów typów zadań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia zamierzonych celów i wizji rozwoju Legnicy. Wymienione zostały także potencjalne źródła finansowania projektów w ramach poszczególnych celów. Ostateczny zakres zadań, które będą mogły zostać zrealizowane w nadchodzących latach będzie zależał od możliwości budżetowych urzędu miasta oraz skuteczności pozyskiwania środków zewnętrznych pochodzących z funduszy europejskich oraz innych funduszy krajowych.

Pod każdym z celów operacyjnych zostały określone wskaźniki rezultatu, które będą służyły monitorowaniu i ewaluacji procesu wdrażania założeń *Strategii* w kolejnych latach.

Tabela 1. Schemat celów strategicznych i operacyjnych wraz z opisem działań realizacji dla Strategii Rozwoju Miasta Legnicy

Cel	Realizacja
1	2
Cel strategiczny I - Rozwój nowoczesnej gospodarki opartej na innowacjach oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta	
<p>Cel Operacyjny I.1 - <i>Modernizacja i rozbudowa układu transportu publicznego o znaczeniu regionalnym i ponadlokalnym</i></p>	<p>Legnica leżąca na przecięciu licznych szlaków tranzytowych i komunikacyjnych stanowi atrakcyjną lokalizację dla potencjalnych inwestycji. Niezwykle ważne jest zatem zapewnienie drożności systemów komunikacyjnych wewnątrz miasta, a przede wszystkim przeniesienie głównych arterii komunikacyjnych Legnicy na jej obrzeża. Zmniejszy to uciążliwość związaną z hałasem i ruchem drogowym w centrum Legnicy, a także uatrakcyjni w oczach inwestorów wolne tereny otaczające główny rdzeń miasta. W nadchodzącej perspektywie należy skupić się na tych celach inwestycyjnych, które z jednej strony znacząco poprawią jakość i bezpieczeństwo podróżowania, jak również wpłyną na atrakcyjność inwestycyjną miasta.</p> <p>Sprawne i płynne przemieszczanie się wewnątrz miasta uwarunkowane jest możliwościami dalszego usprawniania i wdrażania zintegrowanych systemów zarządzania ruchem i transportem publicznym. Inwestycje w tej sferze znacząco poprawią jakość przemieszczania się zarówno prywatnymi środkami transportu jak i komunikacją publiczną, ograniczając powstawanie zatorów drogowych oraz skracając czas przejazdu.</p> <p>Inwestycjami wpływającymi na udrożnienie ciągów komunikacyjnych w centrum miasta są budowa Zbiorczej Drogi Południowej wraz z budową przeprawy mostowej na Kaczawie, gruntowne modernizacje oraz rozbudowa dróg zbiorczych: ul. Jaworzyńskiej, ul. Piłsudskiego z ul. Sikorskiego, a w dalszej perspektywie rozbudowa ul. Złotoryjskiej i ul. Chojnowskiej. Inwestycje te znacznie zwiększą bezpieczeństwo oraz komfort jazdy wszystkich uczestników ruchu drogowego. Są one także istotne z punktu widzenia połączenia wewnętrznego układu komunikacyjnego Legnicy z siecią TEN-T i dróg krajowych.</p> <p>Wzmocnienie oddziaływania tych inwestycji będzie możliwe przy wdrożeniu ambitnego, dużego projektu drogowego jakim jest kontynuacja budowy Obwodnicy Południowej – Wschodniej. Stanowi ona kluczową inwestycję drogową, która odciąży miasto z ruchu kierującego się na drogę krajową DK94 w kierunku Wrocławia, wpłynie na wzrost atrakcyjności terenów inwestycyjnych zlokalizowanych w południowej części miasta, zminimalizuje negatywne oddziaływanie ekologiczne i społeczne zwiększając jednocześnie przepustowość i drożność układu komunikacyjnego miasta.</p> <p>W dalszej perspektywie należy rozważyć budowę Obwodnicy Północnej, która połączy realizowaną trasę S3 i Obwodnicę Zachodnią, z drogą krajową DK94. Obwodnica nie tylko odciąży układ komunikacyjny miasta, ale doprowadzi do aktywizacji terenów w północnej części miasta, które mogą stanowić alternatywny kierunek rozwoju przestrzennego Legnicy, będący przeciwwagą dla naturalnego ciężenia ku atrakcyjnym terenom zlokalizowanym w okolicach autostrady A4.</p> <p>Planując przyszły rozwój komunikacyjny Legnicy nie należy zapominać o jej wiodącej roli w regionie jako ośrodka centralnego Legnicko-Głogowskiego Obszaru</p>

Cel	Realizacja
1	2
	<p>Funkcjonalnego. Zapewnienie sprawnej komunikacji z innymi miastami regionu, poprzez stworzenie zintegrowanego systemu powiązań, stanowi kluczowe zagadnienie w perspektywie dalszego rozwoju i integracji LGOF. System komunikacyjny LGOF powinien opierać się na stworzeniu atrakcyjnej sieci powiązań drogowych i kolejowych, a także budowie multimodalnych centrów przesiadkowych, zapewniających podróżującym sprawne zmienianie środków transportu.</p> <p>W ramach tego celu operacyjnego realizowane będą także działania służące usprawnieniu miejskiej komunikacji publicznej, np. poprzez odnowę taboru autobusowego czy budowę i modernizację węzłów przesiadkowych. Działania te będą miały wpływ na polepszenie standardu świadczonych usług komunikacji publicznej na rzecz legniczan jak i mieszkańców sąsiadujących gmin.</p> <p>Zadaniami o najwyższym priorytecie będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa zintegrowanego systemu zarządzania ruchem i transportem publicznym w mieście, ➤ Stworzenie zintegrowanego systemu powiązań miast w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym - Inter Regio Rail, w tym budowa multimodalnego centrum przesiadkowego; ➤ Modernizacja Trasy 2A – przebudowa ul. Jaworzyńskiej; ➤ Budowa Zbiorczej Drogi Południowej wraz z budową mostu na Kaczawie; ➤ Budowa Obwodnicy Południowo-Wschodniej; ➤ Przebudowa al. Piłsudskiego i ul. Sikorskiego; ➤ Przebudowa ul. Szczytnickiej; <p>Zadaniem uzupełniającym będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Odnowa taboru autobusowego <p>Zadaniami realizowanymi w dalszej perspektywie czasowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa węzłów przesiadkowych; ➤ Przebudowa ulic Chojnowskiej i Złotoryjskiej. <p>Działania w zakresie transportu realizowane będą przy udziale środków własnych budżetu miasta oraz, przy spełnieniu odpowiednich kryteriów dostępu, środków europejskich po podpisaniu umowy o dofinansowanie, w szczególności z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego.</p>
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego I.1	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Oszczędność czasu w PLN w przewozach pasażerskich; ➤ Liczba osób korzystająca z przewozów komunikacją miejską; 	
<p>Cel operacyjny I.2 - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej dla istniejących i nowych terenów inwestycyjnych</p>	<p>Rozwój gospodarczy miast jak i ich atrakcyjność inwestycyjna nie opiera się jedynie na dostępności licznych terenów inwestycyjnych. Zainteresowanie potencjalnych inwestorów wzbudzą tereny cechujące się dobrym skomunikowaniem, a przede wszystkim odpowiednim zabezpieczeniem dostępu do infrastruktury technicznej. Realizacja tego celu jest niezwykle istotna wzmocnia bowiem oddziaływanie zadań określonych w Celu operacyjnym I.1 związanych z rozbudową zewnętrznego układu komunikacyjnego. Uzbrojenie dróg dla terenów produkcyjno – usługowych wzdłuż modernizowanych (np. ul. Jaworzyńska), a także nowo budowanych (np. Obwodnica Południowo-Wschodnia, Obwodnica Północna) ciągów komunikacyjnych znacząco zwiększy potencjał rozwoju gospodarczego i przestrzennego miasta.</p> <p>Potencjalnym, bardzo atrakcyjnym terenem inwestycyjnym, po doprowadzeniu mediów i budowie układu komunikacyjnego, może stać się teren lotniska. Jego lokalizacja w południowej części miasta, przy przecięciu się Obwodnic Zachodniej i Południowo-Wschodniej, a także pobliskiej autostrady A4, wpływa na atrakcyjność tego terenu dla budowy centrów logistycznych, handlowych, czy zakładów produkcyjnych. Właściwe wykorzystanie i przeznaczenie terenu lotniska może stanowić kluczowy impuls dla rozwoju gospodarczego Legnicy w nadchodzących latach.</p> <p>Zadaniami o najwyższym priorytecie będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Uzbrojenie dróg w rejonie ul. Jaworzyńskiej oraz Obwodnicy Południowo-Wschodniej dla terenów produkcyjno-usługowych; ➤ Budowa układu komunikacyjnego na terenie dzisiejszego lotniska; ➤ uzbrojenie terenu lotniska <p>Zadaniem uzupełniającym będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa parkingów dla samochodów ciężarowych; <p>Zadaniami realizowanymi w dalszej perspektywie czasowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przebudowa ul. Pątnowskiej wraz z odwodnieniem; <p>Finansowanie powyższych działań będzie odbywało się przy udziale środków własnych budżetu miasta, środków własnych spółek komunalnych, a także środków</p>

Cel	Realizacja
1	2
	<p>pochodzących z funduszy europejskich (RPO, PO IŚ).</p> <p>Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego I.2</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych; ➤ Liczba utworzonych miejsc pracy; 	
<p>Cel operacyjny I.3 - Rozwój technologii oraz usług publicznych i komercyjnych świadczonych elektronicznie</p>	<p>Nowoczesne społeczeństwo cyfrowe ukierunkowane jest na mobilność oraz szybkość przekazu informacji. Dlatego też, konieczne jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury, która umożliwi przedsiębiorstwom jak i instytucjom publicznym wzrost wydajności oraz jakości świadczonych usług drogą elektroniczną. Szczególnie istotnym projektem w nadchodzących latach będzie budowa Miejskiej Szerokopasmowej i Bezpiecznej Sieci Teleinformatycznej LEGMAN w Legnicy, która doprowadzi do popularyzacji i rozwoju e-usług, a także ograniczy zjawisko tzw. wykluczenia cyfrowego części społeczeństwa. Istotnym wyzwaniem będzie także dalsza informatyzacja Urzędu Miasta służąca poszerzaniu zakresu usług świadczonych drogą elektroniczną, a także udostępnianych elektronicznych baz danych, map oraz ewidencji. Pozwoli to na uproszczenie oraz ujednoczenie procedur urzędowych, a także ograniczy czas i koszty procesu administracyjnego.</p> <p>Zadaniami o najwyższym priorytecie będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa Miejskiej Szerokopasmowej i Bezpiecznej Sieci Teleinformatycznej LEGMAN w Legnicy; ➤ Informatyzacja Urzędu Miasta; ➤ Utworzenie systemu map numerycznych – GESUT; <p>Finansowanie działań w ramach celu odbywać się będzie poprzez wykorzystanie środków budżetowych miasta oraz możliwych źródeł dofinansowania z funduszy europejskich (RPO Województwa Dolnośląskiego, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Program Pomoc Techniczna)</p>
	<p>Wskaźniki dla Celu operacyjnego I.3</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba instytucji/jednostek podłączonych do szerokopasmowego Internetu; ➤ Liczba gospodarstw domowych podłączonych do szerokopasmowego Internetu; ➤ Liczba użytkowników korzystających z publicznych punktów dostępu do Internetu; ➤ Liczba jednostek sektora publicznego korzystających z utworzonych aplikacji i usług teleinformatycznych; ➤ Liczba użytkowników korzystających z usług on-line; 	
<p>Cel operacyjny I.4 - Tworzenie "klimatu dla biznesu" - Legnica centrum konferencyjno-biznesowym</p>	<p>Z punktu widzenia inwestora, na atrakcyjność danego miasta czy gminy nie mają wpływu tylko czynniki „twarde” jak: skomunikowanie, czy dostępność uzbrojonych terenów. Coraz częściej wpływ na decyzję o wyborze miejsca ulokowania kapitału przez przedsiębiorców wpływ ma tzw. „klimat dla biznesu”, czyli czas trwania procedur administracyjnych, stopień sformalizowania procesu inwestycyjnego, trudność w dotarciu do niezbędnych informacji, istnienie jednostek otoczenia biznesu czy zaplecza konferencyjno-biznesowego. Dlatego też ważnym elementem „otwierania się” na nowych przedsiębiorców stosowanym przez samorządy są Biura Obsługi Inwestora, których głównym celem jest: kompleksowa obsługa inwestora zewnętrznego, prezentacja oferty inwestycyjnej miasta oraz działania na rzecz poprawy i promocji oferty inwestycyjnej miasta. Utworzenie Biura Obsługi Inwestora w Legnicy wzmocni posiadane atuty infrastrukturalno-gospodarcze oraz uatrakcyjni miasto wśród potencjalnych inwestorów.</p> <p>Legnica dysponuje wyjątkowo rozbudowanym zapleczem konferencyjno-biznesowym, sprzyjającym organizacji szkoleń, konferencji, wystaw, ale także odpoczynkowi w trakcie podróży służbowych. Jest to potencjał dla rozwoju tzw. „turystyki biznesowej”, który aby rozwijać się prawidłowo wymaga utworzenia odpowiednich udogodnień infrastrukturalnych oraz komunikacyjnych na terenach kluczowych dla pełnienia funkcji hotelowo-konferencyjnej. Turystyka biznesowa cechuje się wysoką specjalizacją świadczonych usług, ale jednocześnie pozwala osiągać wyższe zyski, aniżeli inne rodzaje turystyki. Dobre skomunikowanie, estetyka i zabytkowy charakter miasta, sąsiedztwo Wrocławia oraz „zagłębia miedziowego” wsparte odpowiednią promocją mogą uczynić Legnicę jednym z ważniejszych ośrodków tzw. „przemysłu spotkań” w Polsce.</p> <p>Zadaniem o najwyższym priorytecie będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Utworzenie Biura Obsługi Inwestora; <p>Zadaniem uzupełniającym będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przebudowa układu komunikacyjnego oraz przestrzeni publicznych na terenach kluczowych dla pełnienia funkcji hotelowo-konferencyjnej; <p>Źródłami finansowania będą środki własne budżetu miasta oraz środki unijne uzyskane w ramach RPO Województwa Dolnośląskiego.</p>
	<p>Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego I.4</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba nowych przedsiębiorstw powstałych przy wsparciu IOB; ➤ Liczba miejsc noclegowych w obiektach hotelowych; 	

Cel	Realizacja
1	2
Cel strategiczny II - Wzrost znaczenia Legnicy jako regionalnego ośrodka edukacji, kultury i sportu	
<p>Cel operacyjny II.1. - Dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy</p>	<p>W nowoczesnym procesie dydaktycznym niezwykle ważna jest elastyczność i dostosowanie programów edukacyjnych do wymogów rynku pracy. Szybko zmieniająca się rzeczywistość i zachodzące procesy cywilizacyjne prowadzą do dezorientacji młodzieży i niemożności podjęcia decyzji co do własnej przyszłości i kierunku rozwoju edukacyjnego, a w dalszej kolejności zawodowego. Słusznie postulowaną inicjatywą byłoby zatem wypracowanie na terenie Legnicy systemu doradztwa zawodowego, który stworzyłby programy rozwoju doradztwa zawodowego, wdrażane począwszy od klas gimnazjalnych, w kierunku świadomego wyboru dalszego kierunku kształcenia. Zespół koordynujący powstanie i wdrażanie systemu poprzez kontakty z pracodawcami śledziłby zmiany na rynku i wraz z udziałem przedstawicieli szkół i poradni, mógłby na bieżąco aktualizować programy doradztwa zawodowego oraz programy praktyk. Oprócz implementacji rozwiązań systemowych nadal kontynuowana powinna być współpraca szkół zawodowych z pracodawcami w zakresie ustalania kierunków kształcenia i ewentualnego późniejszego zatrudnienia (wypracowanie sposobów, metod współpracy na bazie dobrych doświadczeń szkół prowadzących klasy patronackie). Rozwiązanie to wpłynie na rozwój tych kompetencji uczniów szkół zawodowych, które odpowiadają bieżącym standardom i są najbardziej poszukiwane na rynku pracy.</p> <p>Zadaniami realizowanymi w ramach celu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Stworzenie programu doradztwa zawodowego w klasach gimnazjalnych w kierunku świadomego wyboru dalszego kierunku kształcenia; ➤ Wypracowanie ogólnomiejskiego systemu doradztwa zawodowego; ➤ Współpraca szkół zawodowych z pracodawcami w zakresie ustalania kierunków kształcenia i ewentualnego późniejszego zatrudnienia (wykorzystanie doświadczenia szkół w ramach prowadzonych klas patronackich); <p>Źródłami finansowania działań w ramach celu operacyjnego II.1 będą środki własne budżetu miasta, środki partnerów prywatnych, a także środki pochodzące z funduszy europejskich (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, RPO Województwa Dolnośląskiego)</p>
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego II.1	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba osób zatrudnionych na skutek realizacji projektów; ➤ Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje na skutek realizacji projektów; 	
<p>Cel operacyjny II.2 - Implementacja nowoczesnych technologii w edukacji, służąca rozwojowi kompetencji cyfrowych dzieci i młodzieży</p>	<p>Realizacja tego celu ma służyć przede wszystkim rozwojowi kompetencji cyfrowych dzieci i młodzieży, niezbędnych dla właściwego funkcjonowania w realiach współczesnej cywilizacji cyfrowej i rynku pracy.</p> <p>Poprawa dostępności technologii informatycznej w procesie dydaktycznym powinna dokonywać się przede wszystkim poprzez zakup nowego i wymianę zużytego sprzętu komputerowego i multimedialnego. Sprzęt, o parametrach zbliżonych do obowiązujących standardów wraz z odpowiednio wykwalifikowaną i wyszkoloną kadrą nauczycielską stanowi gwarant prawidłowego, nowoczesnego prowadzenia procesu dydaktycznego na każdym etapie nauczania. Wykorzystanie technologii multimedialnych znacząco poprawia atrakcyjność prowadzonych zajęć oraz możliwości efektywnego przekazywania wiedzy i informacji, co powinno przełożyć się na wyniki uzyskiwane przez uczniów legnickich szkół.</p> <p>Szkoły zawodowe powinny być systematycznie wyposażane w nowoczesny sprzęt techniczno-dydaktyczny odpowiadający parametrom sprzętowi wykorzystywanemu w przedsiębiorstwach. Ułatwi to absolwentom szkół zawodowych wejście na rynek pracy oraz szybką adaptację do stanowiska pracy, ponieważ ich kompetencje praktyczne będą dostosowane do przyjętych standardów i urządzeń.</p> <p>Zadaniami realizowanym w ramach celu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zakup nowego i wymiana zużytego sprzętu komputerowego i multimedialnego w szkołach i placówkach oświatowych; ➤ Zakup nowoczesnego sprzętu wykorzystywanego w procesie dydaktycznym oraz w systemie egzaminów zawodowych w ramach wyposażania szkół zawodowych; <p>Źródłami finansowania działań w ramach celu operacyjnego II.2 będą środki własne budżetu miasta, a także środki pochodzące z funduszy europejskich (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, RPO Województwa Dolnośląskiego)</p>
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego II.2	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba osób korzystających z usług on-line (e-usługi); ➤ Liczba uczniów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektu; 	
<p>Cel operacyjny II.3 - Rozbudowa oferty</p>	<p>Potrzeby edukacyjne dzieci i młodzieży nie powinny być zaspokajane jedynie poprzez obowiązkowe zajęcia szkolne. Charakter tych potrzeb bywa zróżnicowany.</p>

Cel	Realizacja
1	2
<p>pozalekcyjnej i pozaszkolnej dla dzieci i młodzieży</p>	<p>Z jednej strony część uczniów (zwłaszcza szkół podstawowych i gimnazjów) potrzebuje dodatkowych zajęć dydaktyczno-wychowawczych czy korekcyjno-kompensacyjnych, które zniwelują różnice edukacyjne i pozwolą im opanować trudniej przyswajany materiał czy umiejętności, z drugiej strony osoby szczególnie uzdolnione potrzebują przestrzeni dla rozwijania swoich pasji i zainteresowań w postaci kół naukowych czy dodatkowych zajęć pozalekcyjnych.</p> <p>Interesującą i nowoczesną formę zajęć pozaszkolnych stanowią zajęcia prowadzone z udziałem osób starszych polegające na obustronnej współpracy pokoleń. Doświadczenie i wiedza przekazywane młodym uczniom mogą okazać się niezwykle cenne nie tylko w ich zmaganiach edukacyjnych, ale także w życiu codziennym. Osoby starsze, dzięki kontaktowi z młodzieżą także zdobywają nowe umiejętności przekazywane przez młodzież np. w zakresie kompetencji cyfrowych, a przede wszystkim mają możliwość aktywizacji i uczestnictwa w życiu społeczno-kulturowym.</p> <p>Organizując dodatkowe edukacyjno-wychowawcze należy pamiętać także o zapewnieniu uczniom dostępu do różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, która będzie bezpośrednim wsparciem dla uczniów nie radzących sobie ze stresem czy innymi problemami natury psychologicznej lub wychowawczej.</p> <p>Zadaniami realizowanymi w ramach celu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prowadzenie zajęć dydaktyczno-wychowawczych i korekcyjno-kompensacyjnych, zwłaszcza w szkołach podstawowych i gimnazjach; ➤ Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży uzdolnionej uczącej się w legnickich szkołach ponadgimnazjalnych; ➤ Zapewnienie uczniom szkół podstawowych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej; ➤ Organizacja zajęć dodatkowych w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych dla uczniów na poziomie gimnazjalnym; ➤ Wdrożenie programu zajęć pozalekcyjnych (w Młodzieżowym Centrum Kultury) przy wykorzystaniu doświadczeń osób starszych; <p>Źródłami finansowania działań w ramach celu operacyjnego II.3 będą środki własne budżetu miasta, a także środki pochodzące z funduszy europejskich (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, RPO Województwa Dolnośląskiego)</p>
<p>Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego II.3</p>	
<p>➤ Liczba uczniów objętych wsparciem;</p>	
<p>Cel operacyjny II.4 - Rozwój edukacji ustawicznej i innych form podnoszenia kwalifikacji dla osób pozostających na rynku pracy</p>	<p>Mimo, iż poziom bezrobocia w Legnicy na tle innych miast Dolnego Śląska prezentuje się korzystnie, to sytuacja na rynku pracy nie jest w pełni zadowalająca. Bezrobocie rejestrowane oscyluje wokół poziomu 10%, a znaczna część społeczeństwa zmuszona jest do korzystania ze wsparcia opieki społecznej. Konieczne jest zatem podjęcie niezbędnych działań służących ograniczeniu zjawiska wykluczenia społecznego, przede wszystkim poprzez umożliwienie poszerzenia kwalifikacji osobom, których wykształcenie i posiadane umiejętności nie są dostosowane do współczesnych wymogów rynku pracy.</p> <p>Dlatego też w kolejnych latach powinno się poszerzać ofertę kwalifikacyjnych kursów zawodowych, świadczonych zwłaszcza za pośrednictwem szkół zawodowych. Oferta kursów i szkoleń powinna być dostosowana do wymogów i trendów na rynku pracy, aby wiedza zdobywana przez kursantów mogła być przez nich wykorzystana przy staraniach o nową pracę. Pomocnym rozwiązaniem w tym zakresie byłoby także wprowadzenie kształcenia na odległość celem zwiększenia możliwości udziału osób dorosłych w uzupełnieniu wykształcenia, zdobyciu kwalifikacji zawodowych lub przekwalifikowaniu się. Realizacja tego zadania wiązałaby także z odpowiednim przygotowaniem kadry dydaktycznej do prowadzenia nauczania e-learningowego, aby proces ten przebiegał w sposób właściwy i możliwie efektywny.</p> <p>Ponadto należy wspierać programy praktyk i staży, aby umożliwić pracodawcy weryfikację umiejętności potencjalnego pracownika w praktyce, a osobie zainteresowanej podjęciem zatrudnienia dać możliwość zaznajomienia się ze specyfiką stanowiska oraz danego zakładu pracy, a także zdobycia cennego doświadczenia zawodowego.</p> <p>Zadaniami realizowanymi w ramach celu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Poszerzenie oferty kursów zawodowych świadczonych przez szkoły zawodowe; ➤ Wprowadzenie systemów kształcenia na odległość; ➤ Wdrożenie systemu szkoleń dla nauczycieli w ramach przygotowania kadry dydaktycznej do nauczania e-learningowego; ➤ Programy praktyk i staży, np. „Wykorzystaj szansę. Zdobądź zatrudnienie”

Cel	Realizacja
1	2
	<p>Źródłami finansowania działań w ramach celu II.4 będą środki własne budżetu miasta, środki Powiatowego Urzędu Pracy oraz fundusze zewnętrzne (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego).</p>
<p>Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego II.4</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba nauczycieli objętych wsparciem; ➤ Liczba osób dorosłych, objętych wsparciem w programie z zakresu rozwoju kwalifikacji i umiejętności zawodowych; ➤ Liczba osób korzystających z usług on-line (e-usługi); 	
<p>Cel operacyjny II.5 - Rozwój infrastruktury usług kultury i sportu o znaczeniu ponadlokalnym</p>	<p>Legnica dzięki posiadanej infrastrukturze, a także bogatemu doświadczeniu w organizacji licznych wydarzeń o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim, a także międzynarodowym stanowi ponadlokalny ośrodek życia kulturalnego i sportowego. Z legnickich usług kultury i sportu korzystają nie tylko mieszkańcy LGOF, ale także innych gmin województwa dolnośląskiego i lubuskiego. Rozwój świadczonych usług kultury, sportu i rekreacji, a także organizacji wydarzeń i imprez masowych o ponadlokalnym charakterze jest wciąż ograniczony przez brak odpowiednio dostosowanych i wyposażonych obiektów.</p> <p>Dlatego też, w miarę możliwości finansowych, w nadchodzącej perspektywie miasto podejmie starania służące doposażeniu, a także rewaloryzacji tych obiektów, których wykorzystanie w sposób znaczący przysłuży się rozwojowi życia kulturalnego i artystycznego w Legnicy, a także rozbudowie istniejącej infrastruktury o nowe obiekty jak np: hala widowiskowo-sportowa, czy muszla koncertowa w Parku Miejskim, które poszerzą możliwości organizacji dużych wydarzeń artystycznych i sportowych, wpływając tym samym na prestiż i promocję miasta.</p> <p>Kontynuowany będzie także program modernizacji i rozbudowy obiektów sportowych: istniejących hal sportowych, boisk i basenów, które służą zarówno organizacji imprez sportowych, jak i codziennej rekreacji mieszkańców.</p> <p>Zadaniami o najwyższym priorytecie będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rewaloryzacja Akademii Rycerskiej; ➤ Rewitalizacja Teatru Letniego (Parkowe Centrum Edukacyjno-Wystawiennicze i Plenerowa Galeria Rzeźby); <p>Zadaniami uzupełniającymi będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rewaloryzacja Legnickiej Biblioteki Publicznej i wypożyczalni dla dorosłych; ➤ Remont hal sportowych przy ul. Sejmowej i przy ul. Lotniczej; ➤ Modernizacja zespołu basenów przy ul. Stromej; ➤ Rozbudowa Stadionu Miejskiego im. Orła Białego; ➤ organizacja imprez sportowych o wysokiej randze krajowej i międzynarodowej; <p>Zadaniami realizowanymi w dalszej perspektywie czasowej będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa muszli koncertowej w Parku Miejskim; ➤ Budowa zespołu basenów przy ul. Radosnej; <p>Zadania finansowane będą ze środków własnych budżetu miasta oraz środków zewnętrznych, zwłaszcza Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego.</p>
<p>Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego II.5</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba osób odwiedzających instytucje kultury; ➤ Liczba osób odwiedzających poddane konserwacji i/lub restauracji obiekty zabytkowe;; ➤ Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystyki aktywnej i rekreacji; ➤ Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury turystyki aktywnej i rekreacji; ➤ Liczba osób korzystających z wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury sportowej; 	
<p>Cel operacyjny II.6 - Kulturalna i sportowa aktywizacja dzieci i młodzieży, w tym szczególnie młodzieży akademickiej</p>	<p>Zapewnienie odpowiedniej oferty kulturalnej i sportowej dla dzieci i młodzieży, która pozwala im na realizację własnych pasji i zainteresowań, stanowi fundament do budowania zdrowego społeczeństwa, zaangażowanego obywatelsko i kulturowo.</p> <p>Oferta ta powinna mieć zarówno charakter zindywidualizowany, realizowany poprzez programy stypendialne dla uzdolnionej sportowo i artystycznie młodzieży, szeroki zakres atrakcyjnych zajęć pozaszkolnych w klubach sportowych, ośrodkach kultury, czy szkolnych kołach zainteresowań, jak również charakter masowy w postaci organizowanych dużych imprez plenerowych, wydarzeń kulturalnych i sportowych promujących aktywne spędzanie wolnego czasu, a także zachęcających dzieci i młodzież do uczestnictwa w kulturze, w tym „kulturze wysokiej”.</p> <p>Ważną rolę w tym procesie mają instytucje kultury działające na terenie Legnicy, które poprzez działalność impresaryjną i właściwy dobór repertuaru powinny przyciągać młodsze pokolenia do uczestniczenia w życiu kulturalnym miasta, dbając tym samym o ich wykształcenie kulturalne. Działania te wpłyną korzystnie nie tylko na poziom intelektualny i kulturowy społeczeństwa, ale także na przyszłe</p>

Cel	Realizacja
1	2
	<p>funkcjonowanie instytucji kultury. Bowiem, aby w przyszłości konkurować z masowymi środkami przekazu i osiągać wysoką frekwencję na spektaklach, koncertach czy wystawach, należy wpierw wykształcić odpowiednie nawyki uczestnictwa w „kulturze wysokiej” u dzieci i młodzieży.</p> <p>Istotną funkcję w kształtowaniu życia kulturalnego miasta powinna pełnić także młodzież akademicka. W Legnicy, która posiada największą społeczność studencką na Dolnym Śląsku po Wrocławiu, obserwowana aktywność studentów w kształtowanie życia miasta jest ograniczona. Należy rozważyć czy oferta skierowana do tej grupy jest atrakcyjna i na tyle rozbudowana, aby wzmocnić wyższe zaangażowanie obywatelskie i kulturowe społeczności studenckiej, a także zachęcić ją do czynnego uczestnictwa i współorganizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych w mieście.</p> <p>Zadaniami realizowanymi w ramach celu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Podejmowanie działań impresaryjnych przez instytucje kultury zachęcające do udziału mieszkańców w tzw. „kulturze wysokiej”; ➤ Organizacja dużych wydarzeń plenerowych; ➤ Tworzenie programów służących aktywizacji sportowej dzieci i młodzieży; ➤ Program stypendialny dla młodzieży uzdolnionej sportowo i artystycznie; <p>Głównym źródłem finansowania będą środki własne budżetu miasta, część działań może zostać objęta wsparciem w ramach RPO Dolnego Śląska. Ewentualnym, dodatkowym źródłem dofinansowania niektórych wydarzeń czy programów stypendialnych, może być mecenat lub sponsoring podmiotów prywatnych.</p>
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego II.6	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba uczestników imprez/wydarzeń o znaczeniu co najmniej regionalnym; ➤ Liczba dzieci i młodzieży odwiedzającej instytucje kultury; ➤ Liczba dzieci i młodzieży będącej członkami klubów sportowych; 	
<p>Cel operacyjny II.7 - <i>Wykorzystanie technologii teleinformatycznych w rozwoju usług kultury i jej promocji</i></p>	<p>Upowszechnianie wykorzystania technologii cyfrowych powinno dokonywać się na różnych płaszczyznach polityki miejskiej, a więc także w instytucjach kultury. Internet zapewniający globalny zasięg dostępu i przepływu informacji powinien stanowić kluczowy kanał promocji i publikacji informacji o mieście, zabytkach i wydarzeniach kulturalnych odbywających się na jego terenie. Warto zatem wdrażać i propagować rozwiązania pozwalające korzystać z tego bogatego medium komunikacji, np. poprzez utworzenie i wdrożenie systemu informacji audiowizualnej i elektronicznej o wydarzeniach kulturalnych w mieście. Nowoczesne technologie pozwalają także na uatrakcyjnienie (np. multimedialne elementy wystaw muzealnych i galeriach sztuki) i zwiększenie efektywności (Biblioteczne Okno na Świat, e-bilety) działalności statutowej instytucji kultury, a także, poprzez dodatkowe rozwiązania, umożliwiają odbiór produktów kultury osobom niesłyszącym i niewidzącym, zapobiegając w ten sposób ich wykluczeniu z życia kulturalnego miasta.</p> <p>Zadaniami realizowanymi w ramach celu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wyposażenie instytucji kultury w urządzenia multimedialne służące zwiększeniu efektywności i atrakcyjności działalności statutowej (np. Biblioteczne Okno na Świat); ➤ Wprowadzenie odpowiednich rozwiązań technologicznych umożliwiających odbiór produktów kultury osobom niesłyszącym i niewidzącym; ➤ Utworzenie i wdrożenie systemu informacji audiowizualnej i elektronicznej o wydarzeniach kulturalnych w mieście; <p>Źródłami finansowania inwestycji w tym zakresie będą środki własne budżetu miasta, a także źródła zewnętrzne (PO Polska Cyfrowa, RPO Województwa Dolnośląskiego)</p>
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego II.7	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba osób korzystających z usług on-line (e-usługi); ➤ Liczba turystów korzystających z wytworzonych/ zmodernizowanych produktów turystycznych; 	
<p>Cel operacyjny II.8 - <i>Wspieranie kultury i edukacji mniejszości narodowych jako ważnego elementu atrakcyjności miasta</i></p>	<p>Legnica jest miastem o niezwykle barwnej i burzliwej historii, posiadającym w swojej społeczności licznych przedstawicieli mniejszości narodowych, którzy kultywując swój język, kulturę i tradycję wpływają na specyficzny, wielokulturowy charakter miasta. Kontynuowanie organizacji różnorodnych wydarzeń, festiwali, przeglądów, konferencji oraz innych inicjatyw służących kultywowaniu tradycji mniejszości narodowych i ich prezentowania na zewnątrz, stanowić będzie ważny czynnik wpływający na atrakcyjność turystyczną i kulturową miasta.</p> <p>Priorytetowym zadaniem realizowanym w ramach celu będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kontynuowanie organizacji różnorodnych wydarzeń, festiwali, przeglądów, konferencji, itp. służących kultywowaniu tradycji mniejszości narodowych i ich prezentowania na zewnątrz; <p>Głównym źródłem finansowania inicjatyw realizowanych w ramach tego celu będą środki własne budżetu miasta oraz programy Ministra Kultury i Dziedzictwa</p>

Cel	Realizacja
1	2
	Narodowego.
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego II.8	
➤ Liczba uczestników imprez/wydarzeń o znaczeniu co najmniej regionalnym;	
Cel strategiczny III - Poprawa jakości i warunków życia Legniczan	
<p><u>Cel operacyjny III.1 - Modernizacja i rozwój infrastruktury i zarządzania usługami komunalnymi</u></p>	<p>Powszechny dostęp do infrastruktury technicznej oraz usług komunalnych stanowi podstawowy element warunkujący jakość życia w mieście. Zmieniający się układ przestrzenny miasta i ewoluujące potrzeby mieszkańców wymagają podejmowania kolejnych kroków służących rozwojowi zakresu świadczonych usług komunalnych i ich jakości, modernizacji wykorzystywanej infrastruktury i urządzeń technicznych oraz rozbudowie sieci podstawowych mediów.</p> <p>Przykładem działań jakie należy wdrożyć w nadchodzących latach może być opracowanie planu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej dla miasta Legnicy, który pozwoli określić zadania inwestycyjne służące dalszemu porządkowaniu gospodarki wodno-ściekowej i jej rozwojowi.</p> <p>Priorytetowym zadaniem realizowanym w ramach celu będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dalsze porządkowanie gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenie miasta, w tym stworzenie planu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej dla miasta Legnicy; <p>Działaniami uzupełniającymi będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa hali targowej przy ul. Partyzantów; ➤ opracowanie planu energetycznego; <p>Działania podejmowane w ramach celu III.1 finansowane będą ze środków własnych budżetu miasta, środków spółek komunalnych, a także w ramach dofinansowania ze środków zewnętrznych (RPO WD, PO IŚ) i umów partnerstwa publiczno-prywatnego.</p>
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego III.1	
➤ Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ludności ogółem;	
➤ Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w ludności ogółem;	
<p><u>Cel operacyjny III.2 - Podniesienie jakości usług w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia</u></p>	<p>Kreując politykę miejską nie należy zapominać o zapewnieniu warunków bytowych osobom ubogim oraz narażonym wykluczeniem społecznym.</p> <p>Działania w ramach tego celu będą skierowane głównie do osób w trudnej sytuacji życiowej, które nie potrafią dostosować się do zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej i powrócić na rynek pracy lub nie pozwala na to ich stan zdrowia. Celem podejmowanych działań będzie ograniczenie liczby osób, których materialna egzystencja uzależniona jest od długotrwałego korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, a także lepsze dopasowanie form pomocy do zindywidualizowanych potrzeb świadczeniobiorców.</p> <p>Wspierając funkcjonowanie ośrodków pomocy społecznej, noclegowni, hospicjów oraz organizując różne formy pomocy osobom najuboższym (zbiórki, akcje charytatywne, programy aktywizujące zawodowo osoby bezrobotne) miasto będzie starało się ograniczyć zjawisko marginalizacji społecznej.</p> <p>Zadaniami realizowanymi w ramach celu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja różnorodnych form pomocy osobom najuboższym; ➤ Wspieranie finansowe i organizacyjne funkcjonowania ośrodków pomocy społecznej, noclegowni i hospicjów działających na terenie miasta; <p>Środki przeznaczone na ten cel będą pochodziły z środków własnych budżetu miasta, a także środków z unijnych programów operacyjnych: Regionalnego Programu Operacyjnego oraz PO Wiedza Edukacja Rozwój.</p>
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego III.2	
➤ Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które skorzystały z usług społecznych;	
➤ Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej;	
➤ Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem;	
<p><u>Cel operacyjny III.3 - Modernizacja wewnętrznego układu komunikacyjnego</u></p>	<p>Obok rozbudowy połączeń z zewnętrznym układem komunikacyjnym, które wpływają na obraz komunikacyjny i atrakcyjność inwestycyjną miasta, konieczne jest polepszanie wewnętrznego układu komunikacyjnego, gdyż to on w pierwszej kolejności stanowi o jakości i sprawności poruszania się po mieście. Systematycznie wzrastająca liczba użytkowanych pojazdów powoduje niszczenie i dekapitalizację dróg, mostów i innych obiektów inżynierskich, co pociąga za sobą duże potrzeby remontowe w tym zakresie. Rosnąca liczba pojazdów powoduje także brak dostatecznej liczby miejsc parkingowych, co stanowi palący problem zarówno na osiedlach mieszkaniowych jak i w centrum miasta.</p> <p>Zadania realizowane w ramach tego celu operacyjnego będą skupiały się więc na modernizacji, uzbrojeniu i rozbudowie dróg lokalnych i dojazdowych, rozbudowie systemu parkingowego na terenie miasta, przebudowie chodników wraz z budową ścieżek rowerowych oraz na modernizacji kanalizacji deszczowej.</p> <p>Zadaniami realizowanymi w ramach celu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozbudowa systemu parkingowego na terenie miasta;

Cel	Realizacja
1	2
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Przebudowa chodników w mieście; ➤ Zadaniami uzupełniającymi będą: ➤ Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych; ➤ Modernizacja kanalizacji deszczowej; ➤ Budowa drogi obsługującej cmentarz komunalny w Jaszkwie; <p>Zadaniami realizowanymi w dalszej perspektywie czasowej lub po uzyskaniu wystarczających środków finansowych będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Uzbrojenie i budowa dróg, w szczególności na terenie przy ul. Lotniczej i ul. Kołobrzeskiej, przy ul. Chojnowskiej i ul. Krzemienieckiej, przy ul. Nowodworeskiej–Goździkowej, na Osiedlu Lotników, na terenie po AMW przy ul. Rzeczypospolitej, przy ul. Myśliwskiej–Jaworzyńskiej, przy ul. Jaworzyńskiej–Fiołkowej; ➤ Uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod budownictwo mieszkaniowe (Osiedle Piekary Jednostka „B”); <p>Finansowanie rozbudowy wewnętrznego układu komunikacyjnego, a także infrastruktury towarzyszącej będzie realizowane ze środków własnych budżetu miasta, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, a także Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego.</p>
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego III.3	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba miejsc parkingowych w mieście; ➤ Oszczędność czasu na nowych i zmodernizowanych drogach w przewozach pasażerskich; ➤ Całkowita długość dróg rowerowych na 100 km²; 	
<p>Cel operacyjny III.4 - <i>Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom i ich mieniu</i></p>	<p>Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańcom stanowi podstawowy czynnik wpływający na jakość życia na danym obszarze i podstawę dla prawidłowego rozwoju społeczeństwa. Legnica, mimo podejmowanych licznych działań i inwestycji w wyposażanie służb, wciąż posiada relatywnie wysokie wskaźniki przestępczości, dlatego też ważne jest wdrażanie w kolejnych latach działań o charakterze inwestycyjnym, edukacyjnym jak i profilaktycznym w tym obszarze polityki miejskiej.</p> <p>Kontynuacja rozbudowy monitoringu miejskiego połączona ze wzmożonymi działaniami o charakterze prewencyjnym może przynieść doraźny efekt spadku przestępczości oraz wandalizmu na terenie miasta. Elementem wpływającym na poczucie bezpieczeństwa przez mieszkańców będzie także budowa i przebudowa oświetlenia ulicznego, nie tylko zwiększająca widoczność, ale również, poprzez zastosowanie rozwiązań energooszczędnych, zmniejszająca zużycie energii elektrycznej.</p> <p>Bezpieczeństwo to także ochrona przeciwpożarowa. Jak pokazują statystyki częstym powodem powstawania pożarów oraz zaccadzeń są przestarzałe instalacje wentylacyjne, a także przewody kominowe. Ważnym wyzwaniem nie tylko z perspektywy ograniczania zjawiska „niskiej emisji”, ale przede wszystkim ochrony przeciwpożarowej będzie więc remont i dobudowa przewodów kominowych oraz wentylacyjnych w budynkach komunalnych oraz propagowanie podobnych działań wśród mieszkańców.</p> <p>Zadaniami realizowanymi w ramach celu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dalsza rozbudowa monitoringu wizyjnego; ➤ Budowa wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w mieście; ➤ Zwiększenie działań prewencyjnych Straży Miejskiej; <p>Zadaniami uzupełniającymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Działania profilaktyczne Policji i Straży Miejskiej; ➤ Remont i dobudowa przewodów kominowych i wentylacyjnych; <p>Działania w zakresie bezpieczeństwa publicznego finansowane będą z budżetu miasta. Dofinansowanie ze środków zewnętrznych może objąć działania z zakresu gospodarki niskoemisyjnej, zwłaszcza w ramach RPO i PO IS.</p>
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego III.4	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Spadek liczby stwierdzonych przestępstw; ➤ Spadek liczby przestępstw nieletnich; 	
<p>Cel operacyjny III.5 - <i>Rozwój oferty i infrastruktury dla osób starszych</i></p>	<p>W nadchodzących latach Legnica, podobnie jak inne samorządy w Polsce, musi zmierzyć się z wyzwaniem demograficznym jakim jest „starzenie się społeczeństwa” i zmiana struktury demograficznej. Działania podejmowane w tej dziedzinie powinny koncentrować się na dwóch podstawowych aspektach: zapewnieniu osobom starszym opieki społecznej oraz opieki zdrowotnej, a także stworzeniu płaszczyzn dla aktywizacji osób starszych i ich czynnego uczestnictwa w życiu publicznym.</p> <p>Starzenie się społeczeństwa oraz wydłużenie średniego czasu życia generuje nowe wyzwania z jakimi musi sprostać opieka społeczna oraz usługi służby zdrowia. Niestety polskie samorządy borykają się z brakiem odpowiedniej</p>

Cel	Realizacja
1	2
	<p>infrastruktury, która zabezpieczałaby potrzeby osób starszych w tym zakresie. Dlatego też konieczne jest tworzenie i wspieranie działalności Domów Seniora i hospicjów, a także wspieranie działalności Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Legnicy, w tym podejmowanie prób utworzenia Oddziału Geriatrycznego.</p> <p>Aktywizacji osób starszych mogą sprzyjać takie inicjatywy jak: budowa parków seniora, czy siłowni napowietrznych umożliwiających wykonywanie ćwiczeń fizycznych i rehabilitacyjnych, a także wspieranie działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku i innych form aktywizacji naukowej, edukacyjnej lub kulturalnej.</p> <p>Likwidacja barier architektonicznych w budynkach i miejscach publicznych oraz ich dostosowanie do potrzeb ludzi starszych i osób niepełnosprawnych powinna być również przedmiotem priorytetowych działań miasta w kolejnych latach.</p> <p>Zadaniami realizowanymi w ramach celu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa parku seniora w miejscu po zlikwidowanej górze saneczkowej w Parku Miejskim; ➤ Budowa siłowni napowietrznych; ➤ Wspieranie działalności Domów Seniora; ➤ Likwidacja barier architektonicznych, w tym przebudowa zatok autobusowych; <p>Zadania realizowane w ramach celu III.5 finansowane będą ze środków budżetu miasta oraz RPO Województwa Dolnośląskiego.</p>
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego III.5	
➤ Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z dostosowanej do ich potrzeb infrastruktury;	
Cel strategiczny IV - Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej i zachowanie obiektów dziedzictwa kulturowego	
<p>Cel operacyjny IV.1 - Rozwój przestrzeni publicznych sprzyjających aktywizacji lokalnych społeczności</p>	<p>Kształtując przestrzeń publiczną miasta konieczne jest zachowanie równowagi pomiędzy działaniami rewitalizacyjnymi i odnową zabytkowego centrum, a tworzeniem przyjaznych i atrakcyjnych przestrzeni na osiedlach mieszkaniowych. Estetyczne otoczenie miejsca zamieszkania, a także zagospodarowane i wyposażone przestrzenie publiczne sprzyjają aktywności społecznej i obywatelskiej, integracji oraz zwiększeniu bezpieczeństwa mieszkańców.</p> <p>Stąd, w kolejnych latach należy zagospodarowywać dostępne wnętrza blokowe czy wolne tereny na osiedlach jednorodzinnych na cele rekreacyjno-sportowe sprzyjające aktywności ruchowej i integracji wszystkich mieszkańców (skwery zieleni, boiska, place zabaw, flow-parki, siłownie napowietrzne, itp., itd.). Z kolei poprzez wykorzystanie istniejących, a także inicjowanie powstawania nowych osiedlowych obiektów kultury (kluby, domy kultury, itp.) stymulować aktywność lokalnych społeczności w zakresie: kultury, sportu, działalności społecznej i obywatelskiej.</p> <p>Zadaniami realizowanymi w ramach celu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zagospodarowanie wnętrz blokowych na cele rekreacyjno-sportowe; ➤ Wykorzystanie istniejących, a także wspieranie tworzenia nowych miejsc służących integracji mieszkańców, np. klubów i domów kultury; <p>Źródła finansowania projektów w ramach celu IV.1 stanowić będą: środki własne budżetu miasta oraz środki uzyskane w ramach RPO Województwa Dolnośląskiego.</p>
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego IV.1	
➤ Liczba członków kół i zespołów artystycznych działających w ramach ośrodków, klubów i domów kultury;	
<p>Cel operacyjny IV.2 - Rewitalizacja obszarów zdegradowanych</p>	<p>Cel ten koncentruje się na dalszej odnowie zdegradowanych i zdekapitalizowanych obszarów miejskich i ich szeroko pojętej rewitalizacji. Prowadzone działania rewitalizacyjne mają przywrócić pierwotny stan jakościowy i funkcję tych obszarów w przestrzeni miejskiej lub nadać im zupełnie nowy charakter tak, aby mogły one prawidłowo pełnić funkcje społeczne i gospodarcze, będąc ważnym elementem tkanki miasta.</p> <p>Zadania realizowane w ramach celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w rejonie ul. H. Pobożnego - renowacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych; ➤ Odnowa innych obszarów zdegradowanych; <p>Finansowanie działań rewitalizacyjnych będzie odbywało się ze środków własnych budżetu miasta oraz środków zewnętrznych z RPO Województwa Dolnośląskiego.</p>
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego IV.2	
➤ Liczba budynków mieszkalnych poddanych renowacji;	
<p>Cel operacyjny IV.3 - Ochrona i adaptacja obiektów o wysokiej wartości architektonicznej i historycznej na potrzeby</p>	<p>Legnica jest miastem posiadającym wyjątkowy klimat i charakter. Znaczna część unikatowych zabytków wciąż wymaga podjęcia prac konserwacyjno-remontowych, aby w pełni mogły one służyć celom turystyczno-edukacyjnym lub aby mogły zostać zaadoptowane na potrzeby usług publicznych lub komercyjnych. Konieczne jest zatem podejmowanie działań służących renowacji tych obiektów, a zwłaszcza</p>

Cel	Realizacja
1	2
<p><i>usług publicznych</i></p>	<p>prób dywersyfikacji źródeł finansowania prac konserwacyjno-remontowych o kapitał prywatny (sponsorzy, mecenat) jak i unijne oraz rządowe środki zewnętrzne. Przykładami obiektów, które w najbliższych latach mogą zostać ponownie zaadaptowane do użytku są: Akademia Rycerska, Baszta Chojnowska wraz z murem obronnym czy Kino „Ognisko”</p> <p>Zadaniami realizowanymi w ramach celu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rewaloryzacja Baszty Chojnowskiej i muru obronnego; ➤ Rewaloryzacja Kina „Ognisko”; <p>Możliwymi źródłami finansowania zewnętrznego działań w ramach tego celu są RPO Dolnego Śląska oraz Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko</p>
<p>Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego IV.3</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba osób odwiedzających poddane konserwacji i/lub restauracji obiekty zabytkowe; ➤ Kubatura obiektów zabytkowych nieruchomości poddanych procesowi konserwacji i/lub restauracji; 	
<p>Cel strategiczny V - Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego</p>	
<p>Cel operacyjny V.1 - <i>Ochrona terenów cennych przyrodniczo i ich adaptacja na potrzeby edukacyjne oraz adaptacja zaniedbanych terenów synantropijnych na potrzeby rekreacji</i></p>	<p>Ochrona środowiska nie powinna polegać jedynie na zakazach i obostrzeniach użytkowania obszarów o wysokich walorach środowiskowych. Nowoczesne podejście do zagadnień ochrony przyrody powinno koncentrować się na adaptacji terenów cennych przyrodniczo na potrzeby rekreacji czy edukacji przyrodniczo-histerycznej. Bezpośrednie obcowanie z przyrodą i terenami zieleni zwiększa szansę na zmianę świadomości ekologicznej mieszkańców, a dodatkowe przeznaczenie tych terenów pod cele rekreacyjne czy edukacyjne powinno ułatwić pozyskiwanie środków na ich utrzymanie.</p> <p>Dla właściwego zdiagnozowania walorów turystyczno – krajoznawczych środowiska przyrodniczego konieczne jest przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej miasta Legnicy. Zabieg ten pozwoli wskazać możliwości adaptacji części terenów obecnie zaniedbanych lub niewykorzystanych na potrzeby rekreacji (np. Lasek Złotoryjski), a także umożliwi ocenę potrzeb w zakresie ochrony środowiska na terenie miasta.</p> <p>Działania w ramach tego celu będą służyć także zachowaniu unikatowego charakteru zabytkowego Parku Miejskiego w Legnicy oraz obiektu Palmiarni. Jest to nie tylko obszar miasta cenny przyrodniczo, cechujący się wysokimi walorami edukacyjno-histerycznymi oraz rekreacyjnymi, ale także ciekawa atrakcja turystyczna regionu. Konieczne jest zatem prowadzenie dalszych prac rewitalizacyjnych w Parku i jego otoczeniu, aby mógł on odzyskać dawny, przedwojenny blask i prestiż.</p> <p>Zadaniami o najwyższym priorytecie będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej miasta – ocena walorów turystyczno-krajoznawczych środowiska przyrodniczego, poprzez aktualizację dokumentacji z 1995 r. ; ➤ Rewitalizacja zabytkowego obiektu Palmiarni w Legnicy stanowiącego bazę edukacji przyrodniczo-histerycznej; ➤ Rewitalizacja zieleni Lasku Złotoryjskiego i adaptacja obiektu do celów rekreacyjnych; ➤ Rewitalizacja zabytkowego Parku Miejskiego; <p>Zadaniem uzupełniającym będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Renowacja i urządzenie zieleni parkowo - zabytkowej przy Zespole Szkół Budowlanych; <p>Zadaniem realizowanym w dalszej perspektywie czasowej będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Adaptacja terenu synantropijnego (rejon ul. Złotej) na rozbudowę Parku Bielańskiego; <p>Źródłami finansowania, obok budżetu miasta, są: Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego oraz Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, a także Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.</p>
<p>Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego V.1</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powierzchnia zrehabilitowanych obszarów synantropijnych; ➤ Powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów; ➤ Liczba osób odwiedzających poddane konserwacji i/lub restauracji obiekty zabytkowe; 	
<p>Cel operacyjny V.2 - <i>Zintegrowanie i wzmocnienie systemów przeciwdziałania oraz ograniczania skutków powodzi i innych zjawisk ekstremalnych</i></p>	<p>W kolejnych latach nie należy zapominać o wzmacnianiu ochrony przed zagrożeniami naturalnymi, a w szczególności przed powodziami. Konieczna jest dalsza rozbudowa, utrzymanie i konserwacja urządzeń wodnych, w tym ochrony przeciwpowodziowej (kanałów melioracyjnych), ale także dróg dojazdowych do urządzeń przywałowych. Należy także dążyć do przyspieszenia czasu reakcji służb bezpieczeństwa wprowadzając zintegrowane systemy ostrzegania i alarmowania ludności, a także mobilne zabezpieczenia przeciwpowodziowe umożliwiające elastyczne reagowanie na występujące zagrożenia powodziowe na terenie miasta.</p>

Cel	Realizacja
1	2
	<p>Wprowadzając nowe rozwiązania i instalacje ochrony przeciwpowodziowej nie należy zapominać o estetyce miasta. Trend zwracania miasta „ku rzece” wpływa na atrakcyjność jego przestrzeni publicznych i zasobów terenów rekreacyjnych. Warto zatem przekształcać, w miarę możliwości, wały przeciwpowodziowe na zabudowę bulwarową i przywracać Kaczawę wraz z terenami przybrzeżnymi miastu i jego mieszkańcom.</p> <p>Zadaniami o najwyższym priorytecie będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa, utrzymanie i konserwacja urządzeń wodnych, w tym ochrony p/powodziowej (kanały melioracyjne), stworzenie dróg dojazdowych do urządzeń przywałowych; ➤ Przygotowanie mobilnych zabezpieczeń przeciwpowodziowych; <p>Zadaniami uzupełniającymi będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa zintegrowanego systemu ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach; ➤ Zabudowa bulwarowa wałów przeciwpowodziowych - przywrócenie Kaczawy i terenów przybrzeżnych miastu i jego mieszkańcom; <p>Pozabudżetowymi źródłami finansowania działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej i gospodarki wodnej mogą być: Narodowy Fundusz Gospodarki Wodnej i Ochrony Środowiska, Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.</p>
<p>Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego V.2</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powierzchnia terenu objęta ochroną przeciwpowodziową; ➤ Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią; 	
<p><u>Cel operacyjny V.3 –</u> <i>Zwiększenie wykorzystania technologii efektywnych energetycznie i rozwiązań służących ograniczeniu emisji zanieczyszczeń i substancji szkodliwych, w tym CO₂</i></p>	<p>Legnica podobnie jak i inne miasta w Polsce musi sprostać problemowi i zagrożeniu jakim jest emisja zanieczyszczeń powietrza, a zwłaszcza zjawisko tzw. „niskiej emisji”. Przyjęty w 2014 r. Program ograniczenia niskiej emisji dla miasta Legnicy wyznacza kierunki i zadania jakie należy podjąć, aby ograniczyć emisję zanieczyszczeń powietrza w mieście. Jego realizacja będzie ukierunkowana przede wszystkim na wymianie instalacji wentylacyjnych i grzewczych oraz modernizacji i optymalizacji źródeł ciepła w zależności od możliwości technicznych oraz finansowych. Realizacja Programu powinna zostać wsparta w kolejnych latach termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej, wprowadzaniem rozwiązań energooszczędnych, a także rozbudową ścieżek rowerowych i promocją alternatywnych środków transportu.</p> <p>Zadaniem priorytetowym będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizacja Programu ograniczenia niskiej emisji dla miasta Legnicy; <p>Zadaniami uzupełniającymi będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej; ➤ Budowa ścieżek rowerowych i promocja korzystania z roweru, jako środka lokomocji; ➤ Wymiana taboru MPK na autobusy z silnikami EURO 6 lub silnikami elektrycznymi; <p>Oprócz środków budżetu miasta, głównym źródłem finansowania inwestycji w zakresie gospodarki niskoemisyjnej będą Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko oraz Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego.</p>
<p>Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego V.3</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych; ➤ Ograniczenie emisji dwutlenku węgla; ➤ Liczba użytkowników podłączonych do wybudowanej/zmodernizowanej sieci ciepłowniczej; ➤ Zmiana efektywności energetycznej; ➤ Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektów termomodernizacyjnych; 	
<p><u>Cel operacyjny V.4 -</u> <i>Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców</i></p>	<p>Zadania realizowane w ramach tego celu będą koncentrować się na wspieraniu wszelkich inicjatyw i działań z zakresu edukacji ekologicznej, podejmowanych przez szkoły, organizacje pozarządowe i instytucje kultury (konkursy, festiwale, olimpiady, itp.) skierowanych zarówno do dzieci i młodzieży jak i starszych mieszkańców miasta. Uświadamianie ekologiczne społeczeństwa jest bardzo istotne z punktu widzenia trwałości oddziaływania i skuteczności wdrażanych projektów i inwestycji ekologicznych. Społeczne poczucie współodpowiedzialności za środowisko i wygląd estetyczny miasta w sposób bezpośredni przełoży się na jakość środowiska w przestrzeni publicznej Legnicy.</p> <p>Zadaniami realizowanymi w ramach celu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wspieranie inicjatyw i działań z zakresu edukacji ekologicznej, podejmowanych przez szkoły, organizacje pozarządowe i instytucje kultury (konkursy, festiwale, olimpiady, itp.); ➤ Kampania edukacyjna ukierunkowana na wskazanie korzyści zdrowotnych i

Cel	Realizacja
1	2
	społecznych z eliminacji niskiej emisji; ➤ Działalność w zakresie edukacji ekologicznej prowadzona przez EKOBIBLIOTEKĘ i Ośrodek Informacji Ekologicznej; ➤ Festiwal Piosenki Ekologicznej EKOPIOSENKA organizowany przez Młodzieżowe Centrum Kultury w Legnicy; Źródłami finansowania będą: budżet miasta i możliwe do uzyskania środki zewnętrzne.
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego V.4	
➤ Liczba osób uczestniczących w organizowanych kampaniach edukacji ekologicznej;	
Cel operacyjny V.5 - <i>Rozwój infrastruktury dla gospodarki odpadami</i>	Cel operacyjny V.5 koncentruje się na dalszej rozbudowie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, a w szczególności rozbudowie Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych. Mimo licznych inwestycji już wdrożonych w tym zakresie potrzeby wciąż są znaczące. Nie bez znaczenia jest także fakt, iż RIPOK, świadczący swe usługi także na rzecz innych samorządów Dolnego Śląska przy odpowiednim doinwestowaniu, może stać się instytucją nie tylko wysoce efektywną środowiskowo, ale także ekonomicznie. Zadaniami realizowanymi w ramach celu będą: ➤ Rozbudowa gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi; ➤ Rozbudowa Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych; Głównym źródłem finansowania inwestycji w rozbudowę gospodarki odpadami komunalnymi, obok miejskiego budżetu, będą środki unijne pochodzące z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.
Wskaźniki rezultatu dla Celu operacyjnego V.5	
➤ Ilość odpadów poddanych odzyskowi; ➤ Liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów; ➤ Dodatkowa moc przerobowa zakładu zagospodarowania odpadów komunalnych;	

2.4. POWIĄZANIA SRML Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategiczne podejście do planowania działań prorozwojowych wymaga szerokiej analizy dokumentów programowych na poziomie zarówno lokalnym, ale i krajowym czy regionalnym. SRML powinna być więc zgodna z założeniami innych opracowań dotyczących różnych sfer rozwoju obszaru miasta Legnicy, a jej zapisy – spójne z dokumentami strategicznymi opracowanymi na poziomie polityki regionalnej UE, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Rysunek 1. Dokumenty strategiczno-planistyczne warunkujące opracowywanie Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020 PLUS

Dokument jakim jest *Strategia Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020* wykazuje komplementarność spójność z dokumentami strategicznymi różnych szczebli:

- spójność z dokumentami strategicznymi Unii Europejskiej:
 - *EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*
Strategia Europa 2020 przedstawia wytyczne dla działań prorozwojowych Unii Europejskiej na najbliższą dekadę (2010-2020). Kładą one nacisk na:
 - inteligentny wzrost - wspierający rozwój gospodarki opartej na wiedzy, innowacjach i nowych technologiach
 - trwały wzrost - wspierający rozwój niskoemisyjnej, konkurencyjnej gospodarki, wykorzystującej w bardziej efektywny sposób zasoby Wspólnoty
 - wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu - wspierający rozwój gospodarki nastawionej na jak najwyższy poziom zatrudnienia oraz zapewniający spójność społeczną, gospodarczą i terytorialną Unii Europejskiej.

Założenia Strategii Rozwoju Miasta Legnicy są zgodne z kierunkami wsparcia rozwoju polityki regionalnej w Unii Europejskiej. Realizacja katalogu działań infrastrukturalnych, gospodarczych i społecznych zapisanych w niniejszej strategii przyczynią się do wzrostu aktywności społecznej i ekonomicznej Miasta Legnicy, jak również pośrednio całego regionu.

- spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Polski:
 - *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności*,
Stanowi najszerszy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia powinny być uwzględniane w dokumentach

strategicznych samorządów lokalnych. Przyjęty model rozwoju w dokumencie Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - opiera się o zasadę solidarności pokoleniowej, terytorialnej oraz innowacyjnej (solidarność zasady wyrównywania szans i konkurencyjności w celu innowacyjności).

Osiągnięcie celu głównego DSRK 2030, czyli poprawy jakości życia Polaków ma być możliwe dzięki szeregowi działań ukierunkowanych na podtrzymanie wysokiego wzrostu gospodarczego (około 3,5 procentowy roczny wzrost do 2020 r.) przy umiejętnym łączeniu modernizacji, innowacji i impetu cyfrowego z poprawą jakości życia i skokiem cywilizacyjnym jaki winien się w tej perspektywie czasowej dokonać.

W osiągnięciu celu głównego posłużą trzy strategiczne obszary zadaniowe w ramach których wyznaczone zostały obszary tematyczne służące określeniu celów strategicznych i kierunków interwencji:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
 - o Kapitał ludzki,
 - o Polska cyfrowa,
 - o Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
 - o Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
 - Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów:
 - o Rozwój regionów,
 - o Transport.
 - Obszar efektywności i sprawności państwa:
 - o Kapitał społeczny,
 - o Sprawne państwo.
- *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie,*

Jest to dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. KSRR wyznacza cele polityki regionalnej wobec poszczególnych terytoriów w kraju, w tym w szczególności obszarów miejskich i wiejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Dokument ten określa także sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju.

W KSRR przyjęto trzy główne cele polityki regionalnej do 2020 roku:

- Cel 1 – „konkurencyjność” – wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów;
- Cel 2 – „spójność” – budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych;
- Cel 3 – „sprawność” – tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Wizja rozwoju regionalnego określona w ramach KSRR 2010-2020 brzmi następująco: „W 2020 roku polskie regiony stanowiąc będą lepsze miejsce do życia dzięki podniesieniu poziomu i jakości życia oraz przez stworzenie takich ram gospodarczo-społecznych i instytucjonalnych, które zwiększają szanse realizacji aspiracji i możliwości jednostek i wspólnot lokalnych. Polskie regiony będą silniejsze gospodarczo, lepiej zintegrowane gospodarczo, społecznie i przestrzennie oraz bardziej samorządne w wyniku procesu decentralizacji i szerszego urzeczywistniania zasady partnerstwa i subsydiarności.”

Z punktu widzenia realizacji celów KSRR istotne jest wsparcie tych miast, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji. W dokumencie zostały wymienione najważniejsze zagadnienia, które powinny być brane pod uwagę przy projektowaniu i realizacji działań restrukturyzacyjnych i rewitalizacyjnych:

- działania nakierowane na wsparcie jakości kapitału ludzkiego,
- działania skierowane na modernizację struktury gospodarczej,

- działania wspierające nadrobienie zaległości w zakresie infrastruktury technicznej,
- działania wspierające modernizację i rozwój obiektów użyteczności publicznej,
- wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych obejmujących zagadnienia infrastrukturalne, gospodarcze i społeczne

Działania w określonych powyżej obszarach będą realizowane w ramach Strategii Rozwoju Miasta Legnicy.

- *Strategia Rozwoju Kraju 2020: aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,*

Celem głównym ŚSRK 2020 jest „wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.”

Realizacja celu głównego ma być możliwa dzięki wdrażaniu celów strategicznych w ramach trzech obszarów strategicznych, czyli:

- 1) Obszarze strategicznym – Sprawne i efektywne państwo, poprzez:
 - Cel 1.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem,
 - Cel 1.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe,
 - Cel 1.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela
- 2) Obszarze strategicznym – Konkurencyjność gospodarki, poprzez:
 - Cel 2.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej,
 - Cel 2.2. Wzrost wydajności gospodarki,
 - Cel 2.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki,
 - Cel 2.4. Rozwój kapitału ludzkiego,
 - Cel 2.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych,
 - Cel 2.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,
 - Cel 2.7. Zwiększenie efektywności transportu
- 3) Obszarze strategicznym – Spójność społeczna i terytorialna, poprzez:
 - Cel 3.1. Integracja społeczna,
 - Cel 3.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych,
 - Cel 3.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

ŚSRK 2020 zwraca uwagę na znaczenie samorządów terytorialnych w dynamizacji rozwoju regionów i kraju. Stwierdza, iż podejmowane działania powinny mieć wymiar terytorialny, służący wzmocnieniu i lepszym wykorzystaniu potencjałów regionalnych. Konieczne jest również prowadzenie działań rozwojowych polityki regionalnej w sposób zintegrowany i komplementarny z racjonalną i zrównoważoną gospodarką przestrzenną.

- *Założenia Krajowej Polityki Miejskiej,*

Polityka miejska realizowana jest wg zasady integralności, stanowi bowiem element dwóch krajowych polityk: regionalnej oraz przestrzennej. Jej cele, zadania i instrumenty są ściśle powiązane i podporządkowane celom polityki rozwoju sformułowanym w nadrzędnych dokumentach strategicznych rządu.

Podmiotem krajowej polityki miejskiej jest rząd oraz jednostki samorządu terytorialnego: województwa, powiaty i miasta na prawach powiatu, gminy miejskie, gminy miejsko-wiejskie oraz wiejskie na obszarach zurbanizowanych, wchodzące w skład obszarów funkcjonalnych miast. Zasada wielopoziomowego zarządzania mówi, iż osiąganie założonych celów powinno odbywać się przy ścisłej współpracy i koordynacji działań pomiędzy wszystkimi wymienionymi podmiotami. Zgodnie z zasadą zintegrowanego podejścia terytorialnego podmiotami polityki miejskiej mogą zostać także podmioty reprezentujące obszary funkcjonalne największych miast w formie związków jednostek samorządu terytorialnego, wchodzących w skład

miejskich obszarów funkcjonalnych. Podejście to wynika z obserwowanej potrzeby postrzegania terytoriów i planowania ich rozwoju przez pryzmat ich obszarów funkcjonalnych, a nie granic administracyjnych. Umożliwia to lepsze wykorzystanie ukrytych lub niewłaściwie dotychczas wykorzystanych, szeroko rozumianych, zasobów i specyficznych potencjałów oraz stwarza optymalne warunki dla realizacji tych celów rozwojowych obszarów miejskich, które mają znaczenie dla całego kraju. Polityka miejska odnosi się zatem do wszystkich typów miejskich obszarów funkcjonalnych, określonych w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030:

- ośrodków wojewódzkich (w tym do ośrodków metropolitalnych),
- ośrodków regionalnych,
- ośrodków subregionalnych,
- ośrodków lokalnych.

Instrumenty oraz działania podejmowane wobec poszczególnych typów obszarów funkcjonalnych zgodnie z zasadą terytorialnego, zintegrowanego podejścia są różnicowane tak, aby uwzględnić specyficzne ich potrzeby, a także potencjał rozwojowy. Krajowa polityka miejska realizowana jest za pomocą zestawu instrumentów planistycznych, instytucjonalnych oraz prawnych. Zasadniczym instrumentem rozwoju będą Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), realizowane na obszarach miejskich w ramach środków unijnych. Realizacja działań związanych ze zrównoważonym rozwojem miast, wspieranych środkami polityki spójności za pośrednictwem ZIT, będzie zależna od spełnienia odpowiednich warunków przez funkcjonalne obszary miejskie.

- *Strategia Rozwoju Polski Zachodniej.*

Strategia Rozwoju Polski Zachodniej stanowi pośredni szczebel procesu planowania strategicznego, pomiędzy krajowym, a regionalnym szczeblem interwencji. Odpowiada na wyzwania dotyczące obszaru o charakterze ponadregionalnym - makroregionu Polski Zachodniej uwarunkowanego geograficznie położeniem w dorzeczu Odry oraz obszarze zachodniego pogranicza kraju. Makroregion Polska Zachodnia utworzony został na mocy porozumienia przez pięć województw: woj. opolskie, woj. dolnośląskie, woj. lubuskie, woj. wielkopolskie i woj. zachodniopomorskie. Głównym kierunkiem rozwoju postulowanym w dokumencie SRPZ 2020 jest zwiększanie konkurencyjności makroregionu w warunkach europejskich w oparciu o czynniki rozwojowe w postaci bardzo korzystnego położenia, pozytywnie wpływającego na atrakcyjność inwestycyjną oraz posiadanego potencjału dla rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. Za kluczowe wyzwania Polski Zachodniej w perspektywie 2020 roku przyjęto:

- intensyfikację działań w kierunku zwiększenia współpracy międzyregionalnej i trans graniczną, które posłużą inicjowaniu i skutecznemu wdrażaniu przedsięwzięć rozwojowych o znaczeniu ponadregionalnym,
- poprawę dostępności zewnętrznej i spójności wewnętrznej makroregionu,
- zwiększenie efektywności energetycznej,
- pełniejsze wykorzystanie posiadanych walorów krajobrazowych i kulturowych,
- zwiększenie potencjału dla tworzenia i absorpcji innowacji,
- wzmacnianie zdolności instytucjonalnej do zarządzania rozwojem na poziomie ponadregionalnym.

Wyzwania te w oparciu o wzmocnienie silnych stron i wykorzystanie nadarzających się szans w otoczeniu mają przyczynić się do osiągnięcia postulowanej wizji makroregionu, która brzmi następująco: „Polska Zachodnia – region dorzecza Odry... współpracujący, kreatywny, atrakcyjny, mobilizujący, otwarty”.

Z tak określonej wizji wynika bezpośrednio cel główny Strategii Rozwoju Polski Zachodniej 2020, tj. „wzrost konkurencyjności Polski Zachodniej poprzez efektywne wykorzystanie potencjałów makroregionu” oraz trzy cele szczegółowe:

- integracja przestrzenna i funkcjonalna makroregionu,
- budowa oferty gospodarczej makroregionu,
- wzmacnianie potencjału naukowo-badawczego makroregionu.

- *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,*

W Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 Legnica została wskazana jako jeden z ośrodków regionalnych wg typologii miejskich obszarów funkcjonalnych. Obszary funkcjonalne ośrodków regionalnych tworzone są wokół ośrodków liczących między 100, a 300 tysiącami mieszkańców, niepełniących funkcji ośrodków wojewódzkich, ale mających duży potencjał i duże znaczenie dla rozwoju kraju z punktu widzenia celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Są to miasta pełniące ważne role administracyjne, społeczne i gospodarcze, koncentrujące niektóre funkcje metropolitalne, ale o skali oddziaływania znacznie mniejszej (przeważnie regionalnej) niż ośrodki metropolitalne czy wojewódzkie.

Ośrodki regionalne współtworzą podstawową sieć osadniczą skoncentrowaną wokół policentrycznie rozmieszczonych ośrodków metropolitalnych i wojewódzkich, równoważąc w ten sposób równomierny rozwój kraju. Nadaje to Legnicy wyjątkowy charakter miasta nadrzędnego, wyznaczającego kierunki rozwoju i odpowiedzialnego za prawidłowe funkcjonowanie, nie tylko sąsiednich gmin, ale całego regionu.

➤ spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi województwa dolnośląskiego:

- *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020,*

Wizja Województwa Dolnośląskiego określona w jego Strategii brzmi: „Blisko siebie – Blisko Europy: Dolny Śląsk 2020 jako zintegrowana wspólnota regionalna, region konkurencyjny, spójny, otwarty, dynamiczny...”, a jej celem głównym jest: „Nowoczesna gospodarka i wysoka jakość życia w atrakcyjnym środowisku: Dolny Śląsk regionem koncentracji innowacyjnych podmiotów produkcyjnych i usługowych współpracujących z rozwiniętym sektorem badawczym oraz intensywnego rozwoju nowoczesnej turystyki opartej o współpracę międzyregionalną i transgraniczną, tworzących razem atrakcyjne miejsce do życia dla mieszkańców o coraz wyższych kwalifikacjach i rozwiniętej kulturze obywatelskiej”.

Realizacja celu głównego ma być zapewniona dzięki osiągnięciu ośmiu celów szczegółowych, tj.:

Celu 1 – Rozwój gospodarki opartej na wiedzy;

Celu 2 – Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej;

Celu 3 – Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP;

Celu 4 – Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa;

Celu 5 – Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno-informacyjnych;

Celu 6 – Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników;

Celu 7 – Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia;

Celu 8 – Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.

Realizacja celów SRWD przy jednoczesnym zachowaniu zrównoważonego terytorialnego wymiaru rozwoju województwa oraz spójności z nadrzędnymi dokumentami planistyczno-strategicznymi na szczeblu centralnym i regionalnym zapewniona została dzięki określeniu w ramach Strategii dwóch typów obszarów problemowych: Obszarów Integracji oraz Obszarów Interwencji

Dokument Strategii Województwa Dolnośląskiego 2020 umiejscawia Legnicę w jednym z czterech Obszarów Integracji. Obszary Integracji są to

podstawowe obszary województwa, charakteryzujące się zróżnicowanymi uwarunkowaniami rozwoju, wynikającymi z warunków geograficznych, sytuacji społeczno-gospodarczej i zaszczości historycznej. Na ich terenie realizowane są wszystkie cele Strategii, a samorząd województwa pełni w nich rolę koordynatora w zakresie planowania strategicznego i przestrzennego.

Legnicko-Głogowski Obszar Integracji obejmuje obszar zagłębia miedziowego oraz jego zaplecza, którego rozwój jest silnie związany z przemysłem górniczym. Nadrzędnym celem dla tego Obszaru Integracji jest zapewnienie odpowiednich warunków dla rozwoju wydobywania i przetwórstwa miedzi, przy jednoczesnym zwiększeniu dywersyfikacji działalności gospodarczej, a więc i niezależności gospodarczej od przemysłu górniczo-hutniczego na wypadek wystąpienia możliwego spadku popytu i cen miedzi na rynkach światowych.

Legnica i powiat legnicki zostały również ujęte w trzech spośród dwunastu Obszarów Interwencji. Są to strefy występowania szczególnych zjawisk lub specyficznych procesów, związanych często także z konfliktami przestrzennymi. Wobec obszarów tych samorząd województwa ma możliwość podejmowania działań interwencyjnych, mających na celu rozwiązywanie sytuacji konfliktowej, pobudzenie rozwoju oraz pomoc w sferach jednoznacznie wymagających pomocy publicznej.

Obszarami Interwencji w jakich znalazła się Legnica są:

- Legnicko-Głogowski Okręg Przemysłowy, określony jako monokulturowy, okręg gospodarczy oparty na wydobywaniu i przetwórstwie miedzi, o dużym stopniu urbanizacji i postępującymi przekształceniami środowiska,
 - Autostrada Nowej Gospodarki – obszar o docelowo najwyższej dostępności transportowej w regionie, dzięki rozwiniętej istniejącej i planowanej sieci autostrad, dróg szybkiego ruchu oraz transportowi wodnemu i kolejowemu. Obszar ten obejmuje najsilniejsze gospodarczo ośrodki miejscowości Województwa Dolnośląskiego, które poprzez rewitalizację i odpowiednie uzbrojenie w infrastrukturę techniczną i teleinformatyczną oraz aktywną obsługę prawną i planistyczną mają szansę na przyciągnięcie kolejnych inwestorów i umocnienie swojej pozycji konkurencyjnej w nowoczesnej gospodarce,
 - Obszar rolniczy – obejmujący głównie Nizinę Śląską i Przedgórze Sudeckie i charakteryzujący się najlepszymi w kraju warunkami dla produkcji rolnej, tzn. najwyższym wskaźnikiem waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (najwyższa jakość gleb + najdłuższy okres wegetacyjny). Obszar ten wymaga ochrony i wsparcia poprzez aktywizację przemysłu przetwórstwa rolno-spożywczego w celu pełnego wykorzystania naturalnych predyspozycji i ukierunkowanie rozwoju produkcji żywności na kooperację przemysłu spożywczego z partnerami zagranicznymi.
- *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego – Perspektywa 2020,*

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa stanowi podstawowe narzędzie dla kształtowania przez samorząd wojewódzki regionalnej polityki przestrzennej.

W ramach ustaleń KPZK 2030 jak i PZPWD Legnica została wskazana, obok Wałbrzycha i Jeleniej Góry, jako jeden z miejskich ośrodków regionalnych dla których zaleca się określenie miejskich obszarów funkcjonalnych. Miejskie ośrodki regionalne posiadają potencjał demograficzno-produkcyjny o zasadniczym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego regionu, a także dla obsługi jego mieszkańców, a wzmocnienie tego potencjału leży w interesie zarówno województwa, jak i całego kraju.

Dokument PZPWD określił wstępną delimitację miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka regionalnego, którego rdzeniem jest Legnica. Obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego Legnicy został poszerzony o ośrodki

subregionalne: Głogowa, Lubina i Polkowic tworząc tym samym aglomerację funkcjonalną LGOP, w której skład weszło 5 gmin miejskich, 27 gmin wiejskich oraz 5 gmin miejsko-wiejskich.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego określił ponadto następujące, działania i zadania, służące realizacji przyjętych kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego odnoszące się bezpośrednio do Legnicy:

- Ochrona i wzmocnienie roli dolin rzecznych jako ważnych korytarzy ekologicznych – dolina Kaczawy;
- Wprowadzenie ochrony wybranych obiektów architektury współczesnej (w zakresie utrzymania ich form i ukształtowania) – dom handlowy Savia w Legnicy,
- Uwzględnianie lokalizacji udokumentowanych i niezagospodarowanych złóż kopalin węgla brunatnego - złoża węgla brunatnego w rejonie Legnicy,
- Wprowadzenie ochrony obszarów zasilania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) zgodnie z planem gospodarowania wodami w obszarze Odry – zbiornik (nr 318) Słup – Legnica,
- Opracowanie programów naprawczych ochrony powietrza dla stref przekroczeń dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu – strefa miasto Legnica,
- Kompleksowe, zintegrowane planowanie rozwoju w wyznaczonym Paśmie Głogowsko-Kłodzkim, Paśmie Sudeckim oraz w obszarach funkcjonalnych ośrodków regionalnych i subregionalnych – miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego LGOP,
- Rozwój sieci obiektów innowacji i przedsiębiorczości: centrów transferu technologii, inkubatorów przedsiębiorczości, parków technologicznych przemysłowych, centrów jakości i wzornictwa przemysłowego –m. Legnica,
- Realizacja nowych i rozbudowa istniejących powiązań zewnętrznych jako dróg bezkolizyjnych: autostrad i dróg ekspresowych w części w ramach sieci TEN-T – droga ekspresowa S3 (odcinek granica województwa-Legnica - Lubawka);
- Budowa obwodnic miejscowości w ciągach dróg krajowych – Legnica droga krajowa 94,
- Modernizacja linii kolejowych o znaczeniu ponadregionalnym i międzynarodowym – modernizacja magistrali kolejowej E-30: Zgorzelec – Węgliniec – Legnica – Wrocław – Opole – Katowice – Kraków – Rzeszów – Przemyśl – Medyka;
- Stworzenie sprawnego systemu powiązań kolejowych w Paśmie Głogowsko- Kłodzkim - modernizacja linii kolejowej nr 137 (Katowice-Legnica);
- Wykorzystanie istniejących oraz o ruchu zawieszonym, linii kolejowych jako ważnego elementu aktywizacji turystycznej obszaru pogranicza Wykorzystanie trasy relacji: Drezno - Zgorzelec/Görlitz – Legnica – Wrocław Główny i dalej do Przemyśla;
- Modernizacja istniejących lotnisk sportowych, sanitarnych i powojсковych – lotnisko powojskowe Legnica (nieaktualne);
- Rozbudowa i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków – Legnica;
- Budowa, rozbudowa i modernizacja systemów kanalizacji w aglomeracjach – m. Legnica;
- Utrzymanie i rozbudowa istniejących regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w regionach gospodarki odpadami komunalnymi – budowa: instalacji do mech.-biol. przetwarzania zmieszanych odpadów, instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów, składowiska odpadów

- powstających w procesie mech.-biol. przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych – m. Legnica;
- Zgłoszone do WPGO 2012 planowane inwestycje związane z termicznym przetwarzaniem odpadów – m. Legnica;
- Przebudowa i modernizacja stacji redukcyjno-pomiarowych gazociągu - Wielka Woda k/Legnicy (m. Legnica);
- Przebudowa, rozbudowa lub modernizacja istniejących stacji elektroenergetycznych - Legnica-Górka (m. Legnica);
- Realizacja zadań z zakresu lokalnej ochrony przeciwpowodziowej zw. z melioracjami wodnymi – m. Legnica.
- *Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Legnica*, Realizacja celów polityki przestrzennej miasta ma być prowadzona przy uwzględnieniu jej podstawowych zasad. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa następujące zasady kształtowania polityki przestrzennej w najbliższych latach:
 - Dążenie do odtworzenia historycznej struktury przestrzennej i dostosowanie do niej nowej zabudowy w obrębie Starego Miasta, realizowane poprzez rekonstrukcję i rewitalizację Starówki,
 - Zrównoważenie kierunków rozwoju układu urbanistycznego miasta poprzez tworzenie przeciwwagi dla dominującego w ubiegłych latach wschodniego kierunku rozwoju Legnicy, przyczyniającego się do deformacji modelowego kształtu układu urbanistycznego. Realizacji tego celu ma służyć ekspansja w kierunku zachodnim i południowym poprzez utworzenie pasma rozwojowego w rejonach ulicy Jaworzyńskiej oraz na linii ulic Chojnowskiej i Lotniczej, a także, w dalszej perspektywie, poprzez ekspansję zainwestowania miejskiego na tereny położone na zachód od linii kolejowej Legnica-Złotoryja (z możliwym poszerzeniem granic administracyjnych Legnicy w rejonie Ulesia);
 - Utrzymanie zwartości układu urbanistycznego;
 - Konsekwentna realizacja reprezentacyjnej przestrzeni publicznej Miasta (ul. Najświętszej Marii Panny – Rynek)
 - Zahamowanie procesów urbanistycznej i socjalnej degradacji Kartuz, rejonu ul. Henryka Pobożnego, a także wsi leżących w administracyjnych granicach miasta: Starych Piekar, Piątnicy, Piekar Wielkich i Przybkowa poprzez rewitalizację i przekształcenia istniejącej zabudowy (w rejonie ul. H. Pobożnego i zachodniej części Kartuz ukierunkowanych na rozwój funkcji śródmiejskich);
 - Tworzenie warunków do kształtowania się tożsamości społeczności lokalnych poprzez kreację lokalnych centrów (ośrodków) usługowych oraz rewitalizację i kreację przestrzeni publicznych w dzielnicach peryferyjnych;
 - Harmonijne włączenie do organizmu miejskiego dotychczas niezagospodarowanych terenów powojkowych oraz twórczą kontynuację realizacji dzielnic miasta (w szczególności południowo-wschodniej i południowej części Tarninowa);
 - Dokończenie realizacji układu urbanistycznego zespołu osiedli mieszkaniowych i ośrodków usługowych w rejonie Piekar;
 - Efektywne wykorzystanie możliwości rozwojowych tkwiących w terenach w rejonie węzła autostrady A4, Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Strefy Aktywności Gospodarczej oraz lotniska, przy dążeniu do aktywizacji jego funkcji komunikacyjnej;
 - Tworzenie powiązań międzydzielnicowych z ominięciem centralnego obszaru miasta (ulica zbiorcza południowa, rozwój układu dróg w północnej części miasta);
 - Kreacja nowoczesnego centrum komunikacyjno-usługowego w rejonie dworca kolejowego i autobusowego z wykorzystaniem części terenów kolejowych;

- Zachowanie i wzmocnienie ciągłości przestrzennej systemu terenów otwartych oraz wzbogacenie oferty jakościowej i ilościowej możliwości rekreacji i rozrywki;
 - Rekultywacja dawnej strefy ochronnej Huty Miedzi „Legnica” i terenów z nią graniczących;
 - Zapewnienie sprawnego funkcjonowania infrastruktury komunalnej.
- Ponadto w projekcie nowego studium gminny teren lotniska po Jednostce Armii Radzieckiej przeznaczona się na cele zorganizowanej działalności gospodarczej.

3. STAN ŚRODOWISKA LEGNICY

Opis stanu środowiska Legnicy, w zakresie – klimatu, jakości powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, klimatu akustycznego, gospodarki wodno-ściekowej, obszarów chronionych – sporządzono w oparciu o dokumenty:

- *Program Ochrony środowiska dla miasta Legnicy na lata 2008-2011 w perspektywie na lata 2012-2015*, Wrocław listopad 2008 r.
- *Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Legnica na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2020*, Wrocław lipiec 2009 r.
- *Ocena Jakości Powietrza na Terenie Województwa Dolnośląskiego w 2013 roku*, Wrocław kwiecień 2014 r.
- *Raport o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2012 r.*, Wrocław 2013 r.,

oraz inne dostępne źródła pisane i elektroniczne – www.legnica.pl, www.bip.gov.pl, itp.

3.1. POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA LEGNICY

Miasto Legnica jest trzecim pod względem liczby mieszkańców miastem województwa dolnośląskiego, po Wrocławiu i Wałbrzychu. Dawne miasto wojewódzkie, po reformie administracyjnej z 1997 r. stało się stolicą powiatu legnickiego oraz powiatem grodzkim. Długość granic administracyjnych Miasta wynosi około 46,1 km, natomiast jego powierzchnia 56,3 km². Legnica położona jest na wysokości 109 – 181 m n.p.m. (najwyższy punkt stanowi hałda Huty Miedzi „Legnica”), przy czym 45% jej powierzchni leży na wysokości 120-130 m n.p.m. Gmina miejska Legnica graniczy z gminami powiatu legnickiego takimi jak: Gmina Miłkowice, Gmina Krotoszyce, Gmina Kunice i Gmina Legnickie Pole.

Legnica zlokalizowana jest na przecięciu ‘III europejskiego korytarza transportowego’ relacji Berlin – Wrocław – Katowice – Lwów – Kijów z południkowym korytarzem komunikacyjnym.

W rejonie Legnicy zlokalizowane są drogi:

- krajowe:
 - nr 3 relacji Świnoujście – Jakuszyce – granica państwa,
 - nr 4 (autostrada A4) powiązana z drogą nr 3 i drogą wojewódzką nr 364,
 - nr 94 relacji Krzywa – Wrocław – Bytom – Kraków – Balice,
- wojewódzka nr 364 relacji Legnica – Złotoryja – Lwówek Śląski – Gryfów Śląski,
- powiatowe:
 - nr 20320,
 - nr 20343,
 - nr 20350,
 - nr 20353,
 - nr 20392,
 - nr 20397.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski opracowanej przez J. Kondrackiego Legnica znajduje się w granicach makroregionu Nizina Śląsko – Łużycka, w mezoregionie Równina Legnicka. Miasto położone jest w środkowej części województwa dolnośląskiego nad rzeką Kaczawą i jej dopływem Czarną Wodą. Zgodnie z podziałem na jednostki geomorfologiczne kraju znaczna część miasta (85%) położona jest w obrębie Równiny Legnickiej, pozostała zaś w obrębie wysoczyzna Chojnowskiej i Lubińskiej.

Legnica charakteryzuje się występowaniem dwóch rodzajów krajobrazu naturalnego wykształconego w trakcie rozwoju rzeźby w czwartorzędzie:

- staroglacjalny w obrębie wysoczyzn będący rezultatem zdenudowania powierzchni kemów i sandrów, częściowo maskowanych przez lessy,
- krajobraz dolin rzecznych i równin akumulacyjnych tworzony przez terasy powstałe w późnym plejstocenie i holocenie.

Teren miasta jest terenem raczej równinnym, a nachylenia terenu nie przekraczają 3% a większa ich część eksponowana jest w kierunku wschodnim. Teren również poddany został antropopresji, która widoczna jest w rejonie huty Legnica. Powstała tam hałda o

wysokości względnej 15 m. Widoczne są również liczne hałdy kolejowe oraz wyrobiska, sztuczne zbiorniki wodne, wały przeciwpowodziowe.

W północnej części Miasta zlokalizowane są udokumentowane złoża węgla brunatnego: „Legnica Pole Zachodnie”, „Legnica Pole Wschodnie”, oraz „Legnica Pole Północne”. Węgiel brunatny w złożu „Legnica jest węglem o niskim zapyleniu i wysokiej kaloryczności. Złożom węgla towarzyszą również pokłady iłów ceramicznych oraz kruszyw naturalnych.

Na koniec stycznia 2014 r. żadne ze złóż węgla brunatnego zlokalizowanych na terenie Legnicy nie podlegało eksploatacji.

Większość gleb na obszarze Legnicy stanowią gleby brunatne i mady – 83% pow. gleb. Skoncentrowane są głównie w południowej części miasta, tworzą głównie kompleksy pszenne (bardzo dobre i wadliwe) oraz żytnie (od bardzo dobrych do słabych). Udział mniej żyznych gleb bielcowych i pyłowych wynosi 8,5%. Ich przeważająca część zajmuje teren północno-wschodniego skraju miasta tworząc kompleks żytni bardzo dobry i dobry. W innych częściach miasta dominują gleby brunatne, czarne ziemie (stanowią łącznie 5%), gleby glejowe, mułowo-torfowe, murszowo-mineralne i murszowate. Gleby organogeniczne, głównie mady ciężkie i bardzo ciężkie, zajmują dolinę Kaczawy i jej większe dopływy.

Część gleb jest znacznie skażona. Wieloletnia, ogromna emisja metali ciężkich i związków siarki przez Huty Miedzi „Legnica” spowodowała, że na terenie jej obszaru chronionego stężenie zawartości metali ciężkich w glebie, a w szczególności miedzi znacznie przekracza normy.

Na obszarze byłej strefy ochronnej huty, w miejscach, gdzie nie mieszano gleby ze skałą macierzystą, zawartość miedzi w glebie wyniosła od 180 do 6580 ppm, a ołowiu od 140 do 2200 ppm. W próbie gruntu pobranej z terenu huty stwierdzono olbrzymie stężenia metali ciężkich: ołowiu - 5 185 ppm, miedzi - 26 101 ppm, cynku - 11 200 ppm.

W publikacji autorstwa A. Karczewskiej i C. Kabały pt. Gleby zanieczyszczone metalami ciężkimi i arsenem na Dolnym Śląsku – Potrzeby i metody rekultywacji z roku 2010 podano wyniki badań kontrolnych i monitoringu, przeprowadzonych w rejonie Huty Miedzi Legnica. Wskazano, że zawartości Cu w warstwie 0 – 30 cm na około 20% powierzchni strefy ograniczonego użytkowania, przekraczają wartości określone dla obszarów przemysłowych (C), a standardy jakości gleb i ziem dla obszarów B, tj. użytkowanych leśno bądź rolniczo, spełnione są tylko na obrzeżach dawnej strefy ochronnej, szczególnie w północnej części tej strefy. Podobny obraz podano dla zanieczyszczenia gleb ołowiem. Standardy jakości dla terenów C odnoszą się do warstwy gleby 0 – 2 m (a nie 0 -30 cm). Średnie koncentracje Cu i Pb w warstwie 0 -2 m tylko w jednym (z ogólnej liczby 49) punkcie monitoringowym w sąsiedztwie Huty Miedzi Legnica przekraczają wartości standardów dla terenów przemysłowych.

Na terenach powojkowych, szczególnie na terenie byłego lotniska, występuje duże skażenie gleb substancjami ropopochodnymi. Potencjalnym źródłem zanieczyszczeń mogą być również obecnie funkcjonujące stacje paliwowe.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu prowadził w latach 2004, 2007 i 2008 badania gleb na obszarach uprzemysłowionych, związanych z oddziaływaniem punktowych źródeł zanieczyszczeń. Celem badań było wskazanie przekroczeń dopuszczalnych wartości w stosunku do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359). Na terenie Legnicy badaniami objęto:

- WPEC w Legnicy S.A. (2004 r.) – stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej zawartości benzo(a)piranu w glebie;
- Stacja paliw Shell w Legnicy, al. Piłsudskiego 32 (2004 r.) – nie stwierdzono przekroczeń;
- Baza magazynowa PKN Orlen S.A. przy ul. Masarskiej 17 (2004 r.) – nie stwierdzono przekroczeń;
- KGHM „Polska Miedź” S.A. Oddział Huta Miedzi „Legnica”(2007 r.) – stwierdzono przekroczenie norm dopuszczalnych zawartości: miedzi, ołowiu, kadmu, cynku, arsenu oraz benzo(a)piranu;

- Teren wokół składowiska odpadów komunalnych w Legnicy przy ul. Dobrzejewskiej – wykonanie badania w 6 punktach pomiarowych: stwierdzono zawartość podwyższoną cynku, ołowiu, miedzi w jednym punkcie pomiarowym (na północny-zachód od obiektu), nie stwierdzono przekroczeń kadmu, w czterech punktach odnotowano przekroczenia benzo(a)piranu, w jednym punkcie (na południowy-zachód od obiektu) odnotowano podwyższoną antropogenicznie zawartość siarki siarczanowej (IV stopień) .

Urząd Miasta w latach 2008-2012 podejmował działania służące monitoringowi poziomów skażenia gleb oraz/lub ich rekultywacji, m.in. na terenie byłego lotniska JAR, dawnej bazy magazynowej PKN Orlen S.A. przy ul. Masarskiej, stacji paliw MPK przy ul. Domejki, czy byłej stacji paliw dla lokomotyw PKP przy ul. Ścinawskiej.

Region w którym leży Legnica charakteryzuje się jednymi z najlepszych jakościowo gleb w Polsce dlatego tereny rolnicze powiatu legnickiego wskazane są jako obszar chroniony przeznaczony do intensywnej produkcji rolnej.

Grunty chronione (grunty rolne klas I-IV oraz grunty leśne) zajmują 35% powierzchni miasta, stanowią je: 9,7 ha gruntów klasy I, 306 ha gruntów klasy II, 878 ha gruntów klasy III oraz 783 ha gruntów klasy IV, a także 222ha gruntów leśnych. Gleby klasy I obejmują niewielkie fragmenty w południowej części miasta, gleby klasy II występują głównie na madach Kaczawy i Czarnej Wody w południowej i środkowej części miasta, gleby klasy III spotykane są powszechnie, zaś gleby klasy IV skupiają się głównie w części północnej, wschodniej i południowowschodniej, przy czym większe kompleksy tworzą w zasadzie jedynie grunty klasy IV.

Zakwaszenie gleb jest powszechnym procesem naturalnym potęgowanym przez czynniki antropogeniczne. Powodem zakwaszenia gleby są: procesy geologiczne i glebotwórcze zachodzące w glebie, ubytki wapnia i innych jonów zasadowych z gleby wskutek ich wymywania, pobieranie wapnia przez rośliny, działanie nawozów fizjologicznie kwaśnych, działanie różnego rodzaju kwaśnych opadów przemysłowych, niektóre procesy naturalne zachodzące w glebie. Znaczny wpływ na zakwaszenie ma działanie człowieka i to zarówno w aspekcie działania „pozytywnego” poprzez regulowanie odczynu na drodze wapnowania gleb jak i „negatywnego”, poprzez zwiększanie kwasowości. Odczyn gleb wyrażany jest w jednostkach pH. Zgodnie z Polską Normą wyróżnia się pięć przedziałów odczynu:

- bardzo kwaśny <4,5,
- kwaśny 4,6–5,5,
- lekko kwaśny 5,6–6,5,
- obojętny 6,6–7,2,
- zasadowy >7,3

Procentowy udział poszczególnych klas odczynu informuje o stanie zakwaszenia gleb.

Tereny użytkowane rolniczo stanowią 39,35% pow. Legnicy (2 215 ha w 2012 r.). Powierzchnia użytków rolnych systematycznie maleje, pomiędzy 2010, a 2012 rokiem zmalała o 27 ha, tj. o 1,2%. Najliczniejszą grupę użytków rolnych stanowią grunty orne – 75,21% oraz łąki 13,5%.

Zgodnie z danymi publikowanymi przez WIOŚ we Wrocławiu w Raporcie o stanie środowiska w woj. dolnośląskim w 2011 r., od 21 do 40% gleb użytkowanych rolniczo w granicach miasta Legnicy w latach 2008–2011 miało odczyn kwaśny i bardzo kwaśny. Procentowy udział gleb o potrzebach wapnowania koniecznych i potrzebnych kształtował się w granicach 41 – 60 %.

O kondycji i potrzebach nawożenia gleb użytkowanych rolniczo świadczy również zawartość podstawowych związków mineralnych: fosforu, potasu i magnezu. Zawartość fosforu i magnezu w przebadanych glebach na terenie miasta kształtuje się na poziomie zawartości bardzo wysokiej. Gleby ubogie w fosfor i magnez (zawartość bardzo niska i niska) obejmują do 20% gleb przebadanych w latach 2008 – 2011. Z kolei w przypadku potasu niską i bardzo niską zawartością tego pierwiastka charakteryzuje się od 41 do 60% gleb. Są to gleby wymagające uzupełnienia potasu poprzez odpowiednie nawożenie.

Oprócz cennych rolniczo gleb okolice Legnicy charakteryzują się wyjątkowym w skali kraju łagodnym i ciepłym klimatem, którego średnia temperatura roczna wynosi 8,5 C, a liczba dni z pokrywą śnieżną nie przekracza 60. Opady atmosferyczne cechuje spore zróżnicowanie przejawiające się przez występowanie zarówno okresów powodzi jak i susz. Okres wegetacyjny rozpoczyna się wcześniej i trwa dłużej niż w innych obszarach kraju. Powyższe uwarunkowania mają wpływ na ocenę warunków agroklimatycznych w rejonie Legnicy jako jednych z najkorzystniejszych w Polsce (96 punktów na 100), co sprzyja produkcji rolnej, a zwłaszcza uprawie warzyw.

Tereny zieleni (rozumiane jako parki, zieleńce i zieleń osiedlowa) w mieście stanowią 3,69% powierzchni Miasta. Wskaźnik zieleni przypadającej na mieszkańca wynosi 10,6 m² i jest niższy niż normatywnie przyjęty poziom, czyli 12-15 m²/os. Lasy porastają 3,03% powierzchni Miasta (172,9 ha). Głównymi obszarami leśnymi na terenie Miasta są: Lasek Pawicki oraz Lasek Złotoryjski.

Legnica charakteryzuje się także dużą liczbą terenów ogródków działkowych (71, w tym 14 położonych poza granicami miasta, ale w bezpośrednim sąsiedztwie) o łącznej powierzchni 323 ha.

3.2. KLIMAT

Klimat należy do najcieplejszych w Polsce ze średnią roczną temperaturą wynoszącą 8,5°C. Średnia temperatura półrocza ciepłego wynosi 14°C, a półrocza zimnego 2°C. Lato jest długie i ciepłe, zima krótka, z nietrwałą pokrywą śnieżną. Okres od marca do października charakteryzuje się występowaniem posusz. Średnie roczne opady wynoszą około 554 mm. Duża zmienność wielkości opadów powoduje, że obszar ten również narażony jest na występowanie powodzi. Największe deszcze ulewne i gwałtowne przypadają na czerwiec i lipiec. Liczba dni pochmurnych w ciągu roku wynosi 124,8 a pogodnych 44,3 m. Pokrywa śnieżna zalega przez około 60 dni w roku a długość okresu wegetacyjnego wynosi 225 dni. Czyni to rejon miasta dłużej zielonym w porównaniu do innych regionów kraju. Przeważające wiatry wieją z kierunku zachodniego, rzadziej wschodnie i południowe.

Według regionizacji agroklimatycznej Gumińskiego Legnica leży w dzielnicy wrocławskiej, według Wiszniewskiego i Chełchowskiego natomiast miast leży w lubusko-dolnośląskim regionie klimatycznym VII.

3.3. JAKOŚĆ POWIETRZA

Wprowadzanie substancji do powietrza, takich jak: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, dwutlenek węgla oraz pył jest wynikiem procesu energetycznego spalania paliw w elektrowniach, elektrociepłowniach, kotłowniach i zakładach przemysłowych. Do pozostałych źródeł należy zaliczyć:

- produkcję wyrobów przemysłowych – główne źródło emisji lotnych związków organicznych (LZO) i metanu, a także: SO₂, NO₂, CO₂ oraz pyłów, w tym pyłów metali ciężkich,
- transport towarów i ludzi – posiada duży udział w emisjach CO, CO₂, tlenków azotu, benzenu, węglowodorów wielopierścieniowych i metali ciężkich,
- produkcję rolną – jest źródłem rozproszonej emisji dużej ilości amoniaku, metanu i podtlenku azotu. Związki te wpływają na zmiany kwasowości środowiska i eutrofizację ekosystemów wodnych,
- ogrzewanie budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej – jest źródłem znacznej ilości gazów szklarniowych i zakwaszających środowisko, a także wielopierścieniowych węglowodorów i dioksyn – substancji terato- i kancerogennych, powstających podczas niskotemperaturowego procesu spalania.

Można wyróżnić trzy typy emitatorów zanieczyszczeń:

- emitory punktowe – np.: elektrociepłownię, ciepłownię, zakłady produkcyjne, spalarnie odpadów,
- emitory powierzchniowe – obszary charakteryzujące się występowaniem dużej liczby małych, jednorodnych źródeł emisji, których cechą charakterystyczną jest

oddziaływanie

w bliskiej odległości od emitora,

- emitory liniowe – głównie arterie i węzły komunikacyjne.

Istotny wpływ na zasięg występowania zanieczyszczeń mają: temperatura powietrza, kierunek i prędkość wiatru oraz opady atmosferyczne. Warunki klimatyczne wpływają na przenoszenie zanieczyszczeń z dużych, punktowych źródeł emisji (emisja wysoka) czasem na duże odległości, a w przypadku emisji niskiej potęgują negatywne oddziaływania w najbliższym otoczeniu.

Województwo Dolnośląskie podzielono na cztery strefy służące ocenie jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi. Miasto Legnica zalicza się do strefy miasto Legnica o kodzie PL0202, a pozostałe to miasto Wałbrzych (PL0203), aglomeracja wrocławska (PL0201) i strefa dolnośląska (PL0204).

Pomiary wykonywane są:

- w stacjach automatycznych – stacjonarnych i mobilnych,
- metodami manualnymi:
 - w stacjach manualnych – poborniki pyłu PM10 i PM2,5,
 - w sieci punktów pasywnych.

W mieście Legnica w 2013 r. zlokalizowane były dwie stacje pomiarowe – przy al. Rzeczpospolitej i przy ul. Porazińskiej (rysunek 2). Na terenie miasta Legnica nie były prowadzone pomiary metodą pasywną.

Rysunek 2. Stałe punkty pomiarowe na terenie województwa dolnośląskiego w 2013 r.

Na podstawie klasyfikacji strefowej województwa dolnośląskiego dla miasta Legnicy stwierdzono potrzebę opracowania programów ochrony powietrza (klasa C) ze względu na ochronę zdrowia ludzi (tabela 2). Dotyczyło to przekroczenia poziomów normatywnych następujących zanieczyszczeń: PM10, ozon, benzo(a)piren, PM2,5 i arsen.

Tabela 2. Wyniki klasyfikacji stref dla poszczególnych zanieczyszczeń w 2013 r

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy												
	SO2	NO2	benzen	PM10	Pb	C6H6	CO	O3	AS	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
Aglomeracja wrocławska	A	C	A	C	A	A	A	C	A	A	A	C	C
Legnica	A	A	A	C	A	A	A	C	C	A	A	C	C
Wałbrzych	A	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	C	A
Strefa dolnośląska	A	A	A	C	A	A	A	C	C	A	A	C	A

Skróty: C- przekroczenie poziomów normatywnych; A - brak przekroczeń

Program ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego z 2010 r. za jeden z głównych celów strategiczny wskazał: „osiągnięcie zgodności z poziomem docelowym dla arsenu do roku 2012, w mieście Legnica (na ile jest to możliwe, za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych)”. Dokument ten wskazał na konieczność ograniczenia emisji arsenu ze źródeł przemysłowych, a w szczególności z Huty Miedzi Legnica oraz wyznaczył wartość docelową efektu ekologicznego z indywidualnych źródeł grzewczych na poziomie 0,0127 Mg/rok. Dla pyłu PM10 wartość docelowa efektu ekologicznego została określona na poziomie 104,23 Mg/rok, a benzo(a)pirenu na 0,0631 Mg/rok.

Na terenie miasta Legnicy wyróżnia się trzy główne źródła zanieczyszczenia powietrza:

- niska emisja,
- działalność lokalnych zakładów przemysłowych,
- transport drogowy.

Największym przemysłowym źródłem zanieczyszczeń są:

- Centralna Ciepłownia w Legnicy,
- Huta Miedzi Legnica.

Kluczowym problemem dla poprawy jakości powietrza miasta jest zmniejszenie zjawiska tzw. niskiej emisji. Władze miasta świadome tego wyzwania przyjęły na początku 2014 r. Program ograniczenia niskiej emisji dla Miasta Legnicy. Celem dokumentu było określenie planu działań w zakresie obniżenia poziomu niskiej emisji spowodowanej spalaniem paliw w indywidualnych źródłach ciepła.

Program ten, podobnie jak inne dokumenty wykazał konieczność redukcji pyłu zawieszonego PM10, benzo(a)piranu oraz arsenu. W ramach prac nad dokumentem wykonano inwentaryzację 957 budynków, celem identyfikacji lokalnych węglowych źródeł ogrzewania, które mogą mieć wpływ na wielkość niskiej emisji.

W wyniku analiz kosztów inwestycyjnych i eksploatacyjnych przyjęto możliwe dwa warianty ograniczenia niskiej emisji:

- poprzez przyłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej wraz z budową węzła cieplnego wraz z instalacją wewnętrzną,
- poprzez przyłączenie budynków do sieci gazowniczej wraz z montażem kotła gazowego oraz instalacją wewnętrzną przy jednoczesnej termomodernizacji budynków. Oba warianty charakteryzuje podobna skuteczność, zakłada się, iż działania te mogą wytworzyć efekt ekologiczny w następujących wartościach:
 - PM10 – 87,67 Mg/rok,
 - B-a-P -54,32 Mg/rok,
 - Arsen – 10,47 Mg/rok

Obok programu modernizacji konieczna jest polityka edukacyjna skierowana do mieszkańców w celu zwiększenia świadomości dotyczącej skutków palenia w piecach węglowych niewłaściwym opałem, który prowadzi do uwalniania się substancji wysoce szkodliwych dla zdrowia i życia mieszkańców.

3.4. WODY POWIERZCHNIOWE

Główną rzeką Legnicy i powiatu legnickiego jest Kaczawa posiadająca ujście do Odry, rzeki stanowiącej granicę powiatu od północnego – wschodu. Inne ważniejsze ciek wodne to Nysa Szalona i Wierzbak – prawobrzeżne dopływy Kaczawy, Czarna Woda - lewobrzeżny dopływ Kaczawy przyjmujący wody rzeki Skora oraz Cicha Woda wpływająca

do Odry. Doliny tych rzek stanowią równocześnie podstawowe korytarze ekologiczne przebiegające przez teren Miasta Legnicy.

Źródłem wody pitnej dla Legnicy są wody powierzchniowe rzeki Kaczawy, pochodzące ze zlewni Nysy Szalonej oraz pozostałej części zlewni Kaczawy leżącej powyżej przekroju ujęcia "Przybków" (Smokowice). Dla uzyskania wymaganego przepływu na Kaczawie został wybudowany na Nysie Szalonej zbiornik retencyjny "Słup" o pojemności max 38 mln m³. Woda powierzchniowa rzeki Kaczawy, po wstępnym uzdatnieniu w procesie sztucznej infiltracji, jest następnie uzdatniana w Zakładzie Uzdatniania Wody w Przybkwie. Dyspozycyjne zasoby wód powierzchniowych dla Legnicy sięgają kilkuset tysięcy m³/d, a więc wielokrotnie przekraczają zdolność produkcyjną Zakładu Produkcji Wody, dlatego nie uznaje się za konieczne szukanie dodatkowych źródeł wody pitnej.

Na terenie miasta istnieje 67 zbiorników wód stojących pochodzenia antropogenicznego, o łącznej powierzchni 57,3 ha, z czego 24 ha stanowią stawy infiltracyjne ujęcia wody w Przybkwie. Część z nich wypełniona jest wodą jedynie częściowo lub okresowo.

Stan wód na terenie Miasta Legnica na potrzeby diagnozy został oceniony na podstawie dokumentów takich jak: Raport o stanie Środowiska w Województwie Dolnośląskim w roku 2012, wykonany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, który przeprowadza ocenę jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz Programów Ochrony Środowiska.

Obszar miasta Legnica znajduje się granicach regionu wodnego Środkowej Odry, administrowanego przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Na terenie województwa zidentyfikowano 426 jednolitych części wód powierzchniowych, z czego 6 zlokalizowanych jest w obrębie miasta Legnica. W latach 2010–2012 przeprowadzone zostały badania jakości wód w 161 jednolitych częściach wód powierzchniowych w województwie, spośród których 3 ppk zlokalizowanych jest na terenie miasta. Zestawienie jednolitych części wód kontrolowanych w Legnicy w okresie 2010-2012 wraz z ich oceną przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Zestawienie jednolitych części wód kontrolowanych w Legnicy w okresie 2010÷2012 wraz z ich oceną

Lp.	Nazwa rzeki, kod jcw	Nazwa punktu pomiarowo – kontrolnego	Kod ppk	Silnie zmieniona lub sztuczna	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena spełnienia wymogów dla obszarów chronionych	Ocena stanu
1.	Kaczawa od Czarnej Wody do Odry PLRW600020138999	Kaczawa – ujęcie do Odry	PL02S1401_1303	naturalna	dobry	poniżej stanu dobrego	spełnia	zły
2.	Kaczawa od Nysy Szalonej do Czarnej Wody PLRW60002013859	Kaczawa – ujęcie wody dla m. Legnicy	PL02S1401_1302	naturalna	dobry	-	nie spełnia	zły
3.	Czarna Woda od Karkoszki do Kaczawy PLRW600019138699	Czarna Woda – ujęcie do Kaczawy	PL02S1401_2271	silnie zmieniona/sztuczna	dobry i powyżej dobrego	-	spełnia	-

Do najważniejszych potencjalnych źródeł zanieczyszczeń wód w Legnicy zalicza się:

- Hutę Miedzi Legnica,
- mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię ścieków Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Legnicy,
- LPWiK w Legnicy,
- mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię ścieków w Lubiatowie.

Rzeka Kaczawa w swoim górnym biegu przepływa przez obszary rolnicze natomiast w dolnym przez tereny przemysłowo – rolnicze. Narażona jest na wpływ zanieczyszczeń zarówno z pól uprawnych jak i z terenów zabudowy mieszkalnej. Natomiast głównym źródłem metali ciężkich w wodach są wody opadowe odprowadzane bezpośrednio z odwadnianych terenów do cieków wodnych.

3.5. WODY PODZIEMNE

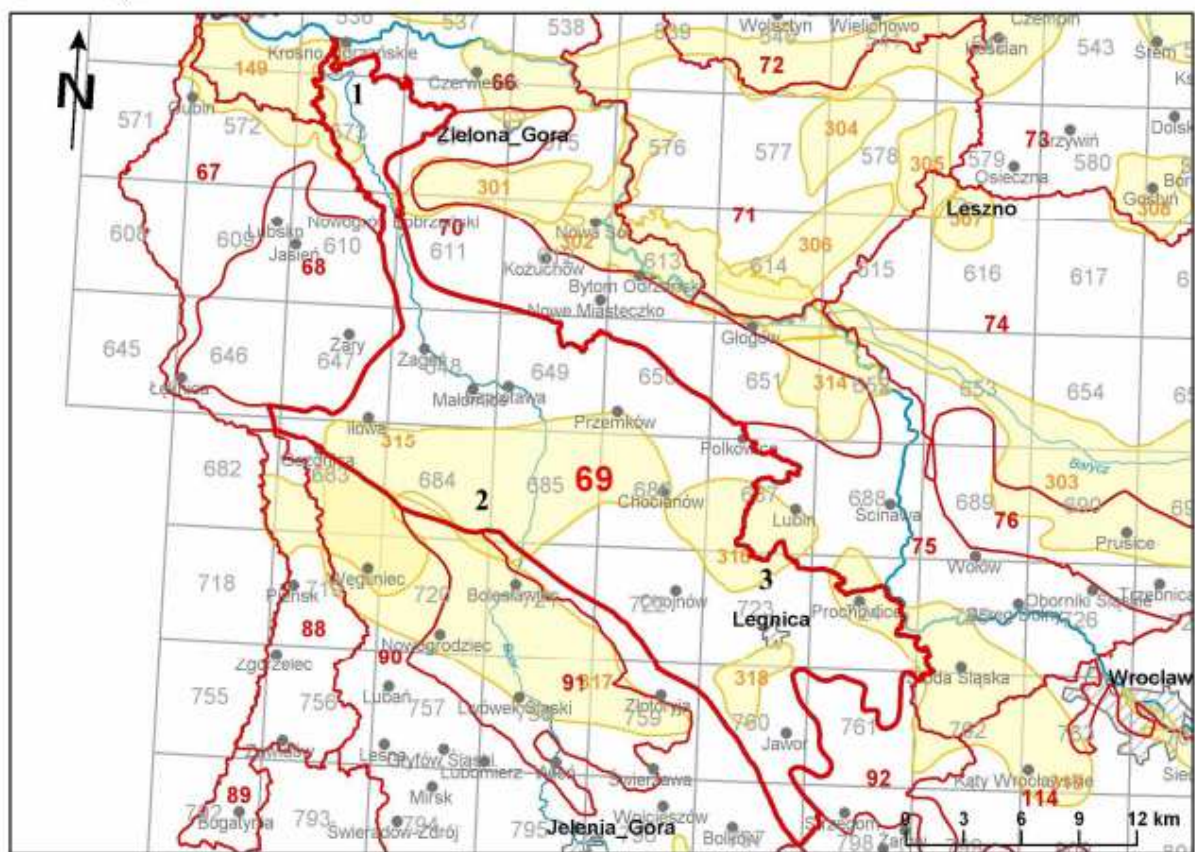
Miasto Legnica leży w granicach wrocławskiego regionu hydrogeologicznego - region XV. Regionizację wg Atlasu hydrogeologicznego Polski przedstawia rysunek 3.

Rysunek 3. Regionizacja hydrogeologiczna obszaru Legnicy.

Na terenie Legnicy woda podziemna występuje w trzech poziomach wodonośnych: czwartorzędowym, trzeciorzędowym i podłożu paleozoicznym. Największe zasoby wód podziemnych skupiają się w Dolinach Kaczawy i Czarnej Wody. W tym rejonie zostały wydzielone użytkowe poziomy wód podziemnych. Charakteryzują się odczynem obojętnym bądź zasadowym, są to wody twarde i bardzo twarde. UPWP został również wydzielony w obrębie poziomów trzeciorzędowych.

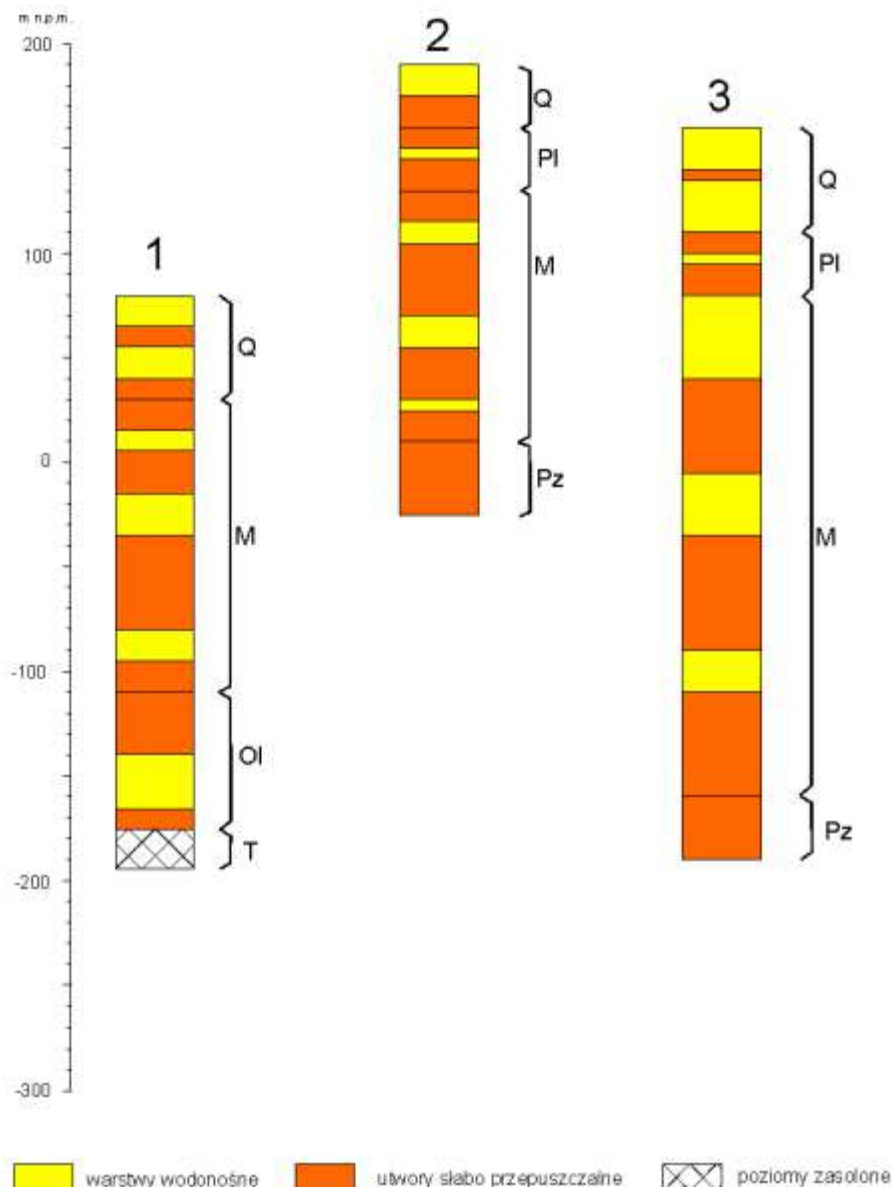
Miasto Legnica znajduje się w obrębie Jednolitych części wód podziemnych nr 69 (rysunek 4). Profil przedstawia rysunek 5. W południowej części miasta występuje Główny zbiornik wód podziemnych nr 318 Słup–Legnica.

Rysunek 4. JCWPd nr 69

źródło: <http://www.psh.gov.pl/>

Profile

SYMBOL całej JCWPd uwzględniający wszystkie profile:

(Q)₍₁₋₂₎, (Pl), M₍₂₋₃₎, (Ol) – T^Z

- Q - wody porowe w utworach piaszczystych
- Pl - wody porowe w utworach piaszczystych
- M - wody porowe w utworach piaszczystych
- Ol - wody porowe w utworach piaszczystych

T - wody szczelinowe i szczelinowo-krasowe w piaskowcach, wapieniach i marglach

Cecha szczególna JCWPd (ilościowa, chemiczna): *W podścielających oligocen utworach triasu występują wody charakteryzujące się wysoką mineralizacją w granicach 1-500 g/dm³. Są to wody chlorkowo-sodowe lub chlorkowo-sodowo-wapniowe, z bromem i jodem, o podwyższonej temperaturze.*

Rysunek 5. Profil wodonośny JCWPd nr 69

źródło: <http://www.psh.gov.pl/>

W czwartorzędzie występują jeden lub dwa poziomy wodonośne, o miąższości od kilku do kilkunastu metrów, nie będące z reguły w łączności hydraulicznej z poziomami niżejleżymi. Możliwe jest to w obrębie występowania stref głębokich rozcięć przez ryny

subglacjalne (w których miąższość utworów wodonośnych osiągać może miąższość znacznie ponad 100 metrów), sięgających aż do utworów środkowego miocenu. Lokalnie, w strefach silnie zaburzonych glaciektonicznie, utwory czwartorzędowe mogą nie występować. Na powierzchni pojawiają się wychodnie pliocenu lub miocenu górnego. W pliocenie lokalnie stwierdza się występowanie jednego poziomu o znikomej wodonośności. W obrębie utworów mioceńskich występują przeważnie trzy odrębne poziomy wodonośne. W utworach oligocenu występuje jeden poziom wodonośny nie posiadający kontaktów hydraulicznych z mioceniem. W niższych utworach triasu (występujących głównie w północnej i centralnej części JCWPb 69) stwierdzono obecność wód wysoko zmineralizowanych. Możliwe jest przenikanie tych wód do wód wyżejległego poziomu oligoceńskiego. Warunki hydrogeologiczne piętra paleozoicznego, występującego w głębokim podłożu, w centralnej i południowej części JCWPb 69, są rozpoznane w bardzo małym stopniu. Szacuje się, że ich wodonośność jest znikoma.

Według monitoringu jakości wód podziemnych prowadzonego przez Inspekcję Ochrony Środowiska stan chemiczny JCWPd nr 69 został określony jako słaby (2012 r.) a jakościowy jako dobry (2012 r.) Ocenę stanu przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4. Ocena stanu JCWPd nr 69 wg Monitoringu jakości wód podziemnych z 2012 roku

Ocena stanu JCWPd nr 69	
Punkty monitoringu ilościowego	Słup
Punkty monitoringu jakościowego	Żagań, Dzikowice, Wieruszów, Gołocin, Legnica, Słup, Jawor, Budziszów Wielki
Stan ilościowy [2005 r.]	dobry słaby (subczęść 69-A)
Stan ilościowy [2015 r.]	dobry słaby (subczęść 69-A)
Stan jakościowy	dobry
Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych	Niezagrożona Zagrożona (subczęść 69-A)
Przyczyna zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych	Górnictwo podziemne – odwadnianie kopalń czynnych
Istotne problemy	Silna presja ilościowa i jakościowa ze względu na wysoki pobór wód podziemnych
Oddziaływanie JCWPd na wody powierzchniowe (stan ilościowy)	Górnictwo podziemne – oddziaływanie subczęści
Oddziaływanie JCWPd na wody powierzchniowe (stan chemiczny)	Brak

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu w 2012 roku prowadził monitoring wód podziemnych. Wyniki pochodzą z Raportu o stanie Środowiska w Województwie Dolnośląskim w roku 2012. Wyniki badań w punktach zlokalizowanych w granicach miasta Legnica zestawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Klasyfikacja wód podziemnych w punktach monitoringu operacyjnego zlokalizowanych na obszarze Legnicy w 2012 r.

Lp.	Numer Monbada	Miejscowość	Wskaźnik w granicach stężeń III klasy jakości	Wskaźnik w granicach stężeń IV klasy jakości	Wskaźnik w granicach V klasy jakości	Klasa jakości w punkcie
1.	642	Legnica	O ₂ – 0,1 mg/l Ni – 0,0144 mg/l Ca – 178,6 mg/l Fe – 1,26 mg/l	SO ₄ – 377,0 mg/l		IV

Zagrożenie powodziowe Legnicy wynika z położenia miasta w węźle wodnym Kaczawy i Czarnej Wody, których zlewnie wykazują skłonność do wezbrań. Ukształtowanie terenu również sprzyja tworzeniu się fali powodziowej i utrudnia odprowadzanie wody podczas gwałtownych opadów. Teren w górnym biegu rzek, powyżej Legnicy, cechuje się znacznymi spadkami terenu i niską lesistością, co przy złagodzeniu rzeźby terenu na Równinie Legnickiej sprzyja kumulacji fali powodziowej. Monotonnie ukształtowany, płaski i

nisko położony teren z dominującymi rozległymi terasami zalewowymi utrudnia odprowadzanie wód opadowych systemem kanalizacji deszczowej wymuszając tym samym stosowanie licznych zabezpieczeń na wypadek utrzymywania się wysokich stanów wód w rzekach. Niekorzystny jest także koncentryczny układ zlewni, powodujący w przypadku wystąpienia intensywne opadów na całym jej obszarze, że w dolnej części zlewni następuje jednoczesne zetknięcie się fal kulminacyjnych poszczególnych dopływów Kaczawy, co daje w efekcie nagły i na ogół krótkotrwały przybór wód.

Dokument Studium ochrony przed powodzią zlewni rzeki Kaczawy z roku 2007 wskazuje na wysokie obwałowania Legnicy jako główny i skuteczny środek prewencji przeciwpowodziowej, które jednocześnie jednak odseparowują rzekę od miasta. Zalecanymi w ww. dokumencie inwestycjami są:

- Budowa systemu odwodnienia mechanicznego – pompowni umożliwiających odprowadzanie wód prześląkowych poprzez system kanalizacji deszczowej,
- Suchy Zbiornik Przeciwpowodziowy „Rzymkówka” – zbiornik retencyjny o automatycznym działaniu i powierzchni maksymalnej 240 ha, zagospodarowany na co dzień do celów rolniczych, dzięki dodatkowemu systemowi zamknięć zasuwowych pozwalałby na regulację odpływu wody,
- Poldery Miłkowice – odnowa i modernizacja zdekapitalizowanych polderów na wskazanym obszarze umożliwi ochronę przed zalaniem terenów cennych rolniczo, stawów i zabudowań wiejskich.

Warto wskazać na działania inwestycyjne już poczynione w kierunku ochrony przeciwpowodziowej. W 2003 r. zmodernizowano lewobrzeżny wał przeciwpowodziowy na odcinku od ul. Kartuskiej do ul. Wrocławskiej wraz z budową bulwaru. Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń we Wrocławiu – Oddział w Legnicy w 2013 r. zrealizował zadanie pn. „Czarna Woda – m. Legnica”, w ramach którego wykonał prace z zakresu utrzymania rzeki i jej obwałowania we właściwym stanie technicznym, gwarantującym niezakłócony przepływ wód i zwiększającym bezpieczeństwo ich użytkowania. Odmulono koryto rzeki, wyprofilowano skarpy i koronę korpusu wału p/powodziowego wraz z likwidacją zapadlisk po działalności bobrów. Prace utrzymaniowe wału i koryta rzeki Czarna Woda realizowane były na odcinku o długości 550 m, położonym pomiędzy nasypami kolejowymi, w obrębie Zabłotcia i polegały na usunięciu namułu z koryta rzeki, ubezpieczeniu stopy skarpy koryta rzeki faszyną i wykonano narzut kamienny na skarpie. W roku 2013 wykonano roboty przygotowawcze i ziemne na długości 1800 m stanowiące kontynuację (rozpoczęte w 2013 r.) zadania pn. „Wierzbiak – zabezpieczenie przeciwpowodziowe miasta Legnica, obejmującym regulację cieków: Wierzbiak w km 6+937 do 9+121 i Chłodnik na odcinku cofkowym. Regulacja ta polega na rozbudowie istniejącego koryta cieków do szerokości 4,20 m, ubezpieczenia stopy skarpy koryta faszynową oraz ubezpieczenie trzech stopni wodnych materacami siatkowo – kamiennymi.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Nadzór Wodny w Legnicy kontynuował z kolei prace na rzece Kaczawa polegające na pogłębieniu i odmuleniu rzeki oraz odtworzenie bruku. Prace te wykonywane były w ramach zadania pn. „Odtworzenie przekroju normalnego wraz fragmentarycznym remontem ubezpieczeń brzegowych i dennych koryta rzeki Kaczawy w km 25+500 ÷ 27+550 w m. Legnica ” tj. na odcinku od ulicy Wrocławskiej w kierunku ul. Bielańskiej i basenów kąpielowych, na długości 2050 m. W ramach zadania wykonano odmulenie dna, remont ubezpieczeń brzegowych wraz z reprofilacją istniejących ubezpieczeń brukowych. Dokonano usunięcia odrostów ubezpieczeń brzegowych (krzaków) oraz rosnących w działce rzecznej drzew utrudniających swobodny przepływ wód wezbraniowych. Na ww. odcinku remontowanej rzeki wprowadzane są bezpośrednio do rzeki Kaczawy wody opadowe przez istniejące wyloty kanalizacji deszczowej, z rowu K-8 i Młynówki. W roku 2012 RZGW Nadzór Wodny w Legnicy wykonał prace odmuleniowe i remontowe rzeki Kaczawy w dolnym jej biegu w km 24+550-25+550. Prace te spowodowały obniżenie poziomu wody w rzece ułatwiając przepływ wód wezbranych rzeki Kaczawy zapobiegając jej wlewaniu się do miejskiego systemu kanalizacji deszczowej. Ta inwestycja, w połączeniu z wykonaną już w roku 2012 inwestycją DZM i UM we Wrocławiu – Oddział w Legnicy, w rejonie parku związaną z podwyższeniem i

wzmocnieniem lewobrzeżnego wału, gdzie został wybudowany bulwar rekreacyjny, zdecydowanie poprawi bezpieczeństwo przeciwpowodziowe miasta Legnicy.

3.6. KLIMAT AKUSTYCZNY

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego. Hałas i wibracje powodują pogorszenie jakości środowiska przyrodniczego – utratę istotnej wartości, jaką jest cisza, zmniejszenie wartości terenów rekreacyjnych lub leczniczych, zmianę zachowań ptaków i innych zwierząt. Ponadto obserwowane są również społeczne i zdrowotne skutki oddziaływania, które wyrażają się szkodliwym działaniem hałasu i wibracji na zdrowie ludności, przyczyniając się do: rosnącej liczby zachorowań na głuchotę, choroby wibracyjnej, obniżeniem sprawności i chęci działania oraz spadkiem wydajności pracy itp.

W 2012 r. opracowana została Mapa akustyczna Legnicy, która stanowiła podstawę do sporządzenia Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Legnicy na lata 2012-2017. Mapa akustyczna wykazała, iż klimat akustyczny Legnicy od roku 2007 uległ zdecydowanej poprawie, a przekroczenia występują tylko dla hałasu drogowego. W przypadku analiz hałasu kolejowego nie stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych. Wykazano także, iż hałas ze źródeł przemysłowych objętych mapą akustyczną w porównaniu z innymi źródłami hałasu ma bardzo ograniczony zasięg i nie stanowi zagrożenia warunków akustycznych w środowisku.

W wyniku realizacji Mapy akustycznej miasta Legnicy stwierdzono, że na hałas o poziomie przekraczającym wartość dopuszczalną LDWN o wartość od 0,01 do 5 dB narażonych jest 675 osób, natomiast na hałas przekraczający wartość dopuszczalną LN – 1174 osoby. W przypadku wartości LDWN jest to około 0,5% mieszkańców miasta natomiast w przypadku wartości LN ilość mieszkańców narażonych na przekroczenie o podanej wartości wynosi około 1% mieszkańców miasta. Na hałas o poziomie przekraczającym wartość dopuszczalną LDWN o wartości od 5,1 do 10 dB narażonych jest według danych pochodzących z Mapy akustycznej 20 osób. Brak jest natomiast osób narażonych na przekroczenia w tym przedziale dla wartości LN.

Ograniczenie hałasu do poziomów nieprzekraczających wartości dopuszczalnych jest trudne i często niemożliwe do zrealizowania. Koniecznym jest jednak podjęcie wszelkich działań służących skutecznej poprawie jakości klimatu akustycznego na obszarach podlegających ochronie akustycznej, w szczególności na terenach mieszkaniowych, terenach szpitali i placówek oświatowych. Emisja hałasu samochodowego może być skutecznie obniżona dzięki: skanalizowaniu ruchu na wybranych trasach miasta, wprowadzeniu zintegrowanego systemu zarządzania ruchem oraz wprowadzaniu metod związanych z uspokojeniem ruchu, regulacja w MPZP maksymalnego odsunięcia budynków mieszkalnych od krawędzi dróg (dla zabudowy nowoprojektowanej) oraz wprowadzenie rozwiązań architektoniczno-urbanistycznych lokalizujących obiekty niepodlegające ochronie akustycznej (garaże, budynki usługowe) pomiędzy linią zabudowy mieszkalnej a ulicą. W przypadku ciągów nowoprojektowanych zastosowanie dodatkowych rozwiązań mających na celu ograniczenie emisji hałasu samochodowego do miejsc podlegających ochronie akustycznej (ekrany akustyczne, projektowanie skoordynowanych sygnalizacji świetlnych) przyczyni się do redukcji hałasu oraz znacząco podniesie bezpieczeństwo ruchu. Działania zaprezentowane w Programie Ochrony Środowiska Przed Hałasem Dla Miasta Legnicy Na Lata 2012 – 2017 podzielono na następujące grupy :

Działania monitoringowe, mające na celu bardzo precyzyjną identyfikację obiektów narażonych na ponadnormatywny hałas komunikacyjny.

- Działania programowe, czyli wszelkie działania związane z ograniczeniem poziomu hałasu na terenach, na których stwierdzono występowanie potencjalnych przekroczeń obowiązujących wartości dopuszczalnych oraz wszelkie działania mające na celu ochronę przed akustyczną degradacją terenów, na których obecnie jakość klimatu akustycznego można uznać jako dobrą,
- Działania długoterminowe, wykraczające poza okres obowiązywania programu,

- Działania edukacyjne, związane z edukacją społeczeństwa, które należy prowadzić w sposób ciągły i systematyczny, zarówno podczas realizacji działań programowych jak i działań długoterminowych.

3.7. GOSPODARKA WODNO–ŚCIEKOWA

Sieci wodno–kanalizacyjne administrowane i eksploatowane są przez Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.

Z sieci wodociągowej korzysta 99% mieszkańców, a całkowita długość sieci wynosiła w 2012 r. 244,2 km, z czego: 190,1 km - sieć rozdzielcza, a 54,1 km sieć magistralna. Kanalizacja obejmuje zaś 97% ludności, a jej sieć rozdzielcza rozciąga się na 196,1 km.

W ostatnich latach Miasto i miejskie przedsiębiorstwa komunalne zrealizowały szereg inwestycji w poprawę funkcjonowaniu usług komunalnych i zaopatrzenia mieszkańców w podstawowe media. W roku 2013 Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. uruchomiło nowy układ przygotowania ciepłej wody użytkowej, w skład którego wchodzi m.in. pompa ciepła. Zainstalowana pompa, dzięki odzyskowi ciepła z wody uzdatnianej przez LPWiK S.A., zmniejszy zapotrzebowanie Spółki na energię elektryczną, używaną wcześniej do podgrzewania wody użytkowej, wykorzystywanej na potrzeby Spółki.

W roku 2011 i 2013 przedsiębiorstwo zakupiło, nowoczesne samochody specjalistyczne do hydrodynamicznego udrażniania sieci kanalizacyjnej z układem odzysku wody firmy ASSMANN. Obecnie LPWiK S.A. posiada dwa pojazdy tego typu. Zastępują one sprzęt starszej generacji wykorzystywany dotychczas przez Spółkę i wycofywany z eksploatacji. Jeden taki samochód zastępuje dwa pojazdy jednofunkcyjne starego typu.

Największą inwestycją zakończoną przez LPWiK S.A. w roku 2013 była „Modernizacja części gazowo – energetycznej oczyszczalni ścieków, w tym: instalacji biogazu z wprowadzeniem kogeneracji, modernizacji układu nadawy i odbioru osadu”. W ramach zadania przeprowadzono między innymi modernizację instalacji biogazu oraz wprowadzono nowy proces tj. pozyskanie energii elektrycznej i ciepłej poprzez spalanie w agregatach kogeneracyjnych biogazu wytwarzanego w procesie oczyszczania ścieków. Bardzo istotnym elementem zrealizowanego zadania jest hermetyzacja otwartych obiektów stanowiących istotne źródło substancji złośliwych. Powietrze z tych obiektów ujmowane jest systemem wentylatorów i oczyszczane w biofiltrze.

Obecnie z usług oczyszczalni ścieków korzysta 97% mieszkańców, część mieszkańców korzysta bowiem z szamb przydomowych z których wg. szacunków LPWiK S.A. około 70% ścieków trafia do oczyszczalni.

Spółka sukcesywnie, każdego roku prowadzi budowę, remont, modernizację lub wymianę sieci, armatury oraz przyłączy na terenie miasta, co wpływa znacząco na poprawę jakości usług świadczonych przez LPWiK S.A. na rzecz mieszkańców Legnicy.

3.8. GOSPODARKA ODPADAMI

Na koniec 2011 r. na terenie Legnicy znajdowały się cztery miejsca, gdzie składowano odpady przemysłowe. Dwa były zarządzane przez Hutę Miedzi Legnica a dwa kolejne przez Energetykę Sp. z o.o. z siedzibą w Lubinie. Ponadto na terenie Legnicy mieszczą się cztery składowiska odpadów niebezpiecznych należące do Huty Miedzi Legnica.

Odpady komunalne przetwarzane są w Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych przy ul. Rzeszotarskiej należącej do Legnickiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Legnicy, ponadto na terenie miasta funkcjonują dwa Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ul. Nowodworskiej i ul. Rzeszotarskiej.

Zgodnie z Uchwałą Nr XXIV/617/12 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z 27 czerwca 2012 r. w sprawie wykonania Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012 z późn. zm. instalacje do przetwarzania odpadów należące do Legnickiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Legnicy utworzyły Regionalną Instalację Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) w regionie północnym województwa dolnośląskiego. Jej podstawową działalnością jest odzysk i unieszkodliwianie opadów. Do instalacji przyjmowane są zmieszane odpady komunalne i

odpady z selektywnej zbiórki "u źródła ich powstawania", odpady biodegradowalne. Odpady poddawane są przetwarzaniu czyli sortowaniu, rozdrabnianiu, kompostowaniu, które stanowią procesy odzysku. Pozostałości po procesach odzysku są unieszkodliwiane poprzez składowanie.

LPGK Sp. z o.o. zrealizowało w ostatnich latach liczne inwestycje: oddano do użytku instalacje do ujmowania i energetycznego wykorzystania gazu składowiskowego, wybudowano boksy na surowce wtórne, zakupiono belownicę, kompaktor i mobilną linię do dwuetapowego oddzielania frakcji drobnej ze zmieszanych odpadów komunalnych, kruszarkę do odpadów betonowych i podobnych, wybudowano kompostownię odpadów w systemie pryzmowym (koszt – 11 mln zł) oraz magazyn wielofunkcyjny. W 2013 r. przystąpiono do budowy sortowni odpadów komunalnych, której szacowany koszt wynosi 10 mln zł. Dzięki poczynionym inwestycjom RIPOK w Legnicy może realizować czynności w ramach następujących procesów:

- mechaniczno- biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych - MBP,
- przetwarzania selektywnie zebranych bioodpadów i innych odpadów ulegających biodegradacji- Kompostownia,
- składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych - Składowisko.

W skład Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Legnicy wchodzi:

- Składowisko Odpadów Komunalnych,
- Kompostownia Odpadów,
- Mobilna linia do rozdziału zmieszanych odpadów komunalnych na trzy frakcje (0-20, 20-100 i powyżej 100),
- Punkt recyklingu gruzu wyposażony w kruszarkę,
- Sortownia odpadów surowcowych.

Na terenie miasta, mimo licznych działań Straży Miejskiej i innych służb, wciąż znajduje się znaczna ilość dzikich wysypisk odpadów, które stanowią zagrożenie dla środowiska naturalnego i psują estetykę miasta.

3.9. OBSZARY CHRONIONE I SIEĆ NATURA 2000

Zgodnie z treścią **Ustawy** z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody* (**Dz. U. z 2013 r., poz. 627, z późniejszymi zmianami**), Art. 6, formami ochrony przyrody są:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Ochronie prawnej, ustanowionej na podstawie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2013, poz. 627), podlegają wartości przyrody ożywionej: dendrologiczne – drzewa, grupy drzew i aleje oraz tereny o charakterze podmokłym, częściowo pochodzenia antropogenicznego - glinianki, mokradła z trzcinowiskami, tereny podmokłe, tereny sukcesji lasu na obszarze dawnej strzelnicy, chronione jako użytki ekologiczne oraz wartości przyrody nieożywionej - głazy narzutowe z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Istniejące w Legnicy formy ochrony prawnej wartości przyrodniczych, ustanowione na mocy w/w ustawy, stanowią użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Na terenie Miasta objętych ochroną jest 7 użytków ekologicznych, o łącznej powierzchni 23,88 ha (0,42% powierzchni miasta). Użytkami ekologicznym w Legnicy są:

- Glinki w Lasku Złotoryjskim (śródleśne oczko wodne),
- Lasek przy ul. Rzeszotarskiej,
- Glinianki przy ul. Szczytnickiej,

- podmokła łąka przy ul. Poznańskiej,
- bagno przy ul. Poznańskiej,
- trzcinowisko przy ul. Gniewomierskiej,
- trzcinowisko przy ul. Miejskiej.

Obecnie zagrożeniem dla użytków ekologicznych jest obserwowane obniżanie lustra wody, co może doprowadzić do wymarcia części bytujących tam gatunków fauny i flory.

W Legnicy jest zlokalizowanych 86 pomników przyrody, z czego 84 to obiekty przyrody ożywionej, które stanowią drzewa lub zespoły drzew, a 2 to obiekty przyrody nieożywionej – głazy narzutowe.

Zgodnie z art. 45 **Ustawy Prawo ochrony środowiska**, w stosunku do pomnika przyrody i użytku ekologicznego mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
- umieszczania tablic reklamowych.

W niedużej odległości od Legnicy na terenie powiatu legnickiego zlokalizowane są tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo stanowiące ostoję dla wielu unikalnych i chronionych gatunków fauny i flory. Do najważniejszych z nich należą:

- Rezerwat „Brekina”,
- Rezerwat „Bluszcz”,
- Rezerwat „Ponikwa”,
- Rezerwat „Torfowisko Kunickie”,
- Rezerwat „Łęg Korea”,
- Rezerwat „Jezioro Koskowickie”,
- Obszar chronionego krajobrazu – Dolina Czarnej Wody,
- Obszar chronionego krajobrazu – Dolina Odry,
- 64 pomniki przyrody,
- Obszar Natura 2000 „Pątnów Legnicki” w gm. Kunice,
- Obszar Natura 2000 „Irysowy Zagon k. Gromadzynia” gm. Prochowice,
- Obszar Natura 2000 „Łęgi Odrzańskie” gm. Prochowice,
- Obszar Natura 2000 „Bory Dolnośląskie” gm. Chojnów.

Tereny te oprócz niewątpliwych walorów przyrodniczych sprzyjają ruchowi turystycznemu i atrakcyjności krajobrazowo-rekreacyjnej regionu.

3.10. ZABYTKI

Legnica jest miastem o bogatej historii, wielokulturowości oraz ciekawej architekturze. Jej zabytki, architektura, układ urbanistyczny stanowią odzwierciedlenie burzliwych losów Dolnego Śląska, wartym zwiedzenia i zgłębienia ich historii.

W Legnicy zachowało się kilkadziesiąt obiektów architektury zabytkowej, począwszy od XIII w. Reprezentowane są style od późnoromańskiego do modernizmu. Najstarsze, średniowieczne zabytki to Zamek Piastowski z kaplicą, kościoły – Marii Panny i św. Piotra i Pawła (obecnie katedra), fragmenty murów obronnych z dwiema wieżami. Z okresu renesansu pochodzą fragmenty architektury zamku i ich dekoracja rzeźbiarska, a także nieliczne kamienice mieszczańskie z zespołem „kramów śledziowych”. Bogato reprezentowana jest architektura i sztuka baroku: kościół św. Jana z kolegium jezuickim oraz Mauzoleum Piastów Śląskich, pałac opatów lubiąskich (obecnie Muzeum Miedzi) oraz Akademia Rycerska. Realizowane przez wybitnych architektów Wiednia i Pragi, położone blisko siebie świadczą o randze i znaczeniu barokowej Legnicy. O rozkwicie miasta w XIX i na początku XX w. świadczą imponujące gmachy użyteczności publicznej: Teatr, Nowy Ratusz, dawna loża masońska obecnie siedziba Legnickiej Biblioteki Publicznej, dawne gimnazja (Zespół Szkół Ekonomicznych na pl. Słowiańskim, Kuria Biskupia), kościoły: pw. św. Jacka i św. Trójcy oraz secesyjna dzielnica Tarninów.

Do rejestru zabytków w obrębie miasta Legnica wpisanych jest 2372 obiektów zabytkowych (stan na listopad 2013 r.) Najważniejsze z nich zostały zebrane w tabeli 6.

Tabela 6. Rejestr zabytków miasta Legnica

L.p.	Obiekt	Adres	Numer	Rodzaj obiektu	numer rejestru	data
1	2	3	4	5	6	7
1.	Historyczny układ ruralistyczny d. wsi Piekary Stare			Obszar		
2.	Kościół katedralny pw. Św. Piotra i Pawła	Plac Katedralny	1	Kościół	574/54	1949.11.25
3.	Plebania	Plac Katedralny	6	Plebania	575/607/L	1981.04.14
4.	Kościół parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela	Partyzantów		Kościół	576/745	1960.09.23
5.	Kolegium Jezuitów, obok kościoła Św. Jana Chrzciciela	Partyzantów		Klasztor	577/67	1949.11.25
6.	Mauzoleum Piastów przy kościele Św. Jana Chrzciciela	Partyzantów		Kaplica	578/60	1949.11.25
7.	Klasztor pobernardyński	Chojnowska	67	Klasztor	599/951	1990.10.22
8.	Kościół ewangelicko-augsburski pw. NMP	Plac Mariacki		Kościół	579/744	1960.09.21
9.	Kościół parafialny pw. Św. Trójcy	Rzemieślnicza		Kościół	580/797/L	1987.12.28

kontynuacja Tabeli 6. Rejestr zabytków miasta Legnica

1	2	3	4	5	6	7
10.	Kościół parafialny pw. Św. Jacka	Nadbrzeżna		Kościół	581/798/L	1988.12.30
11.	Budynek mieszkalny i salka katechetyczna gminy Zielonoświątkowców	Henryka Pobożnego	7	Kościół	582/799/L	1987.12.28
12.	Zespół klasztorny ss. Benedyktynek, ob. I Liceum Ogólnokształcące:	Plac Klasztorny	7	Zespół		
13.	Kościół klasztorny SS Benedyktynek pw. Św. Maurycego ob. I LO	Plac Klasztorny	7	Kościół	584/746/125/L	1960.09.24
14.	Budynek d. klasztoru	Plac Klasztorny	7	Klasztor		
15.	Budynek mieszkalny, ob. Dom Muzyka	Plac Klasztorny	7a	Budynek mieszkalny		
16.	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego i budynek mieszkalny	Reymonta	15	Publiczny		
17.	Kaplica p. w. św. Stanisława Kostki	Rzemieślnicza	3	Kaplica		
18.	Kościół prawosławny p.w.	Kossak Z.	9	Kościół	A/5356	2011.10.03

	Zmartwychwstania Pańskiego					
19.	Kościół Baptystów	Lotnicza	29	Publiczny		
20.	Zespół cmentarza komunalnego	Wrocławska		Zespół		
21.	Cmentarz komunalny	Wrocławska		Cmentarz		
22.	Kaplica pogrzebowa	Wrocławska		Kaplica		
23.	Krematorium oraz biura cmentarza	Wrocławska		Publiczny		
24.	Prosektorium	Wrocławska		Publiczny		
25.	Cmentarz	Klonowa		Cmentarz		
26.	Kaplica pogrzebowa	Klonowa		Kaplica		
27.	Cmentarz	Szczytnicka		Cmentarz		
28.	Cmentarz	Zielna		Cmentarz		
29.	Cmentarz żydowski	Wrocławska	106	Cmentarz	600/754/L	1987.12.28
30.	Kostnica z salą modlitewną na cmentarzu żydowskim	Wrocławska	106	Publiczny	601/997/L	1991.11.14
31.	Zamek Piastowski	Plac Zamkowy	1	Zamek	585/74/6/L	1987.12.28
32.	Park przy zamku	Pomiędzy ulicami: Piastowską, Nową i Curie-Skłodowskiej		Park/ogród	586/477/L	1976.09.22
33.	Mury miejskie			Mury miejskie	587/1226	1964.12.19
34.	Ratusz	Rynek	23	Ratusz	588/52	1987.12.28
35.	Budynek, tzw. „Nowy Ratusz”	Plac Słowiański	8	Ratusz	589/543/L	1981.04.14
36.	Teatr Dramatyczny	Rynek	39	Publiczny	590/963	1991.06.17
37.	Akademia Rycerska	Chojnowska	1-3	Publiczny	595/1015	1964.01.10
38.	Muzeum Miedzi	Partyzantów	3	Dwór	596/652	1960.03.03
39.	Park Miejski	Zielona, Orła Białego, Wrocławska, Jordana, Hetmańska, Biała, Krasińskiego, Sempolowskiej, Mickiewicza, Reymonta, Korfantego, Powstańców Śl, Witelona		Park/ogród	A/1712	2010.03.30

kontynuacja Tabeli 6. Rejestr zabytków miasta Legnica

1	2	3	4	5	6	7
40.	Teatr Letni	Aleja Orła Białego	7	Publiczny		
41.	Palmańnia oraz zespół budynków Zieleni Miejskiej	Aleja Orła Białego	8	Publiczny		
42.	Park Gdański	Plac Gdański		Park/ogród		
43.	Park Północny	Plac Gdański	9	Park/ogród		
44.	Zespół dworca głównego:	Dworcowa		Zespół	635/801/L	1987.12.28
45.	Budynek dworcowy z halą peronową	Dworcowa		Dworzec	635/801/L	1987.12.28
46.	Budynek ekspedycji kolejowej	Dworcowa		Budynek gospodarczy	635/801/L	1987.12.28
47.	Budynek poczty	Dworcowa		Publiczny	635/801/L	1987.12.28
48.	Wieża ciśnień	Kobylińska		Wieża	635/801/L	1987.12.28
49.	Dworzec Legnicy Północnej	Ścinawska		Dworzec	636/802/L	1987.12.28
50.	Dworzec Kolei Dolnośląskiej	Dworcowa		Dworzec	637/803/L	1987.12.28
51.	Zespół dworski:	Myśliwska	8-2	Zespół	602/950	1991.05.24
52.	Dwór	Myśliwska	8-2	Dwór	602/950	1991.05.24
53.	Oficyna mieszkalno - gospodarcza	Myśliwska	8-2	Oficyna	602/950	1991.05.24
54.	Budynek mieszkalny	Myśliwska	8-2	Budynek mieszkalny	602/950	1991.05.24
55.	Budynek gospodarczy	Myśliwska	8-2	Budynek gospodarczy	602/950	1991.05.24

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015-2020

56.	Park	Myśliwska	8-2	Park/ogród	602/950	1991.05.24
57.	Zespół dworski:	Jaworzyńska	199	Zespół	634/995/L	1991.11.14
58.	Dwór	Jaworzyńska	199	Dwór	634/995/L	1991.11.14

4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI SRML, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIECZNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Strategia Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020 dotyczy w głównej mierze obszaru zurbanizowanego o przekształconym środowisku przyrodniczym i ograniczonych walorach tego środowiska. Wpływ na takie komponenty środowiska jak środowisko gruntowo–wodne, powietrze, klimat, różnorodność biologiczna, rośliny, zwierzęta, itp. będzie ograniczony.

Do istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji Strategii Rozwoju Miasta Legnicy należy zaliczyć m. in.:

- infiltrację zanieczyszczeń, w tym ścieków do gruntu (brak systemów kanalizacji, lub ich zły stan techniczny),
- emisja zanieczyszczeń i hałasu z układu komunikacyjnego miasta,
- występowanie niskich, nieefektywnych energetycznie źródeł ciepła pracujących w oparciu o paliwa kopalne, często stałe,
- występowanie terenów zdegradowanych.

Działania na rzecz ochrony środowiska są realizowane przez Urząd Miasta Legnicy, a także poprzez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska we Wrocławiu zgodnie z ich działalnością statutową. Główne kierunki działań z zakresu ochrony środowiska są określone w polityce ekologicznej państwa oraz w regionalnych politykach ekologicznych, zawartych w:

- *Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego do 2020 roku,*
- *Wojewódzkim programie ochrony środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2008–2011 z uwzględnieniem lat 2012–2015 oraz Projekcie wojewódzkiego programu ochrony środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2014–2017 z perspektywą do 2021 roku,*
- *Wojewódzkim planie gospodarki odpadami dla województwa dolnośląskiego 2012,*

a także dokumentach lokalnych, dotyczących miasta Legnicy bezpośrednio, takich jak:

- *Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla miasta Legnica na lata 2009–2012 z perspektywą na lata 2013–2020,*
- *Program ochrony środowiska dla miasta Legnicy na lata 2008–2011 w perspektywie na lata 2012–2015.*

Pomimo realizacji szeregu działań związanych z ochroną środowiska, na terenie miasta, w dalszym ciągu istnieje potrzeba prowadzenia dalszych prac.

Ważne są wszelkie działania związane z poprawą jakości powietrza (np. programy związane z ograniczeniem emisji), ze względu na położenie Legnicy na obszarze o wysokim w skali kraju obciążeniu środowiska związanym z emisją zanieczyszczeń do powietrza. Istotna jest również poprawa efektywności energetycznej na terenie miasta.

Podsumowując realizacja zadań zawartych w SRML pozwoli na:

- zmniejszenie infiltracji zanieczyszczeń, w tym ścieków do gruntu,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz emisji hałasu poprzez usprawnienie układu komunikacyjnego,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez modernizację źródeł ciepła w kierunku źródeł wysokosprawnych energetycznie, opartych o paliwa ekologiczne oraz rewitalizację i modernizację obiektów budowlanych pod kątem zwiększenia ich efektywności energetycznej (zmniejszenie ich energochłonności),
- zagospodarowanie i uporządkowanie terenów zdegradowanych.

Na terenie Miasta Legnica zasobami przyrodniczymi, wykorzystywanymi dla potrzeb rekreacji turystyki są przede wszystkim obszary zielone, takie jak Park Miejski, Lasek Złotoryjski.

Rodzaje rekreacji i turystyki preferowanej i uprawianej na terenie miasta – turystyka krajoznawcza, wypoczynkowa, piesza są formami nie ingerującymi znacznie na stan środowiska. Ponadto obszary najcenniejsze przyrodniczo objęte są formami prawnej ochrony przyrody (np. użytki ekologiczne, pomniki przyrody), które regulują i utrzymują na odpowiednim poziomie ruch turystyczny, aby zachować środowisko w stanie niepogorszonym. Kolidują między wykorzystaniem turystycznym a ochroną przyrody nie występuje na terenie Legnicy.

Negatywne oddziaływania związane z nowoprojektowanymi parkingami, drogami, czy obiektami użyteczności publicznej i usługowymi, które powstaną w ramach Strategii Rozwoju Miasta Legnicy, będą miały charakter lokalny, ograniczający się do najbliższego sąsiedztwa tych przedsięwzięć. Nie będzie miał charakteru ponadnormatywnego. W przedsięwzięciach tych zostaną zastosowane techniczne i organizacyjne środki minimalizujące oddziaływania tych przedsięwzięć na środowisko.

Ze względu na skalę ewentualnych negatywnych oddziaływań na środowisko (głównie okresowych, odwracalnych, generowanych na etapie realizacji lub likwidacji i lokalnych na etapie funkcjonowania) ich zasięg nie obejmie obszarów chronionych opisanych w rozdziale 3 (pkt. 3.9), objętych ochroną na podstawie art. 6 **Ustawy o ochronie przyrody**.

Zapisy projektu SRML w pełni respektują zalecenia dotyczące form ochrony przyrody podlegających ochronie na podstawie **Ustawy o ochronie przyrody**.

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA SRML, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA SRML

5.1. DOKUMENTY MIĘDZYNARODOWE

Praktycznie wszystkie dokumenty dotyczące problematyki środowiska przyrodniczego na szczeblu wspólnotowym i krajowym wywodzą się z kilku dokumentów międzynarodowych. Początek dała konferencja Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r., na której zdefiniowano założenia zrównoważonego rozwoju. Według uczestników konferencji zrównoważony rozwój danego obszaru to takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe, niedoznające uszczerbku możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne jak i przyszłe pokolenia, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazowym, ekosystemowym, gatunkowym i genowym. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych, co oznacza konieczność integrowania zagadnień ochrony środowiska z polityką w poszczególnych dziedzinach gospodarki.

Kolejnym dokumentem o charakterze międzynarodowym jest Agenda XXI – Globalny Program Działania na XXI wiek, która powstała w wyniku dyskusji na gremiach ONZ, którą prowadzono nad podstawowymi wyzwaniami współczesnego świata. Najistotniejszą częścią dokumentu odnoszącą się do problematyki ochrony środowiska jest część II pt. „Ochrona i zarządzanie zasobami przyrody”, w której to części jest 14 rozdziałów dotyczących potrzeby badań środowiska, zapobieganiu zagrożeniom, zwalczaniu negatywnych zjawisk w środowisku, ochronie zasobów środowiska, bezpiecznym gospodarkom itd.

Wśród dokumentów o zasięgu światowym lub europejskim, które dotyczą problematyki ochrony środowiska lub jej elementów, a do których przystąpiła Polska, można wymienić:

- Ramową konwencję Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu sporządzoną w Nowym Jorku dnia 9 maja 1992 r.,
- Konwencję o zakazie używania technicznych środków oddziaływania na środowisko w celach militarnych lub jakichkolwiek innych celach wroгих, sporządzoną w Genewie dnia 18 maja 1977 r.,
- Konwencję w sprawie transgranicznego przemieszczania zanieczyszczeń na dalekie odległości, sporządzoną w Genewie 13 listopada 1979 r.,
- Protokół do Konwencji z 1979 r. w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości, dotyczący długofalowego finansowania wspólnego programu monitoringu i oceny przenoszenia zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości w Europie (EMEP), sporządzony w Genewie 28 września 1984 r.; Polska przystąpiła również do dwóch dodatkowych protokołów do Konwencji z 1979 r. Są to:
 - Protokół do Konwencji z 1979 r. w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości, w sprawie zmniejszania emisji tlenków azotu lub ich transgranicznych strumieni, sporządzony w Sofii 31 października 1988 r. (tzw. „protokół azotowy”),
 - Protokół do Konwencji z 1979 r. w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości, w sprawie dalszego ograniczenia emisji siarki, sporządzony 14 czerwca 1994 r. w Oslo (tzw. „II protokół siarkowy”),
- Konwencję o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzoną w Espoo 25 lutego 1991 r.,

- Konwencję Wiedeńską o ochronie warstwy ozonowej, sporządzoną w Wiedniu 22 marca 1985 r.,
- Protokół Montrealski w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową, sporządzony w Montrealu 16 września 1987 r. wraz z poprawkami londyńskimi i poprawkami kopenhaskimi,
- Konwencję w sprawie zmian klimatu wraz z protokołem sporządzonym w Kyoto w dniach 1-10 grudnia 1997 r., zobowiązującą państwa-Strony do redukcji emisji tzw. gazów cieplarnianych,
- Konwencję o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących ochrony środowiska sporządzoną w Aarhus 25 czerwca 1998 r., zawierającą zobowiązanie się Stron do podjęcia działań zmierzających do wprowadzenia rozwiązań umożliwiających dostęp społeczeństwa do informacji dotyczących stanu i ochrony środowiska.

W przypadku konwencji międzynarodowych trudno mówić o możliwości wykorzystania czy odnoszenia się do tych dokumentów w treści *Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020*, ponieważ charakter konwencji nie pozwala na bezpośrednie odnoszenie się do nich w formie konkretnych celów lub tym bardziej zadań.

Jednak zapisy konwencji zostały ujęte w dokumentach unijnych, w tym dyrektywach, a te rzutowały na treści polskich ustaw, stąd można przyjąć, że jeżeli konsekwencje realizacji projektów dla środowiska zawarte w projekcie SRML są zgodne z duchem polskich ustaw to nie są sprzeczne z treściami konwencji.

5.2. DOKUMENTY WSPÓLNOTOWE

Wyrazem troski o stan środowiska przyrodniczego są uchwały, rozporządzenia i dyrektywy unijne. Ze względu na ich znaczącą ilość można wymienić w tym miejscu tylko najistotniejsze z punktu widzenia problematyki ochrony środowiska.

Do najważniejszych aktów Wspólnot Europejskich w zakresie ochrony środowiska można zaliczyć:

- **Uchwałę 87/C 328/01** z dnia 19 października 1987 r. Rady Wspólnot Europejskich i przedstawicieli rządów państw członkowskich uczestniczących w pracach Rady w sprawie kontynuacji i wdrożenia polityki Wspólnoty Europejskiej i programu działania w dziedzinie ochrony środowiska,
- **Rozporządzenie Rady 1210/90/EWG** z dnia 7 maja 1990 r. w sprawie utworzenia Europejskiej Agencji Ochrony Środowiska oraz sieci informacji i obserwacji środowiska,
- **Rozporządzenie Rady 1836/93/EWG** z dnia 29 czerwca 1993 r. w sprawie dobrowolnego uczestnictwa firm przemysłowych w systemie zarządzania ochroną środowiska i przeglądów ekologicznych,
- **Dyrektywę Rady 90/313/EWG** z dnia 7 czerwca 1990 r. w sprawie swobodnego dostępu do informacji o środowisku,
- **Dyrektywę 96/62/EU** z dnia 27 września 1996 r. w sprawie jakości powietrza,
- **Dyrektywę 96/61/EC** z 24 września 1996 r. w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń,
- **Dyrektywę Rady 1999/31/WE** z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów,
- **Dyrektywę Rady 85/337/EWG** z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne,
- **Rozporządzenie Rady 3254/91/EWG** z dnia 19 grudnia 1991 r. w sprawie działań Wspólnoty w zakresie ochrony przyrody,
- **Dyrektywę 2000/60/WE** Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej,
- **Dyrektywę 2001/42/WE** Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Efektom pośrednim ostatniej z cytowanych dyrektyw była konieczność przeprowadzenia niniejszej prognozy dla *Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020*. Powodem bezpośrednim były zapisy art. 46 **Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko**. Ustawa ta dokonała wdrożenia także takich dyrektyw Wspólnot Europejskich jak:

- **Dyrektywy Rady 85/337/EWG** z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne,
- **Dyrektywy Rady 92/43/EWG** z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej wszystkie akty prawa unijnego spowodowały konieczność dostosowania prawa polskiego do prawa unijnego. Proces ten jeszcze trwa, chociaż w większości prawo polskie zostało dostosowane do prawa wspólnotowego.

Wynika z powyższego, że oceniając projekty zawarte w SRML poprzez pryzmat celów oraz sposobów ochrony środowiska w odniesieniu do prawa krajowego zostanie spełniony warunek oceny w odniesieniu do szczebla międzynarodowego, którego dokumenty ze swojej istoty są bardzo ogólne oraz do prawa wspólnotowego, które znalazło swoje odpowiedniki w prawie polskim.

5.3. DOKUMENTY KRAJOWE

Podstawowym prawem w Polsce jest konstytucja i do jej zapisów odnoszone są wszystkie pozostałe dokumenty prawne. Przyjęta w 1997 r. **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** stwierdza, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju (art. 5) ustala także, że ochrona środowiska jest obowiązkiem m.in. władz publicznych, które poprzez swą politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom (art. 74).

W roku 2001 została uchwalona przez Sejm II **Polityka Ekologiczna Państwa** jako dokument kierunkowy dla ówczesnie przyszłych Programów Ochrony Środowiska szczebli wojewódzkich, powiatowych i gminnych, w której sformułowano cele polityki ekologicznej w zakresie racjonalizacji zużycia wody, zmniejszenia materiałochłonności i odpadowości produkcji, zmniejszenia energochłonności, ochrony gleb, racjonalnej eksploatacji lasów, ochrony kopaliny, jakości powietrza, hałasu, bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego, nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, różnorodności biologicznej, krajobrazu.

Kolejnym dokumentem jest **Polityka Ekologiczna Państwa** na lata 2003÷2006 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2007÷2010. W dniu 16 grudnia 2008 roku Rada Ministrów przyjęła projekt **Polityki Ekologicznej Państwa** w latach 2009÷2012 z perspektywą do roku 2016. Dokument w dniu 4 marca 2009 roku Sejmowa Komisja Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa rekomendowała do przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej. Dokument został ostatecznie przyjęty **Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 22 maja 2009 roku w sprawie przyjęcia dokumentu „*Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009—2012 z perspektywą do roku 2016*” (**M.P. Nr 34, poz. 501**).

Programy ochrony środowiska wszystkich szczebli odnoszą się do zakresu celów dla ochrony środowiska określonych w **Polityce Ekologicznej Państwa**. Dotyczy to także Legnicy.

Niezależnie od planów, programów i strategii krajowych dokumentami obowiązującymi dla całego terytorium kraju są ustawy i rozporządzenia. Wśród całej ilości ustaw dotyczących problemów ochrony środowiska jako całości i jej elementów jak wody, powietrza, gleb, flory, fauny itd. należy wymienić następujące:

- **Ustawa** z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- **Ustawa** z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- **Ustawa** z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne,
- **Ustawa** dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,

- **Ustawa** dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach,
- **Ustawa** z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze,
- **Ustawa** z dnia 23 lipca 2003 r, o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- **Ustawa** z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest,
- **Ustawa** z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Oprócz grupy wymienionych powyżej ustaw istnieje ogromna ilość rozporządzeń dotyczących bezpośrednio lub pośrednio ochrony środowiska.

Na szczeblu województwa podstawowym dokumentem dotyczącym problematyki ochrony środowiska jest program ochrony środowiska, który w przypadku województwa dolnośląskiego występuje pod nazwą *Wojewódzki program ochrony środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2008–2011 z uwzględnieniem lat 2012–2015*. Aktualnie na etapie uchwalania jest *Projekt wojewódzkiego programu ochrony środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2014–2017 z perspektywą do 2021 roku*.

Najistotniejszym dokumentem, który powinien być najściślej powiązany z problematyką ochrony środowiska jest *Program ochrony środowiska dla miasta Legnicy na lata 2008–2011 w perspektywie na lata 2012–2015*.

Cele **Polityki Ekologicznej Państwa** w powiązaniu ze specyfiką województwa pozwalają na określenie konkretnych wyzwań zawartych *Wojewódzki program ochrony środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2008–2011 z uwzględnieniem lat 2012–2015* oraz jego aktualizacji p.n. *Projekt wojewódzkiego programu ochrony środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2014–2017 z perspektywą do 2021 roku*. Są to przede wszystkim:

- w zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:
 - **ochrona wód przed zanieczyszczeniem,**
 - **ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem,**
 - **ochrona środowiska przed hałasem i przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,**
 - radykalna poprawa gospodarowania odpadami,
 - skuteczny nadzór nad instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska,
- w zakresie ochrony zasobów naturalnych:
 - **zachowanie bogatej różnorodności biologicznej,**
 - **racjonalne użytkowanie zasobów leśnych,**
 - racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych,
 - ochrona przed erozją oraz stosowanie dobrych praktyk rolnych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych przyrodniczo,
- w zakresie działań systemowych:
 - zapewnienie, aby projekty wojewódzkich dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki poddawane były procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny były uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów,
 - szersze przystępowanie przedsiębiorstw i instytucji do systemu EMAS12,
 - doskonalenie struktur zarządzania środowiskiem w skali województwa,
 - **podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym kształtowanie proekologicznych zachowań konsumenckich, prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska, uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska oraz organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska,**
 - zwiększenie roli wojewódzkich placówek badawczych we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska,

- przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego województwa, w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.

Część wymienionych wyzwań należy zaliczyć do istotnych z punktu widzenia SRML. Zaznaczono je wytłuszczonym drukiem. Część zadań zawartych w SRML będzie wpisywała się w te cele ochrony środowiska. Będą to zadania, których realizacja będzie wiązała się z:

- ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza i hałasu poprzez usprawnienie układu komunikacyjnego,
- modernizacją źródeł ciepła w kierunku źródeł wysokosprawnych energetycznie, opartych o paliwa ekologiczne oraz termomodernizacją obiektów budowlanych,
- zagospodarowaniem i uporządkowaniem terenów zdegradowanych,
- zmniejszeniem infiltracji zanieczyszczeń, w tym ścieków do gruntu poprzez modernizację systemów kanalizacyjnych i budowę przydomowych oczyszczalni ścieków,
- kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców Legnicy poprzez m.in. kampanie edukacyjne, wspieranie inicjatyw z zakresu edukacji ekologicznej, itp.

Osobnym dokumentem na szczeblu krajowym/regionalnym jest **Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry**, który reguluje kwestie związane z ochroną wód powierzchniowych, podziemnych oraz ekosystemów wodnych i wód zależnych. W planie tym określono cele środowiskowe dla wód powierzchniowych i podziemnych.

Głównym celem środowiskowym dla wód powierzchniowych (wód naturalnych, zmienionych i sztucznych) jest osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego potencjału chemicznego.

Główne cele środowiskowe dla wód podziemnych:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych do odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka,

Realizacja projektów zawartych w SRML nie będzie stanowiła zagrożenia dla osiągnięcia w/w celów środowiskowych wynikających z **Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry**. Wynika to z tego, że:

- nie planuje się realizacji przedsięwzięć, których funkcjonowanie wiązałoby się ze znaczącą emisją ścieków do środowiska, w tym ścieków przemysłowych,
- nie planuje się realizacji ujęć wód podziemnych,
- planuje się modernizację i budowę sieci kanalizacyjnych, które ograniczą możliwość przenikania do środowiska ścieków nieoczyszczonych,
- część projektów/zadań zawartych w SRML to projekty związane z modernizacją już istniejących obiektów, a więc ich realizacja nie wpłynie na ilość i jakość ścieków odprowadzanych z tych obiektów.

5.4. PODSUMOWANIE

W wyniku analizy *Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020*, należy stwierdzić, że poszczególne projekty wchodzące w skład tego programu uwzględniają cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, a w szczególności na szczeblu województwa dolnośląskiego oraz miasta Legnicy.

6. CECHY OBSZARU MIASTA LEGNICY

Działania planowane w ramach SRML skupiają się na terenie całej Legnicy. W szczególności jednak będą dotyczyły wyznaczonych terenów, w których będą realizowane planowane projekty/zadania związane z budową lub modernizacją infrastruktury, dróg, obiektów kultury, edukacyjnych, rekreacyjno-sportowych, użyteczności publicznej, infrastruktury przeciwpowodziowej itp. Obejmują one projekty komplementarne wpływające na ożywienie społeczne i gospodarcze miasta. W niniejszym rozdziale przedstawiona jest ocena Legnicy pod kątem w/w zagadnień.

Położenie geograficzne i warunki naturalne

Miasto Legnica położone jest w południowo-zachodniej Polsce, w środkowej części województwa dolnośląskiego

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną wg J.Kondrackiego (2002 r.) Legnica jest położona w obrębie Niziny Śląsko-Łużyckiej, stanowiącej część Nizin Sasko-Łużyckich. Zgodnie z bardziej szczegółowym podziałem na geomorfologiczne jednostki regionalne Legnica jest usytuowana w obrębie trzech mezoregionów: Równiny Legnickiej, Równiny Chojnowskiej i Wysoczyzny Lubińskiej.

Zdecydowana większość miasta (85%) jest położona na Równinie Legnickiej, obejmującej doliny Kaczawy, Czarnej Wody, Skory i Wierzbiaka. Jedynie drobne fragmenty południowo-zachodniej i północnej części miasta położone są w obrębie Równiny Chojnowskiej i Wysoczyzny Lubińskiej.

Rysunek 6. Położenie fizjograficzne Legnicy według podziału J. Kondrackiego

W Legnicy występują dwa typy krajobrazu naturalnego, będące rezultatem rozwoju rzeźby w czwartorzędzie:

- krajobraz staroglacjalny w obrębie wysoczyzn, tworzony przez zdenudowane powierzchnie kemów i sandrów, częściowo maskowane pokrywami lessów;
- krajobraz dolin rzecznych i równin akumulacyjnych, utworzony przez powstające w późnym plejstocenie i holocenie terasy, które zostały miejscami przykryte płatami osadów eolicznych, a u podnóża wysoczyzn także osadami stokowymi.

Obszar miasta jest położony na wysokości od 109 do 181 m n.p.m. (hałda Huty Miedzi "Legnica"), rozpiętość pomiędzy najniżej i najwyżej usytuowanym punktem miasta wynosi zatem 72 m. Zdecydowana większość miasta (ponad 45% jego powierzchni) położona jest na wysokości 120÷130 m n.p.m., zaś blisko trzecia część – poniżej 120

m n.p.m. Rzeźba terenu jest monotonna, w większości nachylenia terenu nie przekraczają 3%, na połowie terytorium miasta są one mniejsze od 1%. Tereny o spadkach powyżej 8% zajmują zaledwie około setną część powierzchni Legnicy. Większość terenów w Legnicy eksponowana jest w kierunku wschodnim (18% powierzchni miasta) i północno-wschodnim (14%) oraz południowym (16,4%).

Przeważającą część miasta zajmuje Równina Legnicka, pochylona ku północnemu-wschodowi, położona na wysokości od 111 do 131 m n.p.m. (w większości w przedziale od 115 do 125 m n.p.m.). Lokalnie obniżenie tworzy równina torfowiskowa w południowo-wschodniej części miasta.

Zasadniczą część Równiny Legnickiej tworzą równiny rzeczne dolin Kaczawy, Czarnej Wody i Wierzbiaka wraz z przyległymi równinami napływowymi. W dolinach rzek występuje do pięciu poziomów terasowych, o krawędziach słabo zaznaczających się w rzeźbie terenu.

Południowo-zachodnią część miasta zajmuje Równina Chojnowska, stanowiąca niemal płaską wierzchołkową na wysokości 160÷170 m n.p.m., zbudowaną z osadów lodowcowych, pokrytą płatami lessów (zajmują one około 700 ha, a więc blisko 12,5% powierzchni miasta), ograniczoną zboczami o wysokości względnej około 30 m i nachyleniu 8÷15%. Zbocza wierzchołkowe rozczłonkowane są krótkimi dolinkami denudacyjnymi.

Fragment Równiny Chojnowskiej występuje także na południowo-wschodnim skraju Legnicy w postaci łagodnego stoku o spadkach nie przekraczających 5%.

W północnej części miasta Równinę Legnicką zamykają wzniesienia o wysokości 120÷140 m n.p.m. Stanowią one południowy, silnie zdenudowany stok Wysoczyzny Lubińskiej o zróżnicowanych spadkach, lokalnie przekraczających 8%. Na przedpolu Wysoczyzny Lubińskiej, w rejonie Piątnicy, znajduje się ostaniec erozyjny o wysokości względnej 6÷7 m i łagodnych spadkach (3÷5%).

Od południowego-wschodu i wschodu sąsiedztwo miasta stanowią wzniesienia Wzgórz Strzegomskich (do ponad 160 m n.p.m.) oraz Wysoczyzny Średzkiej (120÷130 m n.p.m.). Naturalna rzeźba terenu została w znacznym stopniu przemodelowana przez człowieka. Najbardziej wyraziste formy antropogeniczne tworzą liczne nasypy kolejowe o wysokości sięgającej 10 m oraz hałdy Huty Miedzi „Legnica” o wysokości względnej do 15 m. Prócz nich występują liczne wyrobiska (zagłębienia po eksploatacji gliny, iłów, piasków i żwirów, niektóre wypełnione wodą, stanowiące elementy urozmaicającej rzeźbę obszaru Legnicy), inne sztuczne zbiorniki wodne, wały przeciwpowodziowe oraz nasypy antropogeniczne, składające się z gruzu, śmieci i przemieszczonych mas ziemnych, pokrywające obszar o powierzchni około 400 ha.

Tereny inwestycyjne

Institucje otoczenia biznesu

W celu zmniejszenia zależności od przemysłu wydobywczego miasta i gminy LGOM stawiają na dywersyfikację gospodarczą. Przejawem tych działań są, oprócz inwestycji lokalnego hegemonu gospodarczego jakim jest KGHM „Polska Miedź” S.A., takie inicjatywy jak: stworzenie Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, obejmującej tereny inwestycyjne w ramach 15 podstref o łącznej powierzchni 1 071 ha, czy utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej.

Podstrefa Legnica Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej zajmuje teren o powierzchni 76, 46 ha i zagospodarowana jest w 72,93% przez 14 firm.

LSSE oferuje przedsiębiorstwom pomoc publiczną w postaci zwolnienia z podatku dochodowego oraz atrakcyjne zlokalizowane, wysokiej jakości tereny inwestycyjne przygotowane pod zabudowę przemysłową i usługową, wyposażone w infrastrukturę techniczną.

23 lipca 2013 Rada Ministrów zmieniła 14 rozporządzeń dotyczących SSE, przedłużając funkcjonowanie stref do 31 grudnia 2026 r. Warto zatem wykorzystać ten okres do przyciągnięcia jak największej liczby inwestorów do Legnicy.

Strefa Aktywności Gospodarczej (SAG) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest firmą, w której Gmina Legnica posiada 100 % udziałów. SAG zarządza lotniskiem i terenem przyległym, użytkowanym do 1992 roku przez Wojska Federacji Rosyjskiej, o powierzchni

ponad 200 hektarów. Dzięki zainwestowaniu kilkudziesięciu milionów złotych (przez różne podmioty gospodarcze) powstały na tym terenie doskonałe warunki do prowadzenia działalności gospodarczej (zagospodarowano budynki oraz zbudowano od podstaw lub zmodernizowano instalacje: wodnokanalizacyjną, telekomunikacyjną i energetyczną).

Na obszarze zarządzanym przez SAG funkcjonuje ponad 20 różnej wielkości firm, zatrudniających blisko 600 osób. W pobliżu lotniska powstało duże centrum handlowe. Między innymi uruchomiono hipermarkety: Auchan, Castorama. Funkcjonują także markety Media Expert, Avans, Neonet, Jysk, Pepco, C&A. Działalność produkcyjną realizują firmy Mercus i Gruca. Grupa Żywiec S.A. uruchomiła na jej terenie swoje centrum logistyczne.

Kolejną ważną dla rozwoju przedsiębiorczości instytucją funkcjonującą na terenie Legnicy jest należący do grupy kapitałowej KGHM Polska Miedź S.A. park technologiczny KGHM Letia S.A., którego misją jest kreowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki regionu, poprzez tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju inwestycji.

Spółka dysponuje 30 ha gruntów inwestycyjnych oraz dwoma biurami położonymi przy legnickiej Hucie Miedzi, a także nowoczesnym biurowcem położonym w centrum Legnicy, o powierzchni ponad 8 000 m², oferującym wynajem wysokiej klasy biur i sal konferencyjnych, dysponującym foyer wystawienniczym, pracownią komputerową, laboratorium rapid prototyping, zapleczem gastronomicznym i hotelarskim.

Inwestorzy zainteresowani podjęciem współpracy mogą liczyć na różne przywileje, m.in. możliwość korzystania z zaplecza usługowego parku technologicznego, jak i objęcia działalności statusem Specjalnej Strefy Ekonomicznej i zwolnienia podatkowego na okres 5 lat.

Ponadto jednostkami otoczenia biznesu wspierającymi lokalnych przedsiębiorców są:

- Cech Rzemiosł Różnych,
- Legnicki Klub Biznesu,
- Agencja Rozwoju Regionalnego „ARLEG” S.A.,
- Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT „Zagłębia Miedziowego”,
- Federacja Pracodawców Polski Zachodniej,
- Izba Przemysłowo-Handlowa,
- Punkt Obsługi Funduszu Pożyczkowego Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości w Szczecinie.

Tereny inwestycyjne

Miasto Legnica posiada liczne tereny o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej zarówno dla działalności gospodarczej, handlowej jak i deweloperskiej. Tereny te obejmują zarówno tereny zlokalizowane na obrzeżach miasta przy najważniejszych szlakach komunikacyjnych, jak i w wewnętrznej strukturze miasta. Łączna powierzchnia terenów przeznaczonych pod inwestycje to 1018,41 ha (około 19% powierzchni Miasta)

Przyszłe inwestycje gospodarcze realizowane będą w szczególności na określonych przez Urząd Miasta terenach inwestycyjnych, które zgodnie z Legnickim Przewodnikiem Inwestora obejmować będą następujące obszary:

- W ramach Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – Obszar w rejonie ul. Jaworzyńskiej oraz Obwodnicy Południowo-Zachodniej (łącznie działki o pow. 26,3 ha)
- Obszar w rejonie ul. Jaworzyńskiej – wschodnie otoczenie Osiedla Sienkiewicza (łącznie działki o pow. 10,45 ha)
- Teren po lotnisku Jednostki Armii Radzieckiej, będący w zarządzie SAG S.A. o łącznej powierzchni 193,9 ha (po doprowadzeniu niezbędnej infrastruktury i mediów).

Mieszkańcy i kapitał społeczny

Ludność Miasta Legnicy w 2012 r. wynosiła 102 422 osób, co stanowi 3,5% ludności całego województwa oraz lokuje Legnicę na trzecim miejscu pod względem ludności w województwie dolnośląskim za Wrocławiem i Wałbrzychem. Liczba mężczyzn zamieszkujących Legnicę wynosiła 48 553 (47,4%), a kobiet 53 869 (52,6%). Na przestrzeni ostatniej dekady notowano systematyczny spadek liczby mieszkańców miasta. W 2012 r.

Legnicę zamieszkiwało o 4 473 osoby mniej aniżeli w 2002 r. Jednocześnie w tym samym okresie zaobserwować można wzrost liczby ludności zamieszkującej gminy powiatu legnickiego o blisko 1 800 osób.

Przyrost naturalny w latach 2007÷2012 nie osiągał dodatnich poziomów, a od 2010 r. widoczny jest jego spadek. Wpływ na to ma utrzymujący się wysoki poziom zgonów, przewyższający, choć nieznacznie, wskaźnik urodzeń żywych. W przypadku wskaźnika zawieranych małżeństw w latach 2008÷2011 widoczny był jego stopniowy spadek, jednak w 2012 r. odnotowano niewielki wzrost tego wskaźnika i wynosił on 5,3.

Saldo migracji ludności w latach 2002÷2012 utrzymywało wysoki ujemny poziom. Najwyższe poziomy osiągnięte zostały po wstąpieniu Polski do UE w latach 2004-2007, kiedy oprócz wysokiego poziomu migracji wewnętrznych można zaobserwować znaczny odpływ mieszkańców za granicę kraju. Obecnie, po okresie zmniejszania się ujemnego salda migracji do 2009 r., można zaobserwować ponowny wzrost odpływu mieszkańców z Legnicy. W 2012 r. saldo migracji wynosiło ogółem -366 osób, z tego 73 osoby wyemigrowały za granicę kraju. Znaczna część migracji wewnętrznych spowodowana jest osiedlaniem się mieszkańców Legnicy na obrzeżach Miasta na terenie gmin okalających Legnicę. Świadczy o tym wzrost ogólnej populacji i utrzymywanie się dodatniego salda migracji wewnętrznych na terenie powiatu legnickiego, przy odwrotnej tendencji w samym mieście.

Struktura wiekowa społeczeństwa w 2012 r. kształtowała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 16,5%, ludność w wieku produkcyjnym 64,7%, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym 18,8%. Wg opracowań ONZ jeżeli w strukturze ludności odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 lat) stanowi ponad 10%, mówimy o przekroczeniu progu starości zaawansowanej społeczeństwa. Legnica podobnie jak większość miast Dolnego Śląska znacznie przekracza ten próg, co oznacza osiągnięcie późnego stadium starości społeczeństwa.

Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2012 r. wynosił 54,6 i od siedmiu lat systematycznie wzrastał.

Prognoza demograficzna wykonana przez GUS pokazuje, iż w przeciągu najbliższych 20 lat ludność zamieszkująca Legnicę będzie systematycznie spadać, a w 2035 r. osiągnie poziom 88 549 mieszkańców, czyli o ponad 13,8 tys. osób (13,5%) mniej aniżeli w 2012 r. Udział mężczyzn w ogólnej populacji zmieni się nieznacznie (47%), natomiast wyraźnie wzrośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym (29,9%).

Gospodarka i rynek pracy

Według danych GUS w 2012 r. w Legnicy pracowało 33 978 osób. Najwięcej osób pracowało w usługach – 14 697 osób (43,25%) oraz przemyśle i budownictwie – 10 837 osób (31,89%). Najmniej osób pracowało w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie, jedynie 324 osoby (0,95%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Legnicy w 2012 r. wynosiło 3034,05 zł i było zdecydowanie niższe aniżeli średnia krajowa i wojewódzka. Także na tle innych dużych miast regionu funkcjonujących na prawach powiatu, tj. Wrocławia i Jeleniej Góry oraz powiatów wałbrzyskiego i legnickiego poziom średnich miesięcznych wynagrodzeń notował niższe poziomy. Tendencja taka utrzymuje się od 2007 r. Niski poziom średnich wynagrodzeń może przyczynić się do niższych kosztów zasobów pracy, a przez to atrakcyjności inwestycyjnej, równocześnie jednak stanowi zagrożenie w postaci odpływu wysoko wykwalifikowanych kadr do innych ośrodków miejskich o lepszych stawkach płacowych oraz zmniejszenia popytu konsumpcyjnego mieszkańców oraz wpływów z tytułu podatku PIT.

Na początku ostatniej dekady stopa bezrobocia rejestrowanego w Legnicy osiągała bardzo wysokie poziomy, przekraczające 20% próg. Od momentu wejścia do Unii Europejskiej i zwiększenia się emigracji ludności zanotowano stopniową poprawę i znaczne spadki poziomu bezrobocia. Dopiero kryzys ekonomiczny wyhamował tę korzystną tendencję w 2008 r. – przy poziomie bezrobocia równym 6,3%. Od tego momentu stopa bezrobocia zaczęła rosnać i od 2010 r. utrzymuje się na poziomie oscylującym niewiele powyżej 10 punktów procentowych.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2013 r. w Legnicy wynosiła 10,3%, a zatem była niższa aniżeli średnia stopa dla Polski, województwa dolnośląskiego, oraz powiatu legnickiego. W porównaniu z innymi dolnośląskimi miastami na prawach powiatu bezrobocie w Legnicy jest niższe aniżeli w Wałbrzychu, niewiele wyższe niż w Jeleniej Górze i prawie dwukrotnie wyższe aniżeli we Wrocławiu. Warto wskazać również na bardzo wysoki poziom bezrobocia w powiecie legnickim, wynoszący aż 21,10%.

Porównując strukturę bezrobocia Legnicy z innymi dużymi miastami województwa jak Wrocław, czy Jelenia Góra widać, iż w Legnicy wyraźnie brakuje oferty zatrudnienia dla osób wchodzących na rynek pracy, natomiast wskaźniki bezrobocia dla osób w wieku 45+ są relatywnie korzystne.

Struktura wiekowa osób bezrobotnych w Legnicy wykazuje największy udział osób w wieku 25÷34 lat – 27,68%, a także spory udział osób w wieku do 24 lat – 13,57%. Wysoki udział osób młodych, które wchodzą na rynek pracy może świadczyć o braku dopasowania kwalifikacji i wykształcenia osób młodych do wymogów rynku pracy i oczekiwań pracodawców. Warto zatem zacieśniać współpracę środowisk biznesowych z uczelniami wyższymi funkcjonującymi na terenie Miasta i szkołami średnimi, aby wypracować ofertę edukacyjną i profil edukacyjny dostosowany do potrzeb pracodawców.

Edukacja i nauka

Szkolnictwo

Widoczną tendencją w ostatnich latach jest wzrost zapotrzebowania na ofertę żłobków i przedszkoli. W latach 2008÷2012 liczba przedszkoli w Legnicy wzrosła o 14 obiektów, a liczba miejsc o 606. W roku szkolnym 2012/13 sieć przedszkoli w gminie Legnica tworzyło 15 przedszkoli publicznych, 16 przedszkoli niepublicznych oraz 4 punkty przedszkolne. W 3 przedszkolach publicznych odbywała się realizacja specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci. Ponadto w ostatnich latach w celu zapewnienia miejsca w przedszkolach wszystkim zgłoszonym dzieciom w rejonach Miasta, w których najwięcej dzieci nie zostało przyjętych, tworzono dodatkowe grupy przedszkolne. Dodatkowo w roku szkolnym 2012/13 we wszystkich szkołach podstawowych (poza SP Nr 7) utworzono 23 oddziały przedszkolne, do których uczęszczało 563 dzieci. Dzięki czynionym zabiegom osiągnięto w Legnicy wysokie wskaźniki upowszechniania wychowania przedszkolnego znacznie przekraczając w roku szkolnym 2012/2013 średnią krajową (około 70%).

Niż demograficzny widoczny jest w wyraźnym spadku uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, co wiąże się z rosnącymi kosztami utrzymania tych placówek oświatowych ze względu na rosnące koszty stałe ich funkcjonowania, przy coraz mniejszej subwencji oświatowej.

W Legnicy funkcjonuje 11 ogólnodostępnych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę. Dziesięć szkół podstawowych funkcjonuje w samodzielnych obiektach szkolnych. Tylko jedna z nich, SP Nr 20 z oddziałami integracyjnymi, działa w jednym obiekcie szkolnym – obok gimnazjum i liceum – w ramach zespołu szkół. Ponadto w Zespole Szkół Muzycznych funkcjonuje szkoła podstawowa artystyczna – OSM I stopnia. W roku szkolnym 2012/13 we wszystkich szkołach podstawowych uczyło się 4.977 uczniów w 204 oddziałach. Średnia liczba uczniów na oddział wynosiła 24,4. Ponadto w Legnicy funkcjonują dwie szkoły prywatne, do których w roku szkolnym 2012/13 uczęszczało łącznie 142 uczniów, którzy uczyli się w 12 oddziałach.

Miasto prowadzi 10 gimnazjów (dwa samodzielne i osiem funkcjonujących w ramach zespołów szkół). W roku szkolnym 2012/2013 uczęszczało do nich ogółem 2 510 uczniów (w roku 2011/12 – 2.690 uczniów). Uczyli się oni w 97 oddziałach (w roku szkolnym 2011/12 – 109 oddziałów). Średnia liczba uczniów w oddziale wynosiła 25,88. Sieć gimnazjów prowadzonych przez Miasto uzupełniają trzy szkoły niepubliczne, w których łącznie w 2012/13 uczyło się 476 uczniów w 26 oddziałach.

Legnica jest regionalnym ośrodkiem oświaty oferującym edukację na szczeblu ponadgimnazjalnym dla gmin powiatu legnickiego. O roli Legnicy jako regionalnego ośrodka edukacji świadczy udział uczniów z okolicznych wsi i małych miast do 5 tysięcy mieszkańców kształcących się w ogóle uczniów legnickich szkół ponadgimnazjalnych dla liceów wynoszący 31,89 % (818 osób), a dla szkół zawodowych 40,16 % (1.007 osób).

Na terenie miasta funkcjonuje 9 publicznych liceów ogólnokształcących, w tym:

- 6 liceów ogólnokształcących
- 1 liceum integracyjne,
- 1 liceum z dodatkową nauką języka mniejszości narodowej – języka ukraińskiego,
- 1 liceum artystyczne (klasy 4-6 Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej przy ZSMuz).

Liczba uczniów legnickich liceów w roku szkolnym 2012/13 wynosiła 2.565 licealistów, którzy uczyli się w 91 oddziałach. Obok liceów publicznych funkcjonują dwa licea prywatne w których w roku szkolnym 2012/13 kształciło się 156 uczniów w 9 oddziałach.

Uczniowie techników stanowiący grupę 79,18% wszystkich uczniów szkół ponadgimnazjalnych zawodowych (1985 uczniów) uczyli się w 13 technikach. Uczniowie czterech zasadniczych szkół zawodowych stanowili 18,94% ogółu uczniów w szkołach zawodowych (475 uczniów).

Rozwój szkolnictwa zawodowego na terenie Legnicy możliwy był dzięki dalekowzrocznej polityce oświatowej Miasta, która nie doprowadziła do marginalizacji zasadniczych szkół zawodowych i techników na terenie Legnicy, co często miało miejsce w przypadku innych samorządów. Zespoły szkół ściśle współpracują z firmami zlokalizowanymi w okolicy poprzez prowadzenie programów praktyk uczniowskich na terenie zakładów, tworzenie oczekiwanych i zamawianych kierunków kształcenia zawodowego, czy wspomaganie ze strony firm tworzenia odpowiedniej infrastruktury i pracowni dla rozwoju edukacji zawodowej. Działania te pozwalają na lepsze dostosowanie edukacji i kierunków kształcenia do zmieniającej się rzeczywistości i wymagań rynku pracy. Pozycję legnickiego kształcenia technicznego i zawodowego obrazują także średnie wyniki egzaminów zawodowych znacznie przewyższające średnią krajową i wojewódzką.

Wyniki pozostałych egzaminów państwowych w Legnicy w 2013 r. charakteryzowały się w sposób zróżnicowany. Średni wynik sprawdzianu 6-klasisty w legnickich szkołach podstawowych był niższy niż średni wynik dla województwa dolnośląskiego i kraju. Średnie wyniki osiągnięte przez uczniów legnickich gimnazjów również charakteryzowały się sporym zróżnicowaniem. Generalnie oprócz języków obcych we wszystkich częściach przedmiotowych egzaminu wyniki plasowały się poniżej średniej krajowej. Gimnazja legnickie osiągnęły wynik wyższy aniżeli średnia wojewódzka w takich częściach przedmiotowych egzaminu jak: historia i WOS, język polski, przedmioty przyrodnicze i języki obce (niemiecki, angielski) w stopniu podstawowym.

Zdawalność egzaminu maturalnego w Legnicy w 2013 r. była niższa zarówno od średniej wojewódzkiej jak i średniej krajowej.

W Legnicy funkcjonuje Zespół Placówek Specjalnych do którego uczęszczają dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym, głębokim oraz dzieci ze sprzężoną niepełnosprawnością, autyzmem i Zespołem Aspergera. Nauczaniem objęte są dzieci od 3 do 25 roku życia. W roku szkolnym 2012/13 we wszystkich typach szkół działających w Zespole utworzono 29 oddziałów dla 245 uczniów. W ZPS działają dwie szkoły ponadgimnazjalne. Szkoła Przystosowująca do Pracy przygotowuje uczniów upośledzonych w stopniu umiarkowanym lub znacznym do życia w społeczeństwie. Uczniowie uczą się dbania o zdrowie i pielęgnowania chorych, obsługi urządzeń technicznych, szycia, dziewiarstwa. Wykonują prace użytecznie - porządkowe, ceramiczne, ogrodnicze, stolarskie. W Specjalnej Zasadniczej Szkole Zawodowej Nr 7 uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim w minionym roku zdobywają zawód w następujących kierunkach: krawiec, kucharz, betoniarz- zbrojarz i ślusarz.

Ponadto w roku 2012/13 w mieście funkcjonowało 36 grup przedszkolnych specjalnych i oddziałów specjalnych, gdzie kształceniem objęto łącznie 328 przedszkolaków i uczniów.

Baza oświatowa w Legnicy jest stale modernizowana i doposażana. Na podkreślenie zasługuje zwłaszcza:

- powstanie nowoczesnej pracowni przyrodniczej w SP Nr 9 w ramach realizacji projektu systemowego „Pracownia przyrodnicza w każdej gminie” Działanie 7.2 RPO WD. Wyposażenie pracowni stanowią multimedia, które pozwalają na wizualizację przebiegu i wyników prowadzonych eksperymentów, a także

- interaktywne systemy informatyczne umożliwiające bieżące i efektywne sprawdzanie wiedzy i umiejętności uczniów.
- przygotowanie sal i innych pomieszczeń szkolnych we wszystkich szkołach podstawowych, w tym specjalnej i artystycznej, w związku z obniżeniem wieku szkolnego.
 - udział w realizacji projektu Modernizacja centrów kształcenia zawodowego na Dolnym Śląsku Działanie 7.2 - Rozwój infrastruktury placówek edukacyjnych Priorytet nr VII – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej na Dolnym Śląsku Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007 -13. W Legnicy w minionym roku szkolnym utworzono 43 pracownie, których łączny koszt wyniósł 7.885.226,58 zł. Dopuszono 7 legnickich szkół zawodowych: CKP, Zespół Szkół Budowlanych, Zespół Szkół Ekonomicznych, Zespół Szkół Elektryczno-Mechanicznych, Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego, Zespół Szkół Rolniczych i Zespół Szkół Samochodowych.
 - W Mieście powstało 5 centrów o zasięgu subregionalnym, w których zorganizowano 28 nowych pracowni kształcenia zawodowego:
 - centrum w branży budowlanej (11 pracowni) w Zespole Szkół Budowlanych,
 - centrum w branży elektryczno - energetycznej (3 pracownie) i centrum w branży informatycznej (4 pracownie) w Zespole Szkół Elektryczno-Mechanicznych,
 - centrum w branży turystycznej (9 pracowni) w Zespole Szkół Przemysłu Spożywczego,
 - centrum w branży mechatroniczno - elektronicznej (1 pracownia) w CKP.
 - Dodatkowo wyposażono 15 pracowni kształcenia zawodowego o charakterze filii. Filie umiejscowiono w szkołach, w których powstały centra oraz w Zespole Szkół Samochodowych i Zespole Szkół Rolniczych wyposażając je w nowoczesny sprzęt technodydaktyczny.
 - Dopuszanie specjalistycznych stanowisk w sprzęt technodydaktyczny z oprogramowaniem komputerowym ze środków EFS w ramach realizacji projektu „Wyposażenie CKU, CKP i szkół zawodowych w stanowiska do egzaminów zawodowych”. Sprzęt wykorzystywany jest w celu przygotowania do egzaminów w trakcie kształcenia, a także do przeprowadzania zewnętrznych egzaminów zawodowych.

Legnickie szkoły podejmują również szereg przedsięwzięć związanych z utrzymaniem i poprawą stanu bezpieczeństwa osób przebywających w szkole i na jej terenie, utrzymaniem i poprawą stanu technicznego obiektów szkolnych, także udoskonaleniem systemu dozoru obiektów. Na realizację Rządowego programu wspierania w latach 2007 – 2009 organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w publicznych szkołach i placówkach „Monitoring wizyjny”.

Szkolnictwo wyższe

Legnica stanowi najważniejszy po Wrocławiu ośrodek akademicki Dolnego Śląska. W 2012 r. na legnickich uczelniach wyższych studiowało ogółem 7 388 osób, czyli 4,76% ogółu studentów województwa dolnośląskiego.

Najważniejszą uczelnią mieszczącą się w Legnicy jest Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona oferująca studia licencjackie, inżynierskie i magisterskie na trzech wydziałach: Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych, Wydziale Nauk Technicznych i Ekonomicznych oraz Wydziale Nauk o Zdrowiu i Kulturze Fizycznej. Według stanu na koniec 2012 roku na uczelni studiowało łącznie 4 649 studentów (63% całej społeczności akademickiej Legnicy), w tym 3 129 na studiach dziennych i 1 520 na studiach zaocznych. Jest to największa tego typu uczelnia w Polsce, o ugruntowanej pozycji i licznych osiągnięciach, a przeprowadzony przez nią szeroko zakrojony program inwestycyjny doprowadził do stworzenia jednego z największych kampusów studenckich w skali kraju oraz kompleksu dydaktycznego o powierzchni 5,2 ha składającego się z czterech obiektów dydaktycznych.

Ponadto na terenie Legnicy funkcjonują takie uczelnie wyższe jak: Wyższa Szkoła Medyczna w Legnicy, Wyższe Seminarium Duchowne, Wyższa Szkoła Menedżerska,

Oddział zamiejscowy Politechniki Wrocławskiej oraz Dolnośląskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego (dawne Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych).

Warto nadmienić, iż w Legnicy prężnie działają tzw. uniwersytety trzeciego wieku aktywizujące osoby starsze i oferujące im udział w prelekcjach, warsztatach, wykładach i debatach. Wymienić można chociażby Uniwersytet Trzeciego Wieku przy PWSZ im. Witelona, Uniwersytet Trzeciego Wieku i Studium Biblijne Archidiecezji Legnickiej, czy Legnicki Uniwersytet Trzeciego Wieku, działający w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego. Są to cenne inicjatywy zapobiegające wykluczeniu cyfrowemu osób starszych, a także dające im możliwość dalszego rozwoju i poszerzania horyzontów.

Kultura i dziedzictwo kulturowe

Legnica stanowi jedno z najważniejszych centrów kulturowych Dolnego Śląska. Zlokalizowane są w niej instytucje kulturalne i zabytki unikatowe w skali regionu, województwa i kraju. Bogata przeszłość oraz historyczna wielonarodowość Legnicy nadały miastu charakter swoistego tygla narodowościowego czerpiącego z tradycji i kultury swoich mieszkańców. Liczne nacje, jakie zamieszkiwały Legnicę na przestrzeni wieków, czyli przede wszystkim Polacy, Czesi, Niemcy, Ślązacy, Rosjanie, Ukraińcy, Łemkowie, Romowie czy Żydzi odcisnęły na Legnicy silne piętno i ukształtowały jej niepowtarzalny, wielokulturowy charakter widoczny w architekturze i życiu miasta.

Wielokulturowość, tradycja i historia Legnicy obecna jest w jej życiu kulturalnym. Odbywają się tu liczne, nierzadko unikatowe w skali województwa, a nawet kraju wydarzenia artystyczne i kulturowe takie jak m.in.: organizowane przez Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczerą” Międzynarodowe Spotkania Mniejszości Narodowych i Etnicznych „Pod Kyczerą”, organizowana przez Legnickie Centrum Kultury – Międzynarodowa Wystawa SATYRYKON, Ogólnopolski Turniej Chórów LEGNICA CANTAT, Conversatorium Organowe, Letnia Akademia Filmowa – Warsztaty Filmu Animowanego, organizowany przez Galerię Sztuki Legnicki Festiwal Srebra SREBRO z Międzynarodowym Konkursem Sztuki Złotniczej, czy głośne premiery Teatru im. Heleny Modrzejewskiej.

Wszystkie wyżej wymienione czynniki sprawiają, że rola polityki miejskiej w zakresie kultury i dziedzictwa narodowego wykracza swoim oddziaływaniem poza granice Miasta, wpływając na rozwój kulturowy całego regionu i znacznej części województwa dolnośląskiego.

Dziedzictwo kulturowe

Ochronie konserwatorskiej podlega obszar miasta o powierzchni 265 ha, czyli około 5% całego terytorium Legnicy.

Gminny program opieki nad zabytkami miasta Legnicy z 2006 r. wskazuje na trzy podstawowe źródła ochrony zabytków, są to:

- rejestr zabytków,
- ewidencja dóbr kultury,
- zapisy regulacyjne dotyczące polityki przestrzennej wobec środowiska kulturowego wprowadzone do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym – ustalenia dotyczące stref ochrony konserwatorskiej.

Wykaz zabytków w Legnicy obejmuje 2372 pozycji, z czego 122 wpisane są do rejestru zabytków.

Tabela 7. Wykaz zabytków w Legnicy (stan na XI 2013 r.)

Lp.	Rodzaj	Ilość
1	Aleje	1
2	Budynki administracyjne i gospodarcze	100
3	Budynki mieszkalne, mieszkalno-gospodarcze, mieszkalno-usługowe	1871
4	Cmentarze	5
5	Dworce	5
6	Dwory	6
7	Klasztory	4
8	Koszary	2

9	Kościoty, kaplice i plebanie	15
10	Młyn	1
11	Mury miejskie	1
12	Obiekty przemysłowe	57
13	Obiekty publiczne	163
14	Obory, stodoły i stajnie	29
15	Oficyny	11
16	Ogrodzenia i altany	6
17	Parki i ogrody	10
18	Ratusz	2
19	Remiza	1
20	Rządcówki	2
21	Spichlerz	1
22	Trafostacje	4
23	Wiadukty i mosty	6
24	Wieża ciśnień	1
25	Zamek	1
26	Zespoły i obszary	67

Gminną ewidencją zabytków objęto 46 obszarów w tym trzy obszary wpisane do rejestru zabytków:

- Ośrodek historyczny miasta Legnica, obejmujący obszar o powierzchni 58 ha , ograniczony ulicami Piastowską, Dziennikarską, Muzealną, Skarbka, Witelona, Pocztową;
- Zabudowa miejska tzw. „Tarninów”, obszar o powierzchni 84 ha, ograniczony ulicami: Lampego, Mickiewicza, 22 lipca, Kościuszki, 1 maja, Wyspiańskiego, Poselską, Grunwaldzką, Złotoryjską, Hutników, Nowy Świat, Muzealną;
- Teren klasztoru pobernardyńskiego z miejscem po kościele oraz teren szpitala miejskiego, obecnie Ośrodek Psychiatrycznej i Odwykowej Opieki Zdrowotnej - strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej ("A").

W gminnej ewidencji zabytków znalazły się również tereny zieleni: parki, aleje, skwery, cmentarze, w tym pięć obszarów objętych rejestrem zabytków:

- Park przy Zamku Piastowskim,
- Park Miejski
- Zespół dworski "Ludwikowo": park z aleją,
- Założenie pałacowo–parkowe "Czerniewice"
- Cmentarz żydowski,

Rejestr zabytków obejmuje najcenniejsze zespoły i pojedyncze obiekty o różnorodnych funkcjach, wśród których należy wyróżnić:

- Zespół zamku piastowskiego wraz z parkiem zamkowym oraz fragmentami pierścienia murów dawnych obwarowań miejskich z Bramą Głogowską i Chojnowską;
- Zespół katedry św. Piotra i Pawła z plebanią i dawną szkołą parafialną;
- Kościół Ewangelicko-Augsburski Najświętszej Marii Panny z wystrojem i wyposażeniem kościoła;
- Zespół kościoła parafialnego św. Jana Chrzciciela wraz z Mauzoleum Piastów i dawnym kolegium jezuickim;
- Kościół klasztorny św. Maurycego Zgromadzenia SS Benedyktynki, obecnie sala gimnastyczna i aula I Liceum Ogólnokształcącego;
- Klasztor pobernardyński;
- Stary i Nowy Ratusz;
- Akademia Rycerska;
- Budynek teatru dramatycznego;
- Pałac opatów lubiąskich, obecnie siedziba Muzeum Miedzi;
- Zespół zabudowań Dworca Głównego, Dworzec Kolei Dolnośląskiej i Dworzec Legnicy Północnej;
- Zespół budynków Legnickiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Przybkowie;
- Założenia dworsko–parkowe Czerniewice i Ludwikowo;

- Cmentarz żydowski z kostnicą i salą modlitewną;
- Budynek mieszkalny, głównie na terenie dzielnicy Tarninów tzw. „Kwadrat”.

Infrastruktura kulturalna i życie kulturalne

Dzięki rozwiniętemu dostępowi do instytucji i placówek kultury o dużej renomie Legnica stanowi kluczowy ośrodek kulturalny regionu. Na terenie miasta mieszczą się:

- dobrze rozwinięta sieć 17 bibliotek,
- trzy domy/ośrodki kultury (Młodzieżowe Centrum Kultury, Spółdzielczy Dom Kultury „Kopernik”, Spółdzielczy Dom Kultury „Atrium”),
- dwa kina stałe (w tym jeden multiplex),
- muzeum,
- galeria,
- teatr.

Do powyższej ewidencji należałoby doliczyć także galerie/salony sztuki nie pełniące funkcji instytucjonalnej tj. Galerię „Satyrykon”, Galerię Sprzedaży Dzieł Sztuki „Niello”, Galerię „Ring”, Galerię Srebra „Pod Przepiórczym Koszem”.

Na terenie Legnicy w 2012 r. funkcjonowało 12 zespołów artystycznych zrzeszających 389 członków.

Samorządowymi instytucjami kultury działającymi na terenie Legnicy są:

- Muzeum Miedzi w Legnicy,
- Teatr im. H. Modrzejewskiej,
- Legnicka Biblioteka Publiczna,
- Galeria Sztuki ,
- Legnickie Centrum Kultury im. H. Karlińskiego.

Muzeum Miedzi zlokalizowane w zabytkowym budynku kurii opatów cystersów z Lubiąża posiada ponad 33 000 eksponatów dokumentujących dzieje Legnicy i legniczan oraz technologii i sposobów wydobycia, przetwarzania i wykorzystania miedzi na przestrzeni wieków. Legnica i jej okolice od pradziejów znane były z przerobu miedzi i brązu, a od średniowiecza także z jej wydobywania. Muzeum posiada więc zbiór minerałów miedzi z całego świata, zabytki techniki z zakresu górnictwa i hutnictwa miedzi, kolekcje różnorodnych przedmiotów użytkowych i artystycznych z miedzi i jej stopów - narzędzia i broń, proste naczynia oraz sprzęty gospodarcze, ale też misternie zdobione wytwory sztuki odlewniczego, kowalskiego, kotlarskiego. Szeroką gamę zastosowań miedzi jako tworzywa w sztuce uzupełniają kolekcje dawnej i współczesnej rzeźby brązowej oraz zbiór miedziorytów.

Ważną instytucją kultury działającą na terenie Legnicy jest Teatr im. H. Modrzejewskiej, którego spektakle są znane i rozpoznawane w całej Polsce.

Teatr uczestniczy w większości krajowych festiwalach teatralnych, regularnie prezentuje swoje spektakle w różnych ośrodkach w kraju i za granicą. Instytucja, poszczególne spektakle, ich twórcy i aktorzy otrzymali wiele nagród i wyróżnień w polskich i międzynarodowych konkursach i festiwalach teatralnych. Teatr prowadzi także szeroką działalność edukacyjną, w tym w ramach Klubu Gońca Teatralnego.

Legnicka Biblioteka Publiczna oprócz własnych 17 placówek na terenie Miasta prowadzi także opiekę merytoryczną nad 19 placówkami bibliotecznymi na terenie powiatu legnickiego. Legnicka Biblioteka Publiczna prowadzi 15 filii, w tym Filię Zbiorów Muzycznych i Specjalnych, 2 dziecięco-młodzieżowe i Ekobibliotekę oraz Wypożyczalnię dla Dorosłych i Czytelnię Naukową. W 2013 r. Księgozbiór Biblioteki stanowił 327 106 woluminów. Ponadto instytucja posiadała 60 775 jednostek zbiorów specjalnych i prenumerowała 274 egzemplarze czasopism. Biblioteka dysponuje także liczącym się na Dolnym Śląsku księgozbiorem regionalnym, którego ważną część stanowi kolekcja p. Tadeusza Gumińskiego z cennymi wydawnictwami z końca XIX i początku XX w. Istotnym uzupełnieniem księgozbioru regionalnego są współcześnie wydawane książki niemieckiego Wydawnictwa Henske-Neuman Verlag.

Galeria Sztuki w Legnicy, istniejąca od 1971 roku, najpierw jako państwowe Biuro Wystaw Artystycznych, obecnie jest miejską instytucją kultury. Zajmuje się upowszechnianiem i promocją sztuki współczesnej we wszystkich jej przejawach poprzez

działalność wystawową, edukacyjną i gospodarczą. Swoją działalność koncentruje wokół czterech priorytetów:

- współczesnej sztuki złotniczej,
- malarstwa młodych i multimediiów,
- sztuki lokalnej,
- sztuki europejskiej.

W galerii prezentowane są dzieła: malarstwa, rysunku, grafiki, rzeźby, szkła, ceramiki, tkanin, obiektów i instalacji, sztuki video, designu i złotnictwa artystycznego.

Legnickie Centrum Kultury jest instytucją kultury koncentrującą się na upowszechnianiu i promocji kultury ze szczególnym uwzględnieniem amatorskiej i profesjonalnej twórczości artystycznej, na edukacji kulturalnej i wychowaniu przez sztukę.

LCK jest organizatorem imprez o zasięgu lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym. Jego najbardziej znane przedsięwzięcia to:

- Ogólnopolski Turniej Chórów „Legnica Cantat”,
- Międzynarodowa Wystawa „Satyrykon”,
- Legnickie Conversatorium Organowe,
- Legnickie Wieczory Organowe,
- Legnicka Akademia Filmowa – Warsztaty Filmu Animowanego.
- Międzynarodowy Turniej Tańca Towarzyskiego o „Złotego Lwa”,
- Przegląd Kapel Rockowych o Puchar Prezydenta Legnicy.

Aktywny wypoczynek

Sport i rekreacja

Głównym zarządcą infrastrukturą sportowo–rekreacyjną i animatorem wydarzeń jest Legnicki Ośrodek Sportu i Rekreacji. Zarządza on takimi obiektami jak:

- Stadion Miejski im. Orła Białego wraz z boiskami treningowymi,
- skateparki przy ul. Cynkowej i w Parku Miejskim,
- kąpielisko „Kormoran”,
- Zespół Basenów Kąpielowych na ul. Stromej,
- basen kąpielowy przy ul. Radosnej,
- sztuczne lodowisko,
- 2 korty tenisowe,
- Hala Widowiskowo–Sportowa im. Dolnośląskich Olimpijczyków przy ul. Lotniczej,
- 2 hale sportowe,
- siłownia kulturalystyczna.

Ponadto Miasto sprawuje zarząd nad obiektami sportowymi umiejscowionymi przede wszystkim na terenie placówek oświatowych, takimi jak:

- 16 zmodernizowanych kompleksów boisk przyszkolnych,
- Zespół boisk wybudowanych w ramach programu „Moje Boisko Orlik 2012”,
- 2 boiska treningowe stadionu piłkarskiego przy ul. Grabskiego,
- 32 szkolne sale sportowe, w tym 5 dużych sal z widownią,
- 25 tzw. „małych sal” do ćwiczeń ogólnousprawniających i korekcyjnych,
- 3 kryte baseny,
- Tory łucznicze w hali i na otwartym terenie,
- Miniskatepark.

Ofertę infrastruktury miejskiej poszerzają również obiekty prywatne w postaci licznych siłowni, gabinetów i salonów odnowy biologicznej, basenów przyhotelowych, czy kortów tenisowych.

Turystyka

Legnica jest miastem o bogatej historii, wielokulturowości oraz ciekawej architekturze. Jej zabytki, architektura, układ urbanistyczny stanowią odzwierciedlenie burzliwych losów Dolnego Śląska, wartym zwiedzenia i zgłębienia ich historii.

W Legnicy zachowało się kilkadziesiąt obiektów architektury zabytkowej, począwszy od XIII w. Reprezentowane są style od późnoromańskiego do modernizmu. Najstarsze, średniowieczne zabytki to Zamek Piastowski z kaplicą, kościoły – Marii Panny i św. Piotra i Pawła (obecnie katedra), fragmenty murów obronnych z dwiema wieżami. Z okresu

renesansu pochodzą fragmenty architektury zamku i ich dekoracja rzeźbiarska, a także nieliczne kamienice mieszczańskie z zespołem „kramów śledziowych”. Bogato reprezentowana jest architektura i sztuka baroku: kościół św. Jana z kolegium jezuickim oraz Mauzoleum Piastów Śląskich, pałac opatów lubiąskich (obecnie Muzeum Miedzi) oraz Akademia Rycerska. Realizowane przez wybitnych architektów Wiednia i Pragi, położone blisko siebie świadczą o randze i znaczeniu barokowej Legnicy. O rozkwicie miasta w XIX i na początku XX w. świadczą imponujące gmachy użyteczności publicznej: Teatr, Nowy Ratusz, dawna loża masońska obecnie siedziba Legnickiej Biblioteki Publicznej), dawne gimnazjum (Zespół Szkół Ekonomicznych na pl. Słowiańskim, Kuria Biskupia), kościoły: pw. św. Jacka i św. Trójcy oraz secesyjna dzielnica Tarninów.

Baza noclegowa jest rozbudowana i spełnia wysokie standardy jakościowe. W 2012 r. na terenie Legnicy funkcjonowało 7 hoteli w tym dwa czterogwiazdkowe o wysokim standardzie, trzy trzygwiazdkowe oraz dwa dwugwiazdkowe. Łączna liczba miejsc noclegowych wynosiła 945. Ponadto na terenie Legnicy funkcjonują trzy inne obiekty zakwaterowania o łącznej liczbie miejsc wynoszącej 158.

Amatorzy turystyki aktywnej mają możliwość zwiedzania Legnicy i jej okolic dzięki przebiegającym przez nią szlakom turystycznym:

- Szlak polskiej miedzi (dł. 112 km) – łączy teren starego zagłębia miedziowego (ze śladami górnictwa złota w Złotorzy) z centralną częścią Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego. Szlak przeznaczony jest głównie do turystyki pieszej i kolarskiej.
- Szlak dookoła Legnicy (dł. 79 km), przebiegający przez tereny o dużych walorach przyrodniczych i miejsca ważnych wydarzeń historycznych.
- Via Regia lub „droga wysoka” – jest to historyczny trakt handlowy prowadzący od Hiszpanii aż po Ukrainę. Stanowi także jedną z głównych tras szlaku pielgrzymkowego - Drogi św. Jakuba, prowadzącej do Santiago de Compostela w Hiszpanii.
- Europejski Szlak Cystersów – ciągnie się od Portugalii po Polskę. Legnica usytuowana jest na jego trasie pomiędzy Lubiążem, a Krzeszowem.
- Szlak bitwy pod Legnicą w 1241 r. – trasa spacerowa o długości 12 km przebiegająca w znacznej części przez Legnicę, a także Bartoszów i Legnickie Pole. Najciekawszymi obiektami na jego trasie są: klasztor i kościół p.w. św. Jadwigi Śląskiej oraz Muzeum Bitwy Legnickiej.

Ponadto na terenie Legnicy przebiega 34,66 km ścieżek rowerowych z czego:

- 22,53 km stanowią ścieżki utwardzone i oznakowane,
- 5,0 km stanowią ścieżki nieoznakowane i nieutwardzone,
- 7,13 km stanowią ścieżki utwardzone lecz nieoznakowane.

Wciąż brakuje odpowiednich połączeń rowerowych z atrakcyjnymi terenami rekreacyjnymi sąsiednich gmin, co wzmogłoby aktywność turystyczno-rekreacyjną na tym obszarze.

Legnica posiada spory potencjał turystyczny. Ciekawa historia i zabytki oraz dobrze rozbudowana i wyposażona infrastruktura noclegowa, a także bardzo dobra dostępność komunikacyjna może przyczynić się do rozwoju Miasta w tym obszarze. Szczególną uwagę powinno się ukierunkować na rozwój i promocję turystyki sentymentalnej, biznesowej oraz wypadowej. Dobrze skomunikowana Legnica, znajdująca się w centrum Dolnego Śląska może stanowić atrakcyjny punkt noclegowo-wypadowy dla turystów zainteresowanych zwiedzaniem zabytków regionu jak i przedsiębiorców podróżujących w interesach. Warto dążyć do współpracy z innymi samorządami, bowiem zintegrowane działania mające na celu promocję i rozwój oferty turystycznej regionu, wzmogłyby zainteresowanie turystów Legnicą jak i walorami sąsiednich gmin.

Transport

Legnica jest zlokalizowana w centrum województwa dolnośląskiego, na przecięciu kluczowych szlaków komunikacyjnych. Tak korzystne położenie względem najważniejszych miast regionu (Głogowa, Lubina, Wałbrzycha, Jeleniej Góry), stolicy województwa

(Wrocławia) czy granicy kraju z Czechami i Niemcami stanowi główną przewagę konkurencyjną Miasta i jego gospodarczy potencjał.

Transport drogowy

W okresie 2005–2012 długość przebiegających przez Legnicę dróg powiatowych i gminnych o twardej nawierzchni ulepszonej wzrosła o 24,2 km. Miasto zrealizowało liczne inwestycje w zakresie poprawy jakości, wytyczania nowych dróg, a także modernizacji poboczy i elementów infrastruktury drogowej.

Poważny skok jakościowy jaki dokonał się na przestrzeni lat 2004–2014 w zakresie infrastruktury drogowo–komunikacyjnej był możliwy do osiągnięcia dzięki wsparciu finansowemu pochodzącemu z Funduszy Europejskich. Sprawne pozyskiwanie funduszy europejskich, w połączeniu ze środkami własnymi Miasta i środkami województwa dolnośląskiego umożliwiło realizację takich projektów inwestycyjnych jak:

- Budowa Obwodnicy Zachodniej Legnicy, Etap ID – odcinek od ul. Nowodworskiej do autostrady A4. Koszt projektu wynosił 31 801 930,66 zł, z czego dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosiło 17 793 096,01 zł.
- Budowa zbiorczej drogi południowej – modernizacja ul. Grabskiego. Wartość projektu wynosiła 2 294 839,86 zł z czego dofinansowanie z EFRR wynosiło 1 721 129,90 zł
- Rozbudowa systemu transportu publicznego w Legnicy wraz z zakupem taboru autobusowego. Wartość projektu wynosiła 4 443 751,03 zł z czego wartość dofinansowania EFRR wynosiła 3 271 628,74 zł.
- Przebudowa ul. Gniewomierskiej – I etap budowy obwodnicy południowo-wschodniej Legnicy.
- Przebudowa ulic i dróg w powiązaniu z krajowym układem komunikacyjnym – Trasa Nr 4 – I etap.
- Przebudowa drogi krajowej Nr 94 (klika inwestycji na różnych odcinkach)
- Przebudowa ulic gruntowych na osiedlu Piekary Wielkie w powiązaniu z drogą krajową Nr 94

Dobry stan dróg przekłada się również na wzrost zarejestrowanych pojazdów. W 2013 r. na terenie Legnicy zarejestrowanych było 98 486 pojazdów co oznacza ponad 2,5–krotny wzrost w stosunku do 2004 r. (34 558 zarejestrowanych pojazdów)

Tak wysoka dynamika rosnącej liczby pojazdów przyczynia się do zwiększonego obciążenia ruchem kołowym dróg wewnętrznych w Legnicy co prowadzi do ich dekapitalizacji, a także zwiększa niską emisję spalin oraz uciążliwość hałasu dla mieszkańców.

W najbliższych latach GDDKiA planuje zamknięcie i przebudowę węzłów na autostradzie A4 służące dostosowaniu autostrady do wymogów autostrady płatnej i budowy bramek. O ile w samej Legnicy powstać mają dwa dodatkowe węzły Legnica SSE oraz Legnica II o tyle sąsiednie gminy zostaną pozbawione możliwości bezpośredniego skomunikowania drogowego z autostradą. Likwidacja węzłów oraz wprowadzenie opłat prawdopodobnie spowoduje przeniesienie ruchu na inne trasy, a w szczególności drogę krajową 94, przebiegającą przez Legnicę. Kluczową inwestycją w najbliższych latach jest zatem budowa obwodnicy południowo-wschodniej, która odciąży ruch w centrum miasta oraz polepszy dostępność komunikacyjną stref aktywizacji inwestycyjnej w południowej części miasta.

Głównym usługodawcą w zakresie komunikacji miejskiej jest Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o. w Legnicy. MPK świadczy usługi komunikacji miejskiej na terenie miasta Legnicy oraz gmin: Kunice, Prochowice, Miłkowice. Spółka obsługuje 14 linii miejskich dziennych, 2 podmiejskie i 2 linie nocne. Rocznie MPK Sp. z o.o. wykonuje około 3,3 mln wozokilometrów, a przewóz pasażerów wynosi ok 14 mln. Spółka sukcesywnie wymienia autobusy, aktualnie posiada 68 pojazdów.

W ostatnich latach Miasto Legnica zrealizowało projekt „Rozbudowa systemu transportu publicznego w Legnicy wraz z zakupem taboru autobusowego”. Wartość projektu wynosiła 4 443 751,03 zł z czego wartość dofinansowania EFRR 3 271 628,74 zł, w ramach projektu zakupiono 4 nowoczesne autobusy miejskie i zmodernizowano ul. Myrka. W ramach

projektu „Zakup nowych przyjaznych dla środowiska autobusów na potrzeby komunikacji miejskiej w Legnicy” nabyto 6 kolejnych autobusów (koszt to 5 626 020 zł), które będą obsługiwały dwie nowe linie. W trakcie wdrażania jest także projekt miejski: Budowy i modernizacji systemu zarządzania ruchem i transportem publicznym w mieście Legnica – szacowany koszt projektu wynosi 21 281 523,26 zł, a wysokość dofinansowania 18 045 494,27 zł. Projekt ten ma znacząco przyczynić się do zwiększenia płynności i przepustowości ulic na terenie Miasta.

Transport kolejowy

Legnica stanowi ważny węzeł kolejowy. Przez Legnicę przebiega kluczowy szlak komunikacji kolejowej E-30 łączący Europę Zachodnią z Ukrainą i wschodem kontynentu. Trasa ta obsługuje połączenia z Wrocławiem i innymi ważnymi ośrodkami miejskimi Polski, jak i linie kolejowe do miast wschodnich Niemiec: Drezna, Lipska, czy Berlina.

Wśród zadań dotyczących rozwoju powiązań kolejowych w *Master Planie dla Transportu Kolejowego w Polsce do 2030 roku* oraz w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego* wpisano także modernizację magistrali kolejowej E-30. „Modernizacja linii kolejowej E 30, etap II Wdrożenie ERTMS/ETCS i ERTMS/GSM-R w Polsce na odcinku Legnica – Wrocław – Opole” została wpisana na listę projektów indywidualnych realizowanych w ramach PO Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013.

Ponadto sieć linii kolejowych na terenie Legnicy tworzą:

- linia Nr 275 Miłkowice – Żagań – granice państwa,
- linia Nr 289 Legnica – Rudna Gwizdanów,
- linia tranzytowa Piekary – Miłkowice,
- linia Nr 137 Legnica – Jaworzyna Śląska (również wskazana do modernizacji w PZPWD),
- linia Nr 284 Legnica – Jerzmanice Zdrój.

O ile połączenie kolejowe ze stolicą województwa jest dogodnie dla mieszkańców Legnicy i czas dojazdu nie przekracza 1,5 godziny to połączenia kolejowe z Jelenią Górą, czy Wałbrzychem z powodu braku odpowiednich trakcji kolejowych i połączeń znacząco przekraczają czas dojazdu do tych miast autem. Dziwi brak połączeń kolejowych z innymi miastami LGOP. Rozwój tego obszaru funkcjonalnego powinien być oparty na sprawnej dostępności komunikacyjnej i zintegrowanej sieci połączeń.

Rozbudowana i zmodernizowana sieć drogowa zapewnia Legniczanom łatwy dostęp zarówno do największych miast i centrów gospodarczych regionu jak i górskich terenów rekreacyjnych. Tylko cztery miasta leżące na zachód od Legnicy, przy magistrali kolejowej E-30 posiadają korzystniejsze połączenia koleją aniżeli samochodem.

Dobra dostępność komunikacyjna, pozwala na łatwy transfer wiedzy, zasobów pracy, przepływ surowców i materiałów, co sprzyja lokalizowaniu się firm logistycznych i transportowych na terenie miasta i okolic, a także wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta.

Kluczowym problemem komunikacyjnym jest słaba jakość połączeń autobusowych i kolejowych na terenie Legnicko Głogowskiego Okręgu Miedziowego, uniemożliwiająca swobodny przepływ pracowników, studentów, uczniów i mieszkańców pomiędzy miejscowościami LGOM. Szansą na zmianę tego stanu jest przystąpienie Legnicy wraz z Gminą Miejską Głogów, Gminą Legnickie Pole, Jerzmanowa, Żukowice, Kotla i Głogów oraz Powiatem Bolesławieckim do porozumienia Legnicko Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego (LGOF), którego liderem jest Województwo Dolnośląskie. Zakładany obszar LGOF obejmuje 42 gminy z 8 powiatów liczące w sumie 588 tys. mieszkańców. Łączna powierzchnia gmin to ponad 5 tys. km², co stanowi 26% powierzchni województwa. Celem porozumienia jest wypracowanie zintegrowanego modelu powiązań transportowych w aglomeracji policentrycznej LGOF, który przełoży się na wzmocnienie integracji oraz spójności przestrzennej i infrastrukturalnej obszaru.

Infrastruktura techniczna

Oprócz bardzo dobrych połączeń komunikacyjnych, na konkurencyjność Legnicy wpływa również lokalizacja w pobliżu ważnych magistrali i węzłów przesyłowych

infrastruktury technicznej (linie elektroenergetyczne wysokich napięć, gazociąg wysokoprężny) oraz bogatego ujęcia wody powierzchniowej u ujścia rzeki Kaczawy.

Infrastruktura techniczna w samej Legnicy nie odbiega od powszechnych standardów, a poczynione w ostatnich latach inwestycje rozwojowe znacznie usprawniły jej funkcjonowanie.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Sieci wodno-kanalizacyjne są administrowane i eksploatowane przez Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.

Z sieci wodociągowej korzysta 99% mieszkańców, a całkowita długość sieci wynosiła w 2012 r. 244,2 km, z czego: 190,1 km - sieć rozdzielcza, a 54,1 km sieć magistralna. Kanalizacja obejmuje zaś 97% ludności, a jej sieć rozdzielcza rozciąga się na 196,1 km.

W ostatnich latach Miasto i miejskie przedsiębiorstwa komunalne zrealizowały szereg inwestycji w poprawę funkcjonowaniu usług komunalnych i zaopatrzenia mieszkańców w podstawowe media. W roku 2013 Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. uruchomiło nowy układ przygotowania ciepłej wody użytkowej, w skład którego wchodzi m.in. pompa ciepła. Zainstalowana pompa, dzięki odzyskowi ciepła z wody uzdatnianej przez LPWiK S.A., zmniejszy zapotrzebowanie Spółki na energię elektryczną, używaną wcześniej do podgrzewania wody użytkowej, wykorzystywanej na potrzeby Spółki.

W roku 2011 i 2013 przedsiębiorstwo zakupiło, nowoczesne samochody specjalistyczne do hydrodynamicznego udrażniania sieci kanalizacyjnej z układem odzysku wody firmy ASSMANN. Obecnie LPWiK S.A. posiada dwa pojazdy tego typu. Zastępują one sprzęt starszej generacji wykorzystywany dotychczas przez Spółkę i wycofywany z eksploatacji. Jeden taki samochód zastępuje dwa pojazdy jednofunkcyjne starego typu.

Największą inwestycją zakończoną przez LPWiK S.A. w roku 2013 była „Modernizacja części gazowo – energetycznej oczyszczalni ścieków, w tym: instalacji biogazu z wprowadzeniem kogeneracji, modernizacji układu nadawy i odbioru osadu”. W ramach zadania przeprowadzono między innymi modernizację instalacji biogazu oraz wprowadzono nowy proces tj. pozyskanie energii elektrycznej i ciepłej poprzez spalanie w agregatach kogeneracyjnych biogazu wytwarzanego w procesie oczyszczania ścieków. Bardzo istotnym elementem zrealizowanego zadania jest hermetyzacja otwartych obiektów stanowiących istotne źródło substancji złośliwych. Powietrze z tych obiektów ujmowane jest systemem wentylatorów i oczyszczane w biofiltrze.

Obecnie z usług oczyszczalni ścieków korzysta 97% mieszkańców, część mieszkańców korzysta bowiem z szamb przydomowych z których wg. szacunków LPWiK S.A. około 70% ścieków trafia do oczyszczalni.

Spółka sukcesywnie, każdego roku prowadzi budowę, remont, modernizację lub wymianę sieci, armatury oraz przyłączy na terenie miasta, co wpływa znacząco na poprawę jakości usług świadczonych przez LPWiK S.A. na rzecz mieszkańców Legnicy.

Gazownictwo

Sieć gazowa w Legnicy eksploatowana jest przez Dolnośląską Spółkę Gazownictwa sp. z o.o. we Wrocławiu Wydział Legnica.

Gazownictwo zaopatruje 93,9% ludności Legnicy, a sieć rozdzielcza gazu ziemnego wzrosła w latach 2006-2012 o 16,8 km. W ostatnich latach zmodernizowano i poprawiono parametry techniczne sieci gazowej w rejonie ulic: Złotoryjskiej, Mikołaja Reja i Władysława Grabskiego (koszt inwestycji wynosił 624 670.44 zł , z czego dofinansowanie z EFRR 135 600.00 zł).

Energetyka

Zaopatrzenie w energię elektryczną w mieście Legnica realizowane jest przez Tauron Polska Energia S.A. Firma jest własnością Skarbu Państwa, a spółki będące w Grupie Tauron zajmuje się zarówno dystrybucją, jak i sprzedażą energii elektrycznej na terenie miasta. Udzielona spółce koncesja obejmuje wykonanie przez Spółkę działalności gospodarczej polegającej na dystrybucji energii elektrycznej sieciami rozdzielczymi o napięciach 110 kV, 30 kV, 20 kV, 15 kV, 10 kV, 6 kV oraz sieciami niskich napięć. Na terenie Legnicy nie funkcjonują jednostki wytwarzające energię elektryczną na użytek komercyjny,

Elektrociepłownia EC-4 Legnica wytwarza i dostarcza energię elektryczną na potrzeby Oddziałów KGHM Polska Miedź S.A.

7. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W SRML

Analizowana *Strategia Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020* jest dokumentem, w skład którego wchodzi cały szereg celów operacyjnych, a w ramach tych celów konkretnych zadań, w tym zadań inwestycyjnych.

Wariantowanie w zakresie zadań inwestycyjnych – budowa czy rozbudowa systemu drogowego oraz infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i teleinformatycznej – nie może dotyczyć aspektów lokalizacyjnych. Wynika to z tego, że SRML dotyczy konkretnego terenu i nie ma możliwości odnoszenia jej do innego terenu. Możliwe jest natomiast wariantowanie dotyczące konkretnych rozwiązań technicznych i technologicznych związanych choćby z konstrukcją planowanych dróg czy rodzajem materiałów, które mają być użyte przy wykonywaniu sieci infrastrukturalnych. Tego typu decyzje będą jednak podejmowane na etapie wykonywania i realizacji konkretnych projektów. Nie są one jednak przedmiotem SRML.

O rozwiązaniach alternatywnych nie można więc mówić w kontekście ogólnej koncepcji SRML. Pojawiają się one dopiero na etapie wdrażania SRML.

Metodologia opracowania prognozy nakazuje dokonanie propozycji rozwiązań alternatywnych w stosunku do rozwiązań przewidywanych w projekcie dokumentu, które pozwoliłyby osiągnąć zamierzone cele przy mniejszej skali oddziaływań na różne aspekty środowiska. Projekty/zadania przewidziane w SRML mają tylko nieznaczny wpływ na analizowane aspekty środowiska, a większość mają charakter neutralny, a spośród tych oddziałujących na środowisko, obserwuje się przewagę oddziaływań pozytywnych, nad negatywnymi. Oceniając wpływ na różne elementy środowiska należy zauważyć, że zmiany pozytywne będą „silne”, to znaczy istotne i zauważalne, podczas gdy prognozowane zmiany negatywne będą raczej „słabe” (skala ich oddziaływania będzie okresowa i raczej niewielka). Uwzględniając powyższe, należy więc stwierdzić, że poszukiwanie rozwiązań alternatywnych (istotnych z punktu widzenia ograniczania oddziaływania na środowisko) jest bezcelowe, gdyż zaproponowane działania pozwalają na realizację zakładanych celów przy niewielkich kosztach środowiskowych.

Projekty i zadania znajdujące się w SRML mają w głównej mierze charakter ramowy i nie proponują konkretnych rozwiązań organizacyjnych czy technicznych. Ograniczają się głównie do wyznaczenia kierunku działania czy przeprowadzenia planowanych zmian.

Przykładowo zadania związane z budową infrastruktury drogowej zakładają budowę i modernizację układu drogowego na terenie Legnicy. Nie określają natomiast konkretnie rodzaju czy ilości projektowanych dróg. Nie określają też ich dokładnych gabarytów czy planowanych do zastosowania rozwiązań technicznych.

W związku z tym wariantowanie przedsięwzięć, planowanych ramach SRML nie jest możliwe. Cześć proponowanych działań wyznacza lub może wyznaczać ramy późniejszych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Analiza wariantowa tych przedsięwzięć zostanie przeprowadzona na etapie procedur związanych z wydawaniem dla nich decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

8. ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Strategia Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020 (SRML) przewiduje podejmowanie działań (projektów), które będą wpływały na środowisko. Działania te to przede wszystkim projekty/zadania inwestycyjne, które będą ingerować w środowisko głównie na etapie ich realizacji, powodując przejściowe, odwracalne oddziaływania negatywne. Natomiast na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo będą wpływać korzystnie na stan środowiska, choć zakłada się możliwość realizacji przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z **Rozporządzeniem Rady Ministrów** z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (**Dz. U. Nr 213, poz. 1397 z późniejszymi zmianami**).

Projekty/zadania inwestycyjne zostały zgrupowane i przyporządkowane do konkretnych celów operacyjnych, które z kolei zostały zgrupowane i przyporządkowane konkretnym celom strategicznym.

Oddziaływania związane z realizacją zadań zapisanych w SRML będą oddziaływaniami przejściowymi, odwracalnymi i wystąpią jedynie w czasie prowadzonych robót. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawcy i dotyczą sprzętu (hałas, emisja spalin wycieki), organizacji prac (np. koordynacja prac w pasie drogowym, unikanie prac będących źródłem znacznych, akustycznych oddziaływań negatywnych w porze wieczornej). Minimalizowaniu oddziaływań negatywnych na środowisko będzie służyło przestrzegania obowiązujących zasad w zakresie gospodarki odpadami.

Oddziaływania związane z funkcjonowaniem przedsięwzięć zrealizowanych w ramach planowanych projektów i zadań będą zasadniczo wpływać korzystnie na stan środowiska. W przypadku przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zakres i zasięg oddziaływania będzie zamykała się na terenach, na których zostaną zrealizowane tego typu przedsięwzięcia. Obowiązkiem inwestorów będzie dbanie o nie przekraczanie standardów jakości środowiska poza granicami tych terenów. Nadzór i szczegółowa analiza zakresu oddziaływania tych przedsięwzięć na środowisko będzie przedmiotem postępowań w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, które są wymagane dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Zestawienie zadań planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020* oraz ich identyfikacja pod kątem czy są one przedsięwzięciami mogącymi potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko lub czy wyznaczają ramy dla późniejszej realizacji takich przedsięwzięć zamieszczono w tabeli 8.

Tabela 8. Klasyfikacja projektów/zadań ujętych w poszczególnych celach operacyjnych i strategicznych planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020*

Lp.	Projekt/zadanie	Czy jest przedsięwzięciem mogącym znacząco oddziaływać na środowisko	Czy wyznacza ramy późniejszych przedsięwzięć mogącym znacząco oddziaływać na środowisko
1	2	3	4
Cel strategiczny I – Rozwój nowoczesnej gospodarki opartej na innowacjach oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta			
<i>Cel operacyjny I.1. – Modernizacja i rozbudowa układu transportu publicznego o znaczeniu regionalnym i ponadlokalnym</i>			
1	Budowa zintegrowanego systemu zarządzania ruchem i transportem publicznym w mieście	Nie jest	Nie wyznacza
2	Stworzenie zintegrowanego systemu powiązań miast w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym – Inter Regio Rail, w tym budowa multimodalnego centrum przesiadkowego	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowane w ramach projektu obiekty będą spełniały kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55, 56 Rozporządzenia RM ¹⁾	Nie wyznacza
3	Modernizacja Trasy 2A – przebudowa ul. Jaworzyńskiej	Może być przedsięwzięciem mogącym znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli przebudowa będzie spełniała kryteria, o których mowa w §2, ust. 1, pkt 32 lub §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem RM ¹⁾
4	Budowa Zbiorczej Drogi Południowej wraz z budową mostu na Kaczawie	Może być przedsięwzięciem mogącym znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli droga będzie spełniała kryteria, o których mowa w §2, ust. 1, pkt 32 lub §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem RM ¹⁾
5	Budowa Obwodnicy Południowo-Wschodniej	Może być przedsięwzięciem mogącym znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli obwodnica będzie spełniała kryteria, o których mowa w §2, ust. 1, pkt 32 lub §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem RM ¹⁾
6	Przebudowa al. Piłsudskiego i ul. Sikorskiego	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli przebudowa będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem RM ¹⁾

kontynuacja Tabeli 8. Klasyfikacja projektów/zadań ujętych w poszczególnych celach operacyjnych i strategicznych planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020*

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015-2020

1	2	3	4
7	Przebudowa ul. Szczytnickiej	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli przebudowa będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
8	Odnowa taboru autobusowego	Nie jest	Nie wyznacza
9	Budowa węzłów przesiadkowych	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowane w ramach projektu obiekty będą spełniały kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55, 56 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
10	Przebudowa ulic Chojnowskiej i Złotoryjskiej	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli przebudowa będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
Cel operacyjny I.2 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej dla istniejących i nowych terenów inwestycyjnych			
11	Uzbrojenie dróg w rejonie ul. Jaworzyńskiej oraz Obwodnicy Południowo–Wschodniej dla terenów produkcyjno–usługowych	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowana infrastruktura będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 33, 68 lub 79, Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim nne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
12	Budowa układu komunikacyjnego na terenie dzisiejszego lotniska	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowany system drogowy będzie spełniał kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
13	Uzbrojenie terenu lotniska	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowana infrastruktura będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 33, 68 lub 79, Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim nne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾

kontynuacja Tabeli 8. Klasyfikacja projektów/zadań ujętych w poszczególnych celach operacyjnych i strategicznych planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020*

1	2	3	4
---	---	---	---

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015-2020

14	Budowa parkingów dla samochodów ciężarowych	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowane w ramach projektu obiekty będą spełniały kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 56, Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
15	Przebudowa ul. Pątnowskiej wraz z odwodnieniem	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowane w ramach projektu obiekty będą spełniały kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 60, Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
<i>Cel operacyjny I.3 – Rozwój technologii oraz usług publicznych i komercyjnych świadczonych elektronicznie</i>			
16	Budowa Miejskiej Szerokopasmowej i Bezpiecznej Sieci Teleinformatycznej LEGMAN w Legnicy	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli realizacja projektu będzie wiązała się z budową stacji i linii elektroenergetycznych spełniających kryteria, o których mowa w odpowiednio w §3, ust. 1, pkt 7 Rozporządzenia RM ¹⁾ lub budową instalacji radiokomunikacyjnych spełniających kryteria, o których mowa w odpowiednio w §3, ust. 1, pkt 8 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
17	Informatyzacja Urzędu Miasta	Nie jest	Nie wyznacza
18	Utworzenie systemu map numerycznych – GESUT	Nie jest	Nie wyznacza
<i>Cel operacyjny I.4 – Tworzenie "klimatu dla biznesu" – Legnica centrum konferencyjno–biznesowy</i>			
19	Utworzenie Biura Obsługi Inwestora	Nie jest	Nie wyznacza
20	Przebudowa układu komunikacyjnego oraz przestrzeni publicznych na terenach kluczowych dla pełnienia funkcji hotelowo–konferencyjnej	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowany system drogowy będzie spełniał kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾

kontynuacja Tabeli 8. Klasyfikacja projektów/zadań ujętych w poszczególnych celach operacyjnych i strategicznych planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020*

1	2	3	4
Cel strategiczny II – Wzrost znaczenia Legnicy jako regionalnego ośrodka edukacji, kultury i sport			

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015-2020

Cel operacyjny II.1. – Dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy			
21	Stworzenie programu doradztwa zawodowego w klasach gimnazjalnych w kierunku świadomego wyboru dalszego kierunku kształcenia	Nie jest	Nie wyznacza
22	Wypracowanie ogólnomiejskiego systemu doradztwa zawodowego	Nie jest	Nie wyznacza
23	Współpraca szkół zawodowych z pracodawcami w zakresie ustalania kierunków kształcenia i ewentualnego późniejszego zatrudnienia (wykorzystanie doświadczenia szkół w ramach prowadzonych klas patronackich)	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny II.1. – Implementacja nowoczesnych technologii w edukacji, służąca rozwojowi kompetencji cyfrowych dzieci i młodzieży			
24	Zakup nowego i wymiana zużytego sprzętu komputerowego i multimedialnego w szkołach i placówkach oświatowych	Nie jest	Nie wyznacza
25	Zakup nowoczesnego sprzętu wykorzystywanego w procesie dydaktycznym oraz w systemie egzaminów zawodowych w ramach doposażania szkół zawodowych	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny II.3 – Rozbudowa oferty pozalekcyjnej i pozaszkolnej dla dzieci i młodzieży			
26	Prowadzenie zajęć dydaktyczno–wychowawczych i korekcyjno–kompensacyjnych, zwłaszcza w szkołach podstawowych i gimnazjach	Nie jest	Nie wyznacza
27	Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży uzdolnionej uczącej się w legnickich szkołach ponadgimnazjalnych	Nie jest	Nie wyznacza
28	Zapewnienie uczniom szkół podstawowych form pomocy psychologiczno–pedagogicznej	Nie jest	Nie wyznacza
29	Organizacja zajęć dodatkowych w zakresie przedmiotów matematyczno–przyrodniczych dla uczniów na poziomie gimnazjalnym	Nie jest	Nie wyznacza

kontynuacja Tabeli 8. Klasyfikacja projektów/zadań ujętych w poszczególnych celach operacyjnych i strategicznych planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020*

1	2	3	4
30	Wdrożenie programu zajęć pozalekcyjnych (w Młodzieżowym Centrum Kultury) przy wykorzystaniu doświadczeń osób starszych	Nie jest	Nie wyznacza

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015-2020

Cel operacyjny II.4 – Rozwój edukacji ustawicznej i innych form podnoszenia kwalifikacji dla osób pozostających na rynku pracy			
31	Poszerzenie oferty kursów zawodowych świadczonych przez szkoły zawodowe	Nie jest	Nie wyznacza
32	Wprowadzenie systemów kształcenia na odległość	Nie jest	Nie wyznacza
33	Wdrożenie systemu szkoleń dla nauczycieli w ramach przygotowania kadry dydaktycznej do nauczania e-learningowego	Nie jest	Nie wyznacza
34	Programy praktyk i staży, np. „Wykorzystaj szansę. Zdobądź zatrudnienie	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny II.5 – Rozwój infrastruktury usług kultury i sportu o znaczeniu ponadlokalnym			
35	Rewaloryzacja Akademii Rycerskiej	Nie jest	Nie wyznacza
36	Rewitalizacja Teatru Letniego (Parkowe Centrum Edukacyjno–Wystawiennicze i Plenerowa Galeria Rzeźby)	Nie jest	Nie wyznacza
37	Rewaloryzacja Legnickiej Biblioteki Publicznej i wypożyczalni dla dorosłych	Nie jest	Nie wyznacza
38	Remont hal sportowych przy ul. Sejmowej i przy ul. Lotniczej	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli remont będzie spełniał kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem RM ¹⁾
39	Modernizacja zespołu basenów przy ul. Stromej	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli modernizacja będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem RM ¹⁾

kontynuacja Tabeli 8. Klasyfikacja projektów/zadań ujętych w poszczególnych celach operacyjnych i strategicznych planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020*

1	2	3	4
40	Rozbudowa Stadionu Miejskiego im. Orła Białego	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli modernizacja będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem RM ¹⁾

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015-2020

41	Organizacja imprez sportowych o wysokiej randze krajowej i międzynarodowej	Nie jest	Nie wyznacza
42	Budowa muszli koncertowej w Parku Miejskim	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowany obiekt będzie spełniał kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
43	Budowa zespołu basenów przy ul. Radosnej	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowany obiekt będzie spełniał kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
<i>Cel operacyjny II.6 – Kulturalna i sportowa aktywizacja dzieci i młodzieży, w tym szczególnie młodzieży akademickiej</i>			
44	Podjęcie działań impresaryjnych przez instytucje kultury zachęcające do udziału mieszkańców w tzw. „kulturze wysokiej”	Nie jest	Nie wyznacza
45	Organizacja dużych wydarzeń plenerowych	Nie jest	Nie wyznacza
46	Tworzenie programów służących aktywizacji sportowej dzieci i młodzieży	Nie jest	Nie wyznacza
47	Program stypendialny dla młodzieży uzdolnionej sportowo i artystycznie	Nie jest	Nie wyznacza
<i>Cel operacyjny II.7 – Wykorzystanie technologii teleinformatycznych w rozwoju usług kultury i jej promocji</i>			
48	Wyposażenie instytucji kultury w urządzenia multimedialne służące zwiększeniu efektywności i atrakcyjności działalności statutowej (np. Biblioteczne Okno na Świat)	Nie jest	Nie wyznacza

kontynuacja Tabeli 8. Klasyfikacja projektów/zadań ujętych w poszczególnych celach operacyjnych i strategicznych planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020*

1	2	3	4
49	Wprowadzenie odpowiednich rozwiązań technologicznych umożliwiających odbiór produktów kultury osobom niesłyszącym i niewidzącym	Nie jest	Nie wyznacza
50	Utworzenie i wdrożenie systemu informacji audiowizualnej i elektronicznej o wydarzeniach kulturalnych w mieście	Nie jest	Nie wyznacza

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015-2020

Cel operacyjny II.8 – Wspieranie kultury i edukacji mniejszości narodowych jako ważnego elementu atrakcyjności miasta			
51	Kontynuowanie organizacji różnorodnych wydarzeń, festiwali, przeglądów, konferencji, itp. służących kultywowaniu tradycji mniejszości narodowych i ich prezentowania na zewnątrz	Nie jest	Nie wyznacza
Cel strategiczny III – Poprawa jakości i warunków życia Legniczan			
Cel operacyjny III.1 – Modernizacja i rozwój infrastruktury i zarządzania usługami komunalnymi			
52	Dalsze porządkowanie gospodarki wodno–kanalizacyjnej na terenie miasta, w tym stworzenie planu rozwoju sieci wodno–kanalizacyjnej dla miasta Legnicy	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowana infrastruktura będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 68 lub 79, Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
53	Budowa hali targowej przy ul. Partyzantów	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowany obiekt będzie spełniał kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
54	Opracowanie planu energetycznego	Nie jest	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
Cel operacyjny III.2 – Podniesienie jakości usług w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia			
55	Organizacja różnorodnych form pomocy osobom najuboższym	Nie jest	Nie wyznacza

kontynuacja Tabeli 8. Klasyfikacja projektów/zadań ujętych w poszczególnych celach operacyjnych i strategicznych planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020*

1	2	3	4
56	Wspieranie finansowe i organizacyjne funkcjonowania ośrodków pomocy społecznej, noclegowni i hospicjów działających na terenie miasta	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny III.3 – Modernizacja wewnętrznego układu komunikacyjnego			

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015-2020

57	Rozbudowa systemu parkingowego na terenie miasta	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowane obiekty będą spełniały kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 56 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
58	Przebudowa chodników w mieście	Nie jest	Nie wyznacza
59	Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych	Nie jest	Nie wyznacza
60	Modernizacja kanalizacji deszczowej	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowana infrastruktura będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 79, Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
61	Budowa drogi obsługującej cmentarz komunalny w Jaszkwie	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli przebudowa będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 60 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
62	Uzbrojenie i budowa dróg, w szczególności na terenie przy ul. Lotniczej i ul. Kołobrzeskiej, przy ul. Chojnowskiej i ul. Krzemienieckiej, przy ul. Nowodworskiej–Goździkowej, na Osiedlu Lotników, na terenie po AMW przy ul. Rzeczypospolitej, przy ul. Myśliwskiej–Jaworzyńskiej; przy ul. Jaworzyńskiej–Fiołkowej	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowana infrastruktura będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 33, 68 lub 79, Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
63	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod budownictwo mieszkaniowe (Osiedle Piekary Jednostka „B”)	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowana infrastruktura będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 33, 68 lub 79, Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾

kontynuacja Tabeli 8. Klasyfikacja projektów/zadań ujętych w poszczególnych celach operacyjnych i strategicznych planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020*

1	2	3	4
<i>Cel operacyjny III.4 – Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom i ich mieniu</i>			
64	Dalsza rozbudowa monitoringu wizyjnego	Nie jest	Nie wyznacza
65	Budowa wraz z przebudową oświetlenia ulicznego w mieście	Nie jest	Nie wyznacza
66	Zwiększenie działań prewencyjnych Straży Miejskiej	Nie jest	Nie wyznacza

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015-2020

67	Działania profilaktyczne Policji i Straży Miejskiej	Nie jest	Nie wyznacza
68	Remont i dobudowa przewodów kominowych i wentylacyjnych	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny III.5 – Rozwój oferty i infrastruktury dla osób starszych			
69	Budowa parku seniora w miejscu po zlikwidowanej górcie saneczkowej w Parku Miejskim	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowany obiekt będzie spełniał kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem RM ¹⁾
70	Budowa siłowni napowietrznych	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowane obiekty będą spełniały kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem RM ¹⁾
71	Wspieranie działalności Domów Seniora	Nie jest	Nie wyznacza
72	Likwidacja barier architektonicznych, w tym przebudowa zatok autobusowych	Nie jest	Nie wyznacza
Cel strategiczny IV – Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej i zachowanie obiektów dziedzictwa kulturowego			
Cel operacyjny IV.1 – Rozwój przestrzeni publicznych sprzyjających aktywizacji lokalnych społeczności			
73	Zagospodarowanie wnętrz blokowych na cele rekreacyjno-sportowe	Nie jest	Nie wyznacza
74	Wykorzystanie istniejących, a także wspieranie tworzenia nowych miejsc służących integracji mieszkańców, np. klubów i domów kultury	Nie jest	Nie wyznacza

kontynuacja Tabeli 8. Klasyfikacja projektów/zadań ujętych w poszczególnych celach operacyjnych i strategicznych planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020*

1	2	3	4
Cel operacyjny IV.2 – Rewitalizacja obszarów zdegradowanych			
75	Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w rejonie ul. H. Pobożnego – renowacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych	Nie jest	Nie wyznacza
76	Odnowa innych obszarów zdegradowanych	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny IV.3 – Ochrona i adaptacja obiektów o wysokiej wartości architektonicznej i historycznej na potrzeby usług publicznych			

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015-2020

77	Rewaloryzacja Baszty Chojnowskiej i muru obronnego	Nie jest	Nie wyznacza
78	Rewaloryzacja Kina „Ognisko”	Nie jest	Nie wyznacza
Cel strategiczny V – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego			
<i>Cel operacyjny V.1 – Ochrona terenów cennych przyrodniczo i ich adaptacja na potrzeby edukacyjne oraz adaptacja zaniedbanych terenów synantropijnych na potrzeby rekreacji</i>			
79	Przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej miasta – ocena walorów turystyczno–krajoznawczych środowiska przyrodniczego, poprzez aktualizację dokumentacji z 1995 r.	Nie jest	Nie wyznacza
80	Rewitalizacja zabytkowego obiektu Palmiarni w Legnicy stanowiącego bazę edukacji przyrodniczo–historycznej	Nie jest	Nie wyznacza
81	Rewitalizacja zieleni Lasku Złotoryjskiego i adaptacja obiektu do celów rekreacyjnych	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli w ramach projektu będą realizowane przedsięwzięcia, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 89 i 90 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
82	Rewitalizacja zabytkowego Parku Miejskiego	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli w ramach projektu będą realizowane przedsięwzięcia, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 89 i 90 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
83	Renowacja i urządzenie zieleni parkowo – zabytkowej przy Zespole Szkół Budowlanych	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli w ramach projektu będą realizowane przedsięwzięcia, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 89 i 90 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾

kontynuacja Tabeli 8. Klasyfikacja projektów/zadań ujętych w poszczególnych celach operacyjnych i strategicznych planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020*

1	2	3	4
84	Adaptacja terenu synantropijnego (rejon ul. Złotej) na rozbudowę Parku Bielańskiego	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowane obiekty będą spełniały kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 55 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
<i>Cel operacyjny V.2 – Zintegrowanie i wzmocnienie systemów przeciwdziałania oraz ograniczania skutków powodzi i innych zjawisk ekstremalnych</i>			

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015-2020

85	Budowa, utrzymanie i konserwacja urządzeń wodnych, w tym ochrony p/powodziowej (kanały melioracyjne), stworzenie dróg dojazdowych do urządzeń przywałowych	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projektowana infrastruktura przeciwpowodziowa będzie spełniała kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 65 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
86	Przygotowanie mobilnych zabezpieczeń przeciwpowodziowych	Nie jest	Nie wyznacza
87	Budowa zintegrowanego systemu ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach	Nie jest	Nie wyznacza
88	Zabudowa bulwarowa wałów przeciwpowodziowych – przywrócenie Kaczawy i terenów przybrzeżnych miastu i jego mieszkańcom	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli projekty i zadania rewitalizacyjne będą związane z realizacją przedsięwzięć, o których mowa w §3 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
<i>Cel operacyjny V.3 – Zwiększenie wykorzystania technologii efektywnych energetycznie i rozwiązań służących ograniczeniu emisji zanieczyszczeń i substancji szkodliwych, w tym CO₂</i>			
89	Realizacja Programu ograniczenia niskiej emisji dla miasta Legnicy	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli w ramach realizacji programu będą powstawały obiekty spełniające kryteria, o których mowa w §3, ust. 1, pkt 4, 34 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzenie RM ¹⁾
90	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	Nie jest	Nie wyznacza
91	Budowa ścieżek rowerowych i promocja korzystania z roweru, jako środka lokomocji	Nie jest	Nie wyznacza
92	Wymiana taboru MPK na autobusy z silnikami EURO 6 lub z silnikami elektrycznymi	Nie jest	Nie wyznacza

kontynuacja Tabeli 8. Klasyfikacja projektów/zadań ujętych w poszczególnych celach operacyjnych i strategicznych planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020*

1	2	3	4
<i>Cel operacyjny V.4 – Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców</i>			
93	Wspieranie inicjatyw i działań z zakresu edukacji ekologicznej, podejmowanych przez szkoły, organizacje pozarządowe i instytucje kultury (konkursy, festiwale, olimpiady, itp.)	Nie jest	Nie wyznacza
94	Kampania edukacyjna ukierunkowana na wskazanie korzyści zdrowotnych i społecznych z eliminacji niskiej emisji	Nie jest	Nie wyznacza

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015-2020

95	Działalność w zakresie edukacji ekologicznej prowadzona przez EKOBIBLIOTEKĘ i Ośrodek Informacji Ekologicznej	Nie jest	Nie wyznacza
96	Festiwal Piosenki Ekologicznej EKOPIOSENKA organizowany przez Młodzieżowe Centrum Kultury w Legnicy	Nie jest	Nie wyznacza
Cel operacyjny V.5 – Rozwój infrastruktury dla gospodarki odpadami			
97	Rozbudowa gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli w ramach realizacji programu będą powstawały obiekty spełniające kryteria, o których mowa w §2, ust. 1, pkt 45, 46 oraz §3, ust. 1, pkt 80, 81 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem RM ¹⁾
98	Rozbudowa Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych	Może być przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli w ramach realizacji programu będą powstawały obiekty spełniające kryteria, o których mowa w §2, ust. 1, pkt 45, 46 oraz §3, ust. 1, pkt 80, 81 Rozporządzenia RM ¹⁾	Może wyznaczać o ile w po realizacji projektu będą prowadzone związane z nim inne przedsięwzięcia kwalifikujące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem RM ¹⁾

¹⁾ **Rozporządzenie Rady Ministrów** z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz.1397 z późniejszymi zmianami)

8.1. ETAP REALIZACJI ZADAŃ

8.1.1. OBSZARY SIECI NATURA 2000

Projekty/zadania planowane w ramach SRML nie będą realizowane w obrębie terenów objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000. Najbliższe obszary tej sieci znajdują się poza zasięgiem terytorialnym strategii.

Prace budowlane, ziemne, remontowe, itp. realizowane w ramach projektów/zadań zawartych w SRML nie będą miały wpływu na cele i przedmioty ochrony w/w obszarów sieci Natura 2000, m.in. z racji oddalenia tych projektów od obszarów sieci Natura 2000.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na cele i przedmioty ochrony obszarów sieci Natura 2000 oraz jego integralność na etapie ich realizacji będzie miało charakter neutralny.

8.1.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Wpływ na stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego będą miały projekty/zadania związane z prowadzeniem prac budowlanych lub remontowych. Pozostałe zadania nie będą miały wpływu na stan jakości powietrza atmosferycznego.

Wpływ ten na etapie budowy/przebudowy/remontu będzie związany bezpośrednio z przyjętą technologią robót oraz z fazą inwestycji. Podczas budowy zagrożenie dla powietrza atmosferycznego będą stanowiły zanieczyszczenia pochodzące z:

- eksploatacji sprzętu wykorzystywanego podczas budowy,
- terenów składowych,
- prowadzenia robót ziemnych.

Określenie skali oddziaływania i zasięgu występowania określonych stężeń danej substancji w celu oceny jakości powietrza według obowiązujących standardów nie jest możliwe, ani celowe. Z punktu widzenia prawa stosunkowo krótkotrwałe oddziaływanie związane z pracami budowlanymi nie podlega normowaniu (w ramach którego można ustalić wielkość emisji dopuszczalnej), ale przecież nie jest obojętne dla ludzi przebywających w pobliżu, szczególnie mieszkańców okolicznych domów.

W celu ograniczenia negatywnego wpływu sprzętu i środków transportu na środowisko należy zadbać o ich prawidłową eksploatację i właściwą konserwację. Maszyny i pojazdy nie powinny być przeciążane oraz eksploatowane na najwyższych obrotach silników, gdyż zwiększa to emisję spalin. Sprzęt używany podczas robót powinien spełniać wymagania, odnośnie ochrony przed hałasem i gazami spalinowymi, podane w przedmiotowych rozporządzeniach i normach.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na powietrze atmosferyczne na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od projektu).

8.1.3. HAŁAS

Wpływ na stan klimatu akustycznego będą miały projekty i zadania związane z prowadzeniem prac budowlanych lub remontowych. Pozostałe zadania nie będą miały wpływu na stan jakości klimatu akustycznego.

W większości robót budowlanych/remontowych wykorzystywany będzie sprzęt stanowiący źródło hałasu i drgań (maszyny budowlane oraz środki transportu). Emitowany hałas będzie oddziaływał na okolicznych mieszkańców oraz ludzi przebywających chwilowo w rejonie inwestycji.

Urządzenia stosowane przy pracach powinny spełniać kryteria dotyczące ich mocy akustycznej, wynikające z przepisów prawa. Obecnie w tym względzie obowiązuje **Rozporządzenie Ministra Gospodarki** z dnia 21 grudnia 2005 r. *w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. Nr 263, poz. 2202, z późniejszymi zmianami)*. Normy obowiązujące dla urządzeń nowych mają na celu ochronę słuchu pracowników, a także osób postronnych. Spełnianie tych kryteriów nie spowoduje całkowitej eliminacji oddziaływań hałasowych na terenach otaczających plac budowy, należy jednak pamiętać, że proces budowlany będzie

ograniczony w czasie, a po jego zakończeniu wszystkie niedogodności (w tym akustyczne) ustaną.

W celu ograniczenia oddziaływań powodowanych hałasem, użytkowanie sprzętu powinno odbywać się tylko w porze dziennej a czas pracy urządzeń szczególnie hałaśliwych należy ograniczać do minimum wymaganego technologią. Ograniczenie emitowanego hałasu oraz wibracji można także osiągnąć poprzez:

- obudowę części lub całości maszyny osłonami akustycznymi,
- zastosowanie elementów amortyzujących, np. elastycznych podkładek,
- zastosowanie wysokiej jakości tłumików w silnikach spalinowych.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na klimat akustyczny na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od projektu).

8.1.4. ROŚLINNOŚĆ

Realizacja poszczególnych zadań, zwłaszcza zadań związanych z prowadzeniem prac budowlanych czy remontowych, może wymagać wycinki drzew lub krzewów kolidujących z inwestycjami.

Na etapie realizacji poszczególnych projektów/zadań należy dążyć do zachowania jak największej ilości roślinności.

Aktualnie, z uwagi na jedynie ramowy charakter projektów/zadań zawartych w SRML nie ma możliwości jednoznacznego stwierdzenia czy będą one wchodziły w kolizję z roślinnością wysoką i czy, w związku z tym, będzie zachodziła konieczność wycinki drzew lub krzewów. Z całą pewnością, przed realizacją konkretnych projektów, jeżeli okaże się, że konieczna jest wycinka drzew lub krzewów, prowadzący prace uzyska pozwolenie na wycinkę zgodnie z art. 83 **Ustawy o ochronie przyrody**.

Z całą pewnością realizacja części zadań będzie prowadzona w części w bezpośrednim sąsiedztwie drzew i krzewów. Drzewa, które znajdują się w bezpośredniej bliskości wykopu lub drogi dojazdowej do niego mogą być zagrożone. Do podstawowych zagrożeń należą:

- możliwość mechanicznego uszkodzenia pni drzew,
- możliwość mechanicznego uszkodzenia płytko usytuowanych korzeni drzew,
- możliwość przesuszanie lub przemarzanie korzeni,
- możliwość nadmiernego zagęszczenia gruntu poprzez maszyny i pojazdy.

Podczas organizacji placu budowy oraz robót ziemnych należy pamiętać, że strefa odpowiadająca powierzchni rzutu korony drzewa, powiększonemu o 20%, powinna podlegać ochronie ze względu na to, iż w jej zasięgu znajdują się aktywne korzenie, zaopatrujące drzewo w wodę i składniki odżywcze. W obrębie tej strefy należy ograniczyć prace do niezbędnego minimum. A w przypadku wystąpienia konieczności ich przeprowadzenia należy wykonywać je z daleko idącą ostrożnością, eliminując np. sprzęt ciężki. W celu ochrony drzew przed ewentualnym uszkodzeniem, podczas prowadzenia robót należy:

- osłaniać pnie drzew rosnących w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych robót ziemnych – do tego celu można wykorzystać tkaninę jutową, maty słomiane lub trzciniowe oraz deski połączone drutem,
- roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego, w miarę możliwości, wykonywać ręcznie (zgodnie z art. 82 **Ustawy o ochronie przyrody**),
- odsłonięte korzenie drzew, w celu zabezpieczenia przed nadmiernym wysuszeniem (lato) lub przemarznięciem (zima) osłaniać matami ze słomy, tkanin workowatych lub torfem,
- zadbać o to, aby bezpośrednio pod koronami drzew nie były składowane materiały budowlane oraz ziemia z wykopów, gdyż uniemożliwia to wymianę gazową między powietrzem i glebą, co w konsekwencji może doprowadzić do zamierania i gnicia korzeni; ponadto wody opadowe mogą wypłukiwać z materiałów budowlanych (cement, wapno) zanieczyszczenia szkodliwe dla roślinności.

Najbardziej niebezpieczne dla roślin jest wykonywanie prac ziemnych latem (przesuszenie) oraz zimą (przemarznięcie). Najbezpieczniej jest prowadzić te prace, gdy rośliny znajdują się w okresie spoczynku. Zaleca się zatem by, w miarę możliwości prace

związane z wykonaniem projektowanych przedsięwzięć były prowadzone w okresie spoczynku drzew. Zwłaszcza w miejscach, w których drzewa znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie planowanych do wykonania obiektów.

Wszelkie prace w sąsiedztwie lub na terenach zielonych będą poprzedzone, w uzasadnionych przypadkach, inwentaryzacją przyrodniczą mającą na celu stwierdzenie występowania w obrębie tych terenów gatunków chronionych roślin, o których mowa w **Rozporządzeniu Ministra Środowiska** z dnia 5 stycznia 2012 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2012 r., poz. 81). W przypadku stwierdzenia występowania takich gatunków roślin będą zachowane zakazy, o których mowa w §6 w/w rozporządzenia.

Wszelkie prace w sąsiedztwie lub na terenach zielonych będą poprzedzone, w uzasadnionych przypadkach, inwentaryzacją przyrodniczą mającą na celu stwierdzenie występowania w obrębie tych terenów gatunków chronionych grzybów, o których mowa w **Rozporządzeniu Ministra Środowiska** z dnia 9 lipca 2004 roku w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1765). W przypadku stwierdzenia występowania takich gatunków grzybów będą zachowane zakazy, o których mowa w §6 w/w rozporządzenia.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na roślinność na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, krótkoterminowy lub stały (w przypadku wycinki drzew), chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od projektu). Z uwagi na realizację zadań na terenie antropogenicznie zmienionym oraz prowadzenie, w uzasadnionych przypadkach, inwentaryzacji przyrodniczych, projekty nie będą miały negatywnego wpływu na gatunki roślin i grzybów objęte ochroną gatunkową.

8.1.5. ZWIERZĘTA, RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

Zadania planowane w ramach SRML będą realizowane w całości w przestrzeni zurbanizowanej. Występowanie zwierząt, zwłaszcza gatunków chronionych jest w takiej przestrzeni ograniczona, ze względu na stałą, obecność człowieka oraz znaczące ograniczenie terenów zielonych. Różnorodność biologiczna w przestrzeni miejskiej jest ograniczona, uformowana antropogenicznie. Większe skupiska zieleni pochodzenia naturalnego praktycznie nie występują. W związku z tym prace budowlane, remontowe, adaptacyjne nie będą stanowiły zagrożenia dla zwierząt czy różnorodności biologicznej.

Wszelkie prace w sąsiedztwie lub na terenach zielonych, zwłaszcza związane z rewitalizacją terenów nadrzecznych, będą poprzedzone, w uzasadnionych przypadkach, inwentaryzacją przyrodniczą mającą na celu stwierdzenie występowania w obrębie tych terenów gatunków chronionych zwierząt, o których mowa w **Rozporządzeniu Ministra Środowiska** z dnia 12 października 2011 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419). W przypadku stwierdzenia występowania takich gatunków zwierząt będą zachowane zakazy, o których mowa w §7 w/w rozporządzenia.

Na terenie miasta Legnica znajduje się:

- 7 użytków ekologicznych,
- 84 pomniki przyrody ożywionej (drzewa),
- 2 pomniki przyrody nieożywionej (głazy narzutowe).

Na terenach objętych bezpośrednio działaniami inwestycyjnymi (budowlanymi czy remontowymi) nie będą raczej występowały formy ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 **Ustawy o ochronie przyrody**. Dotyczy to również rewitalizacji terenów nadrzecznych, które będą prowadzone w granicach Legnicy, na terenie której nie występują tereny chronione przyrodniczo. Aktualnie nie ma możliwości precyzyjnego określenia lokalizacji poszczególnych zamierzeń budowlanych czy remontowych z uwagi na to, że planowane programy/zadania mają charakter ramowy. Nie precyzują konkretnego miejsca lokalizacji.

W związku z tym można jedynie stwierdzić, że w przypadku gdyby zachodziła konieczność realizacji projektu/zadania zawartego w SRML w obrębie obszaru objętego jedną z form ochrony przyrody, o której mowa w art. 6 **Ustawy Prawo ochrony środowiska**, zostaną zachowane wszystkie zakazy określone dla danej formy ochrony przyrody. W przypadku użytków ekologicznych i pomników przyrody (jedynych form przyrody znajdujących się na terenie Legnicy) w/w zakazy określa art. 45 **Ustawy o ochronie przyrody**. Są to zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
- umieszczania tablic reklamowych.

W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że teren realizacji przedsięwzięć ujętych w poszczególnych programach/zadaniach SRML może być siedliskiem cennych gatunków chronionych roślin i zwierząt, przed przeprowadzaniem prac budowlanych czy remontowych należy poprzedzić inwentaryzacją przyrodniczą.

W przypadku zadań związanych z termomodernizacją budynków jest możliwe występowanie w budynkach miejsc gniazdowania chronionych gatunków ptaków (w szczególności jerzyka – *Apus apus* – i wróbla – *Passer domesticus*) czy występowania miejsc bytowania nietoperzy. W związku z tym przed rozpoczęciem prac termomodernizacyjnych zakłada się przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej tych budynków pod kątem występowania w nich w/w gatunków ptaków czy nietoperzy. W przypadku stwierdzenia ich występowania prace termomodernizacyjne będą dostosowane do okresów lęgowych tych ptaków – prace termomodernizacyjne będą prowadzone w poza okresami lęgowymi – zgodnie z zaleceniami osoby, która sporządziła inwentaryzację przyrodniczą. Prace termomodernizacyjne będą prowadzone zgodnie z zasadami określonymi np. w opracowaniu RDOŚ w Opolu p.n. *Stanowisko Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu oraz Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Opolu w sprawie ochrony siedlisk ptaków i nietoperzy na obiektach budowlanych*.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na zwierzęta i różnorodność biologiczną na etapie ich realizacji będzie miało charakter neutralny. Z uwagi na realizację zadań na terenie antropogenicznie zmienionym oraz prowadzenie, w uzasadnionych przypadkach, inwentaryzacji przyrodniczych, projekty nie będą miały negatywnego wpływu na gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową.

8.1.6. GRUNTY, WODY GRUNTOWE, WODY POWIERZCHNIOWE ORAZ GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Wpływ na grunty, wody gruntowe, wody powierzchniowe mogą mieć jedynie projekty/zadania związane z prowadzeniem prac budowlanych lub remontowych. Pozostałe zadania nie będą takiego wpływu wykazywały.

Niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu na placu budowy istnieje zawsze. Aby je zminimalizować zaplecze budowy, na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym i odwadnianym, albo – w razie niemożności znalezienia takiego terenu – na terenie nieutwardzonym, lecz zabezpieczonym warstwą nieprzepuszczalną.

Na etapie opracowania organizacji budowy powinno się uwzględnić doprowadzenie na teren budowy wody do celów technologicznych i sanitarnych oraz zapewnić odpowiednie warunki sanitarne pracownikom (np. poprzez ustawienie kabin ustępowych typu Toi-Toi lub udostępnienie sanitariatów na terenie remontowanego obiektu).

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na grunty, wody gruntowe, wody powierzchniowe oraz ze względu na gospodarkę wodno-ściekową na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, neutralny.

8.1.7. ODPADY

Możliwość powstawania odpadów będzie dotyczyła jedynie projektów/zadań związanych z prowadzeniem prac budowlanych lub remontowych.

Na etapie budowy lub remontu obiektów będą powstawały odpady związane z:

- pracami ziemnymi,
- użytkowaniem sprzętu budowlanego,
- funkcjonowaniem zaplecza socjalnego dla pracowników.

Wskazane jest prowadzenie robót budowlanych w oparciu o nowoczesne technologie, a powstałe w trakcie budowy odpady powinny być w miarę możliwości wtórnie wykorzystywane bądź usuwane zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wykonywania robót budowlanych.

Na terenie budowy mogą powstawać następujące typy odpadów:

- beton i gruz z rozbiórek,
- złom stalowy,
- żwir, kostka granitowa, asfalt,
- gleba i grunt z wykopów zanieczyszczony substancjami niebezpiecznymi,
- zużyte oleje z konserwacji maszyn budowlanych,
- zużyte czyściwo i ubrania ochronne,
- opakowania zawierające pozostałości olejów lub nimi zanieczyszczone,
- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.

Część projektów zawartych w SRML może być związana z usuwaniem okładzin azbestowych z budynków. Prace polegające na usuwaniu lub naprawie starych pokryć azbestowych mogą być wykonywane wyłącznie przez firmy posiadające odpowiednie wyposażenie techniczne oraz zatrudniające odpowiednio przeszkolonych pracowników. Wykonawca musi posiadać zezwolenie (pozwolenia, decyzję zatwierdzenia programu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi) na prowadzenie działalności, w wyniku której powstają niebezpieczne odpady. Prace należy prowadzić w taki sposób, aby w możliwie największym stopniu ograniczyć uwalnianie się azbestu, np. poprzez nawilżanie wodą wyrobów azbestowych wodą lub poprzez zastosowanie specjalnych środków "unieszkodliwiających" azbest podczas jego usuwania, wnikających w głąb materiału, impregnujących i wiążących włókna, a tym samym uniemożliwiających ich uwalnianie. Tam, gdzie jest to możliwe, powinno się demontować całe wyroby (płyty, rury), starając się ich przy tym nie uszkodzić. Miejsce, w którym prowadzi się prace polegające na naprawie lub usuwaniu azbestu, należy odizolować od otoczenia specjalnymi osłonami. Powinny również znaleźć się tam tablice ostrzegawcze o treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem. Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony". Wszystkie zdemontowane wyroby muszą być składowane w opakowaniach z folii polietylenowej (grubszej niż 0,2 mm), w pomieszczeniach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych. Po zakończeniu prac polegających na usunięciu azbestu (o łącznej powierzchni nie przekraczającej 500 m²) ich wykonawca ma obowiązek złożyć właścicielowi budynku pisemne oświadczenie, że przeprowadził prace z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych oraz oczyścił cały teren z azbestu. Oświadczenie takie należy przechowywać przez co najmniej 5 lat.

Powstałe w trakcie budowy odpady powinny być w miarę możliwości wtórnie wykorzystywane bądź usuwane zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wykonywania robót budowlanych. Maksymalne wykorzystanie tego typu odpadów możliwe jest tylko przy odpowiednio zaprogramowanym systemie ich gromadzenia i usuwania. Planując organizację placu budowy należy więc przewidzieć selektywne gromadzenie

odpadów z podziałem na składniki mające charakter surowców wtórnych. Selektywnie należy również wywozić te odpady do zakładu przetwórczego lub na składowisko.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami każdy rodzaj odpadów niebezpiecznych powinien być gromadzony i przechowywany oddzielnie. Transport odpadów niebezpiecznych z miejsc ich powstawania do miejsc ich odzysku lub unieszkodliwiania powinien się odbywać z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie materiałów niebezpiecznych.

W czasie realizacji projektów ujętych w SRML będą podejmowane działania mające na celu ograniczające ilość powstających odpadów. Do działań tych zalicza się:

- racjonalne gospodarowanie materiałem budowlanym,
- prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy,
- właściwe zarządzanie realizacją prac, zgodnie z harmonogramem robót,
- segregacja śmieci powstających na terenie budowy.

Ponadto aby zminimalizować ilość powstających odpadów istnieje możliwość wykorzystania części odpadów betonowych i ceglanych powstających podczas remontów i rozbiórek obiektów budowlanych. Odpady tego typu po odpowiedniej przeróbce (mechaniczne przetwarzanie, rozdrabnianie i uszlachetnianie) z powodzeniem są wykorzystywane w budownictwie drogowym na przykład do formowania i zagęszczania terenu, utwardzania parkingów i dróg dojazdowych. Z jednej strony pozwala to na wykorzystanie i likwidację narastających hałd składowanego gruzu, a z drugiej ogranicza eksploatację zasobów naturalnych kruszyw. Wiąże się to z ograniczeniem degradacji środowiska.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML ze względu na powstające odpady na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od projektu).

8.1.8. KLIMAT

Realizacja zadań planowanych w ramach SRML nie wiąże się ze znaczącą emisją zanieczyszczeń do powietrza, w tym substancji odpowiedzialnych np. za efekt cieplarniany. Będzie dochodziło co prawda do emisji produktów spalania paliw w silnikach środków transportu i maszyn budowlanych – w tym dwutlenku węgla (CO₂) – emisje te będą jednak na tyle niewielkie, że nie będą miały wpływu na zmiany klimatyczne w rejonie przedsięwzięcia, w regionie czy na świecie.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na klimat na etapie ich realizacji będzie miało charakter neutralny.

8.1.9. KRAJOBRAZ

W wyniku realizacji projektów i zadań objętych SRML zostaną przeprowadzone m.in. prace ziemne i budowlane. Trwające roboty budowlane spowodują zmiany w krajobrazie:

- zniknie dotychczasowe pokrycie terenu przedsięwzięcia,
- na terenie budowy będzie pracował sprzęt budowlany,
- powstaną wykopy i hałdy przemieszczanego gruntu.

Na terenie budowy należy utrzymywać porządek. Powstające odpady powinny być gromadzone w sposób selektywny. Teren budowy powinien być zabezpieczony i odpowiednio oznakowany.

Po zakończeniu realizacji inwestycji teren zostanie uporządkowany i zagospodarowany. W następstwie zrealizowania inwestycji ulegnie zmianie wygląd obszarów nią objętych.

Działania w ramach SRML dotyczące termomodernizacji i rewitalizacji obiektów budowlanych, prace projektowe i budowlane planuje się przeprowadzić z dbałością o lokalny, często historyczny i tradycyjny styl, tak aby nie zaburzyć ładu przestrzennego. Nowe obiekty będą tak zaprojektowane, aby komponowały się z otoczeniem i były dostosowane architektonicznie do pozostałych obiektów, nie powodując dysharmonii krajobrazu. Odremontowana infrastruktura przyczyni się do poprawy wizerunku zdegradowanych obszarów, które lepiej będą komponować się z otoczeniem.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na krajobraz na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od projektu).

8.1.10. POWIERZCHNIA ZIEMI

Obszary objęte projektami/zadaniami SRML znajdują się poza obszarami wykorzystywanymi rolniczo, w związku z czym nie wpłyną w żaden sposób na pogorszenie się jakości gleb. Realizacja poszczególnych przedsięwzięć nie będzie wpływać na złoża kopalin.

Realizacja niektórych projektów/zadań SRML będzie się wiązać z koniecznością przemieszczania mas ziemnych. Grunt ten będzie wywieziony w miejsce wskazane przez Inwestora. Wykonywanie prac budowlanych spowoduje chwilowe zniszczenie istniejącej powierzchni ziemi i naruszenie struktury gleby. Będzie ono występować fragmentarycznie, a po zakończeniu prac powierzchnia ziemi zostanie przywrócona do stanu pierwotnego.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na powierzchnię ziemi na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, neutralny.

8.1.11. ZASOBY NATURALNE

Działania prowadzone w obszarach objętych bezpośrednio realizacją projektów/zadań zawartych w SRML nie będą wpływały na zasoby naturalne występujące w obrębie Legnicy. W czasie prowadzenia prac remontowo–budowlanych będą wykorzystywane przede wszystkim woda, żwir, piasek i energia. Woda będzie pochodziła z miejskiej sieci wodociągowej. Żwir i piasek od lokalnych dystrybutorów lub wydobywców tych materiałów. Energia będzie pochodziła z sieci elektroenergetycznych. W ramach prac zakłada się wykorzystywanie w/w zasobów naturalnych w sposób racjonalny.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na zasoby naturalne na etapie ich realizacji będzie miało charakter neutralny.

8.1.12. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE

W ramach SRML przewiduje się przeprowadzenie remontów i przebudów m.in. budynków i obiektów zabytkowych oraz renowację i rewitalizację zabytkowych przestrzeni parkowych. Wszystkie te działania będą prowadzone z należytą starannością i pod nadzorem organów odpowiedzialnych za ochronę zabytków. Celem tych działań jest restauracja i przywrócenie świetności obiektom zabytkowym i parkom.

Pozostałe prace i czynności prowadzone w ramach realizacji projektów/zadań zawartych w SRML mają charakter poprawy jakości i funkcjonalności istniejących dróg, budynków, infrastruktury lub budowę nowych obiektów tego typu.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na zabytki i dobra materialne na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, długoterminowy (remont obiektów zabytkowych), pozytywny.

8.1.13. LUDZIE

W trakcie realizacji przedsięwzięć ujętych w projektach/zadaniach zawartych w SRML mogą wystąpić niedogodności dla mieszkańców terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów, na których będą prowadzone prace budowlane, ziemne, remontowe. Niedogodności te będą miały postać utrudnień komunikacyjnych (remonty/budowy ulic, sieci infrastruktury podziemnej), oddziaływań akustycznych (praca środków transportu czy maszyn budowlanych), pogorszenia parametrów jakościowych powietrza atmosferycznego (spalanie paliw w silnikach środków transportu i osprzętu budowlanego, wtórna emisja pyłu w czasie prac ziemnych czy z dróg dojazdowych do terenu budów)

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na ludzi na etapie ich realizacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od projektu).

8.2. ETAP EKSPLOATACJI

8.2.1. OBSZARY SIECI NATURA 2000

Projekty/zadania planowane w ramach SRML nie będą realizowane w obrębie terenów objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000. Najbliższe obszary tej sieci znajdują się poza zasięgiem terytorialnym programu.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach projektów/zadań zawartych w SRML nie będą w większości przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko. Niektóre z nich będą kwalifikowały się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Pojedyncze mogą zaliczać się do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko z reguły nie powodują oddziaływania ponadnormatywnego poza swoimi granicami. Dotyczy to wszystkich komponentów środowiska, zwłaszcza, że przedsięwzięcia te będą realizowane w przestrzeni zurbanizowanej co ułatwia prawidłową i minimalizujące zagrożenia dla środowiska eksploatację przedsięwzięć, np. w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (możliwość odprowadzania ścieków do sieci kanalizacji miejskiej).

Zasięg i zakres oddziaływania przyszłych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na powietrze atmosferyczne i środowisko akustyczne na pewno nie będzie miał charakteru ponadnormatywnego, ponieważ przepisy polskiego prawa nie dopuszczają do realizacji przedsięwzięć oddziałujących ponadnormatywnie na te komponenty środowiska. Regulują to przepisy określające dopuszczalne poziomy emisji, stężenia imisji zanieczyszczeń w środowisku oraz dopuszczalne poziomy hałasu dla terenów podlegających ochronie akustycznej.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na cele i przedmioty ochrony obszarów sieci Natura 2000 oraz jego integralność na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny

8.2.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Większość przedsięwzięć, które mają być zlokalizowane w ramach projektów/zadań zawartych w SRML nie będzie wykazywała w fazie eksploatacji oddziaływania na powietrze atmosferyczne. Część będzie takie oddziaływanie wykazywała. Do nich należy zaliczyć projektowane:

- parkingi – będą nieorganizowanym źródłem emisji do powietrza produktów spalania benzyn i oleju napędowego w silnikach samochodów (głównie osobowych); dotyczy to zwłaszcza nowoprojektowanych parkingów, które będą nowymi źródłami emisji,
- drogi i ulice – będą, podobnie jak parkingi, nieorganizowanym źródłem emisji do powietrza produktów spalania benzyn i oleju napędowego w silnikach samochodów; w przypadku dróg poddawanych modernizacji lub remontowi, które wpłyną na płynność ruchu można uznać, że poziom emisji zanieczyszczeń w stosunku do stanu obecnego zmniejszy się; nowe drogi biegnące po nowych trasach będą nowymi źródłami emisji,
- obiekty użyteczności publicznej i usługowe – z ich funkcjonowaniem będą się wiązały dwie grupy źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza:
 - parkingi i garaże podziemne, których zakres oddziaływania będzie zbliżony do opisanych powyżej parkingów,
 - źródła ciepła (c.o. i c.w.u.) – które będą źródłem emisji produktów spalania paliw w urządzeniach grzewczych; z uwagi na to, że wszystkie te źródła będą nowoprojektowane można z dużym prawdopodobieństwem założyć, że zastosowane urządzenia grzewcze będą wysokosprawne, a zastosowane paliwo ekologiczne (gaz, olej, biomasa),

Praktyka wskazuje, że wszystkie w/w obiekty będą źródłami, które będą miały lokalny tylko wpływ na jakość powietrza. Poprawne przeprowadzenie procedur środowiskowych pozwoli na to by wpływ ten nie miał charakteru ponadnormatywnego. Przepisy polskiego prawa określające standardy jakości powietrza atmosferycznego oraz dopuszczalne

wielkości emisji z niektórych instalacji wykluczają możliwość realizacji przedsięwzięć wykazujących ponadnormatywne oddziaływanie na jakość powietrza atmosferycznego.

Część projektów planowanych w ramach SRML wpłynie na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, a więc spowoduje poprawę jakości powietrza atmosferycznego. Projekty te dotyczą:

- realizacja Programu ograniczenia niskiej emisji dla miasta Legnicy; działanie to wprowadzi możliwości znacznego ograniczenia emisji zanieczyszczeń z niskosprawnych zasilanych „wysokoemisyjnym” paliwem pieców węglowych, które zostaną zastąpione nowoczesnymi, wysokosprawnymi i pracującymi w oparciu o „czyste” paliwa (gaz ziemny, LPG, olej opałowy, drewno),
- termomodernizacji budynków poprzez poprawę m.in. ich izolacyjności cieplnej i modernizację znajdujących się w nich źródeł ciepła; działanie to ograniczy straty ciepła z tych budynków dzięki czemu produkcja ciepła w źródle będzie niższa; niższa będzie także ilość spalanego paliwa, a więc i emisja zanieczyszczeń do powietrza; wymiana źródeł ciepła na nowsze, wykorzystujące „czystsze” paliwa również będzie skutkowało zmniejszeniem ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza atmosferycznego,
- odnowa taboru autobusowego, która pozwoli na zastąpienie starego taboru pojazdami nowoczesnymi, spełniającymi aktualnie obowiązujące, ostre normy w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego; pozwoli to na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza ze środków komunikacji.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na powietrze atmosferyczne na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy lub długoterminowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od projektu).

8.2.3. HAŁAS

Większość przedsięwzięć, które mają być zlokalizowane w ramach analizowanej SRML nie będzie wykazywała w fazie eksploatacji oddziaływania na środowisko akustyczne. Część będzie takie oddziaływanie wykazywała. Do nich należy zaliczyć projektowane:

- parkingi – będą niezorganizowanym źródłem emisji hałasu pochodzącego od przemieszczających się po ich terenie pojazdów mechanicznych; dotyczy to zwłaszcza nowoprojektowanych parkingów, które będą nowymi źródłami hałasu,
- drogi i ulice – będą, podobnie jak parkingi, niezorganizowanymi źródłami hałasu; w przypadku dróg poddawanych modernizacji lub remontowi, które wpłyną na płynność ruchu oraz poprawę jakości nawierzchni remontowanych dróg można uznać, że poziom emisji hałasu w stosunku do stanu obecnego zmniejszy się; nowe drogi biegnące po nowych trasach będą nowymi źródłami hałasu,
- obiekty użyteczności publicznej i usługowe – mogą tu pojawić się instalacje, które będą źródłami emisji hałasu; nie sposób teraz przewidzieć jaka będzie skala tej emisji; można jednak założyć, że w przypadku gdy na ich wyposażeniu znajdują się źródła znaczącej emisji hałasu będą stosowane środki techniczne do ograniczenia tej emisji tak by standardy normy akustyczne na terenach chronionych nie zostały przekroczone; zostanie to zweryfikowane w czasie procedury uzyskiwania przez te instalacje decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Praktyka wskazuje, że wszystkie w/w obiekty będą źródłami, które będą miały lokalny tylko wpływ na jakość środowiska akustycznego. Poprawne przeprowadzenie procedur środowiskowych pozwoli na to by wpływ ten nie miał charakteru ponadnormatywnego. Przepisy polskiego prawa określające standardy jakości środowiska akustycznego (dopuszczalne poziomy hałasu) wykluczają możliwość realizacji przedsięwzięć wykazujących ponadnormatywne oddziaływanie na jakość powietrza atmosferycznego.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na środowisko akustycznego na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy lub długoterminowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od projektu).

8.2.4. ROŚLINNOŚĆ

Funkcjonowanie przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach SRML nie będzie miało wpływu na okoliczną roślinność.

Poziomy substancji emitowanych do powietrza nie będą przekraczały dopuszczalnych norm, w tym również dopuszczalnych norm ze względu na ochronę roślin.

Z terenu przedsięwzięć nie będą się wydostawały do środowiska niebezpieczne ścieki. Wszystkie ścieki będą ujmowane w systemy kanalizacyjne, które będą kierowały je do miejskich lub gminnych oczyszczalni ścieków. W przypadku gdyby ścieki z terenu przedsięwzięcia nie odpowiadały wymaganiom określonym przez zarządcę sieci miejskiej lub gminnej, będą oczyszczane, przed odprowadzeniem do miejskiego systemu kanalizacyjnego, w lokalnych oczyszczalniach ścieków.

Z terenu przedsięwzięć nie będą się przedostawały do środowiska odpady. Wszystkie powstające odpady będą przekazywane do odzysku lub unieszkodliwiania wyspecjalizowanym firmom posiadającym stosowne pozwolenia na prowadzenie działalności z zakresu gospodarowania odpadami.

W przypadku funkcjonowania zrealizowanych projektów w sąsiedztwie terenów, na których zostały zidentyfikowane rośliny objęte ochroną gatunkową na podstawie **Rozporządzenia MŚ w sprawie ochrony gatunkowej roślin** będą stosowane sposoby ochrony, o których mowa w §8 tego rozporządzenia.

W przypadku funkcjonowania zrealizowanych projektów w sąsiedztwie terenów, na których zostały zidentyfikowane grzyby objęte ochroną gatunkową na podstawie **Rozporządzenia MŚ w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną** będą stosowane sposoby ochrony, o których mowa w §8 tego rozporządzenia.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na roślinność na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny.

8.2.5. ZWIERZĘTA, RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

Projekty/zadania planowane w ramach SRML będą realizowane w całości w przestrzeni zurbanizowanej. Występowanie zwierząt, zwłaszcza gatunków chronionych jest w takiej przestrzeni ograniczona, ze względu na stałą, obecność człowieka oraz znaczące ograniczenie terenów zielonych. Różnorodność biologiczna w przestrzeni zurbanizowanej jest ograniczona, uformowana antropogenicznie. Większe skupiska zieleni pochodzenia naturalnego praktycznie nie występują.

W przypadku funkcjonowania zrealizowanych projektów w sąsiedztwie terenów, na których zostały zidentyfikowane zwierzęta objęte ochroną gatunkową na podstawie **Rozporządzenia MŚ w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt** będą stosowane sposoby ochrony, o których mowa w §10 tego rozporządzenia.

Na terenie Legnicy znajduje się:

- 7 użytków ekologicznych,
- 84 pomniki przyrody żywej (drzewa),
- 2 pomniki przyrody nieożywionej (głazy narzutowe).

Na terenach objętych bezpośrednio działaniami inwestycyjnymi nie będą raczej występowały formy ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 **Ustawy o ochronie przyrody**. Dotyczy to również rewitalizacji terenów nadrzecznych. Aktualnie nie ma możliwości precyzyjnego określenia lokalizacji poszczególnych zamierzeń budowlanych czy remontowych z uwagi na to, że planowane programy/zadania mają charakter ramowy. Nie precyzują konkretnego miejsca lokalizacji.

Generalnie projekty/zadania zawarte w SRML na etapie ich funkcjonowania nie będą wpływały negatywnie na formy ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 **Ustawy o ochronie przyrody**. W szczególności ich funkcjonowanie nie będzie naruszało zakazów obowiązujących na terenach objętych w/w formami ochrony określonych w **Ustawie o ochronie przyrody**

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na zwierzęta i różnorodność biologiczną na etapie ich realizacji będzie miało charakter neutralny.

8.2.6. GRUNTY, WODY GRUNTOWE, WODY POWIERZCHNIOWE ORAZ GOSPODARKA WODNO–ŚCIEKOWA

Pojawienie się nowych obiektów użyteczności publicznej, usługowych i rekreacyjnych będzie wiązało się ze wzrostem zapotrzebowania na wodę oraz ze wzrostem ilości powstających ścieków deszczowych i komunalnych. Systemy wodociągów i kanalizacji Legnicy pozwoli na zaopatrzenie projektowanych obiektów w wodę wodociągową oraz na odbiór powstających w nich ścieków komunalnych i deszczowych.

Realizacja części projektów/zadań zawartych w SRML – związanych z modernizacją i budową sieci wodociągowej, kanalizacji deszczowej, komunalnej – pozwoli na usprawnienie prowadzonej gospodarki wodno–ściekowej oraz poprawę jakości ścieków trafiających ostatecznie do środowiska.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na grunty, wody gruntowe, wody powierzchniowe oraz ze względu na gospodarkę wodno–ściekową na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter od neutralnego do pozytywnego (w zależności od projektu).

8.2.7. ODPADY

Pojawienie się nowych obiektów użyteczności publicznej, usługowych, rekreacyjnych będzie wiązało się ze wzrostem ilości odpadów powstających na terenie Legnicy. Powstałe odpady będą jednak gromadzone i zagospodarowywane poprzez odzysk lub unieszkodliwianie w sposób zgodny z zapisami ustawy o odpadach. W przypadku odpadów komunalnych ich odbiorem zagospodarowaniem będzie zajmował się lokalny zakład gospodarki komunalnej wybrany przez miasto do prowadzenia gospodarki komunalnej na jej terenie.

W związku z poprawą infrastruktury zewnętrznej pojawią się (powinny się pojawić) odpady z utrzymania czystości na drogach, parkingach, chodnikach i ścieżkach rowerowych. Ilość tych odpadów będzie niewielka (nawet przy założeniu, że gospodarz terenu będzie sumiennie realizował obowiązki, wynikające z przepisów prawa obowiązujących w tym zakresie).

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML ze względu na gospodarkę odpadami na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny.

8.2.8. KLIMAT

Funkcjonowanie projektów/zadań planowanych w ramach SRML nie będzie się wiązało ze znaczącą emisją zanieczyszczeń do powietrza, w tym substancji odpowiedzialnych np. za efekt cieplarniany. Będzie dochodziło co prawda do emisji zanieczyszczeń do powietrza ze środków transportu czy źródeł energetycznych – w tym dwutlenku węgla (CO₂) – emisje te będą jednak na tyle niewielkie, że nie będą miały wpływu na zmiany klimatyczne w rejonie przedsięwzięcia, w regionie czy na świecie. Będą miały znaczenie jedynie dla lokalnej czystości powietrza. Przy czym istotne jest, że przepisy polskiego prawa określające standardy jakości powietrza atmosferycznego oraz dopuszczalne wielkości emisji z niektórych instalacji wykluczają możliwość realizacji przedsięwzięć wykazujących ponadnormatywne oddziaływanie na jakość powietrza atmosferycznego

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na klimat na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny.

8.2.9. KRAJOBRAZ

Działania w ramach SRML dotyczące rewitalizacji obiektów budowlanych, prace remontowe i budowlane planuje się przeprowadzić z dbałością o lokalny, często historyczny i tradycyjny styl, tak aby nie zaburzyć ładu przestrzennego. Nowe obiekty będą tak zaprojektowane, aby komponowały się z otoczeniem i były dostosowane architektonicznie do pozostałych obiektów, nie powodując dysharmonii krajobrazu. Odremontowana infrastruktura przyczyni się do poprawy wizerunku zdegradowanych obszarów, które lepiej będą komponować się z otoczeniem.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na krajobraz na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, odwracalny, od neutralnego do pozytywnego (w zależności od projektu).

8.2.10. POWIERZCHNIA ZIEMI

Funkcjonowanie przedsięwzięć wchodzących w zakres zadań zawartych w SRML nie będzie wykazywało oddziaływania na powierzchnię ziemi. Zwłaszcza, że obszary objęte programem znajdują się poza obszarami wykorzystywanymi rolniczo.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na powierzchnię ziemi na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny.

8.2.11. ZASOBY NATURALNE

Funkcjonowanie przedsięwzięć wynikających z zapisów SRML nie będą wpływały na zasoby naturalne występujące w obrębie Legnicy. W czasie ich funkcjonowania będą wykorzystywane przede wszystkim woda, energia elektryczna, ciepła, paliwa. Woda będzie pochodziła z miejskiej lub gminnych sieci wodociągowych. Energia elektryczna będzie pochodziła z sieci elektroenergetycznych. Energia ciepła będzie pochodziła z miejskiej sieci ciepłowniczej lub z własnych źródeł ciepła zasilanych w paliwa gazowe lub ciekłe. Możliwe, choć mało prawdopodobne jest również stosowanie paliw stałych. Paliwa będą pochodziły bądź z miejskiej sieci gazowej (gaz ziemny), bądź od lokalnych dystrybutorów tych paliw (LPG, olej opałowy, paliwa stałe). W funkcjonujących obiektach powstałych bądź będących efektem remontu, adaptacji czy modernizacji zakłada się wykorzystywanie w/w zasobów naturalnych w sposób racjonalny.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na zasoby naturalne na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny.

8.2.12. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE

W ramach projektów/zadań zawartych w SRML przewiduje się przeprowadzenie remontów m.in. budynków o charakterze zabytkowym. Wszystkie te działania będą prowadzone z należytą starannością i pod nadzorem organów odpowiedzialnych za ochronę zabytków. Celem tych działań jest restauracja i przywrócenie świetności obiektom zabytkowym. Na etapie funkcjonowania wpływ projektów/zadań zawartych w SRML nie będzie miał wpływu na obiekty zabytkowe.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na zabytki i dobra materialne na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter neutralny.

8.2.13. LUDZIE

Jednym z głównych założeń SRML jest rozwój Legnicy i stworzenie z miasta miejsca przyjaznego dla ludzi oraz rozwój przedsiębiorczości.

Planuje się działania koncentrujące się na poprawieniu komunikacji w mieście (budowa i modernizacja obwodnic, ciągów pieszo–rowerowych, układu komunikacyjnego, przepraw mostowych), poprawie warunków życia mieszkańców miasta (rewitalizacja przestrzeni publicznej, budowa i modernizacja obiektów rekreacyjno–sportowych, obiektów oświatowo–edukacyjnych, rewitalizacja terenów zieleni i nadbrzeży rzecznych, budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych, wodociągowych).

W związku z tym funkcjonowanie projektów/zadań SRML będzie miała pozytywny skutek dla mieszkańców Legnicy.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na ludzi na etapie ich funkcjonowania będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, długoterminowy, stały, odwracalny, od neutralnego do pozytywnego (w zależności od projektu).

8.3. FAZA LIKWIDACJI

8.3.1. OBSZARY SIECI NATURA 2000

Projekty/zadania planowane w ramach SRML nie będą realizowane w obrębie terenów objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000. Najbliższe obszary tej sieci znajdują się poza zasięgiem terytorialnym strategii.

Prace budowlane, ziemne, remontowe, itp. realizowane w ramach likwidacji projektów/zadań zawartych w SRML nie będą miały wpływu na cele i przedmioty ochrony w/w obszarów sieci Natura 2000, m.in. z racji oddalenia tych projektów od obszarów sieci Natura 2000.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na cele i przedmioty ochrony obszarów sieci Natura 2000 oraz jego integralność na etapie ich likwidacji będzie miało charakter neutralny.

8.3.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Wpływ na stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego będzie miała likwidacja projektów i zadań związanych z obiektami budowlanymi, drogami czy sieciami mediów. Likwidacja pozostałych projektów nie będzie miała wpływu na stan jakości powietrza atmosferycznego.

Wpływ ten na etapie likwidacji będzie związany bezpośrednio z przyjętą technologią robót oraz z fazą inwestycji. Podczas prac likwidacyjnych zagrożenie dla powietrza atmosferycznego będą stanowiły zanieczyszczenia pochodzące z:

- eksploatacji sprzętu wykorzystywanego podczas budowy,
- terenów składowych,
- prowadzenia robót ziemnych.

Określenie skali oddziaływania i zasięgu występowania określonych stężeń danej substancji w celu oceny jakości powietrza według obowiązujących standardów nie jest możliwe, ani celowe. Z punktu widzenia prawa stosunkowo krótkotrwałe oddziaływanie związane z pracami rozbiórkowymi nie podlega normowaniu (w ramach którego można ustalić wielkość emisji dopuszczalnej), ale przecież nie jest obojętne dla ludzi przebywających w pobliżu, szczególnie mieszkańców okolicznych domów.

W celu ograniczenia negatywnego wpływu sprzętu i środków transportu na środowisko należy zadbać o ich prawidłową eksploatację i właściwą konserwację. Maszyny i pojazdy nie powinny być przeciążane oraz eksploatowane na najwyższych obrotach silników, gdyż zwiększa to emisję spalin. Sprzęt używany podczas robót powinien spełniać wymagania, odnośnie ochrony przed hałasem i gazami spalinowymi, podane w przedmiotowych rozporządzeniach i normach.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na powietrze atmosferyczne na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od projektu).

8.3.3. HAŁAS

W większości robót likwidacyjnych/rozbiórkowych wykorzystywany będzie sprzęt stanowiący źródło hałasu i drgań (maszyny budowlane oraz środki transportu). Emitowany hałas będzie oddziaływał na okolicznych mieszkańców oraz ludzi przebywających chwilowo w rejonie likwidowanego przedsięwzięcia.

Urządzenia stosowane przy pracach powinny spełniać kryteria dotyczące ich mocy akustycznej, wynikające z przepisów prawa. Obecnie w tym względzie obowiązuje **Rozporządzenie Ministra Gospodarki** z dnia 21 grudnia 2005 r. *w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. Nr 263, poz. 2202, z późniejszymi zmianami)*. Normy obowiązujące dla urządzeń nowych mają na celu ochronę słuchu pracowników, a także osób postronnych. Spełnianie tych kryteriów nie spowoduje całkowitej eliminacji oddziaływań hałasowych na terenach otaczających plac robót likwidacyjnych, należy jednak pamiętać, że proces rozbiórkowy będzie ograniczony w czasie, a po jego zakończeniu wszystkie niedogodności (w tym akustyczne) ustaną.

W celu ograniczenia oddziaływań powodowanych hałasem, użytkowanie sprzętu powinno odbywać się tylko w porze dziennej a czas pracy urządzeń szczególnie hałaśliwych należy ograniczać do minimum wymaganego technologią. Ograniczenie emitowanego hałasu oraz wibracji można także osiągnąć poprzez:

- obudowę części lub całości maszyny osłonami akustycznymi,
- zastosowanie elementów amortyzujących, np. elastycznych podkładek,

- zastosowanie wysokiej jakości tłumików w silnikach spalinowych.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na klimat akustyczny na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od projektu).

8.3.4. ROŚLINNOŚĆ

Przeprowadzenie prac likwidacyjnych, rozbiórkowych nie będzie się raczej wiązało z koniecznością ingerencji istniejąca roślinność. Nie będzie wymagało wycinki drzew czy krzewów. Może się jednak okazać, że w pobliżu terenu, na którym mają być przeprowadzone prace rozbiórkowe znajdują się drzewa lub krzewy konieczna będzie ich ochrona. Do podstawowych zagrożeń należą:

- możliwość mechanicznego uszkodzenia pni drzew,
- możliwość mechanicznego uszkodzenia płytko usytuowanych korzeni drzew,
- możliwość przesuszenia lub przemarzania korzeni,
- możliwość nadmiernego zagęszczenia gruntu przez maszyny i pojazdy.

Podczas organizacji placu prac rozbiórkowych oraz robót ziemnych należy pamiętać, że strefa odpowiadająca powierzchni rzutu korony drzewa, powiększonemu o 20%, powinna podlegać ochronie ze względu na to, iż w jej zasięgu znajdują się aktywne korzenie, zaopatrujące drzewo w wodę i składniki odżywcze. W obrębie tej strefy należy ograniczyć prace do niezbędnego minimum. A w przypadku wystąpienia konieczności ich przeprowadzenia należy wykonywać je z daleko idącą ostrożnością, eliminując np. sprzęt ciężki. W celu ochrony drzew przed ewentualnym uszkodzeniem, podczas prowadzenia robót należy:

- osłaniać pnie drzew rosnących w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych robót ziemnych – do tego celu można wykorzystać tkaninę jutową, maty słomiane lub trzciniowe oraz deski połączone drutem,
- roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego, w miarę możliwości, wykonywać ręcznie (zgodnie z art. 82 **Ustawy o ochronie przyrody**),
- odstonięte korzenie drzew, w celu zabezpieczenia przed nadmiernym wysuszeniem (lato) lub przemarzeniem (zima) osłaniać matami ze słomy, tkanin workowatych lub torfem,
- zadbać o to, aby bezpośrednio pod koronami drzew nie były składowane materiały budowlane oraz ziemia z wykopów, gdyż uniemożliwia to wymianę gazową między powietrzem i glebą, co w konsekwencji może doprowadzić do zamierania i gnicia korzeni; ponadto wody opadowe mogą wypłukiwać z materiałów budowlanych (cement, wapno) zanieczyszczenia szkodliwe dla roślinności.

Najbardziej niebezpieczne dla roślin jest wykonywanie prac ziemnych latem (przesuszenie) oraz zimą (przemarzenie). Najbezpieczniej jest prowadzić te prace, gdy rośliny znajdują się w okresie spoczynku. Zaleca się zatem by, w miarę możliwości prace związane z wykonaniem prac rozbiórkowych, były prowadzone w okresie spoczynku drzew. Zwłaszcza w miejscach, w których drzewa znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie planowanych do wykonania obiektów.

Wszelkie prace likwidacyjne w sąsiedztwie lub na terenach zielonych będą poprzedzone, w uzasadnionych przypadkach, inwentaryzacją przyrodniczą mającą na celu stwierdzenie występowania w obrębie tych terenów gatunków chronionych roślin, o których mowa w **Rozporządzeniu MŚ w sprawie ochrony gatunkowej roślin**. W przypadku stwierdzenia występowania takich gatunków roślin będą zachowane zakazy, o których mowa w §6 w/w rozporządzenia.

Wszelkie prace likwidacyjne w sąsiedztwie lub na terenach zielonych będą poprzedzone, w uzasadnionych przypadkach, inwentaryzacją przyrodniczą mającą na celu stwierdzenie występowania w obrębie tych terenów gatunków chronionych grzybów, o których mowa w **Rozporządzeniu MŚ w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną**. W przypadku stwierdzenia występowania takich gatunków grzybów będą zachowane zakazy, o których mowa w §6 w/w rozporządzenia.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na roślinność na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, krótkoterminowy,

chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od likwidowanego projektu). Z uwagi na realizację zadań na terenie antropogenicznie zmienionym oraz prowadzenie, w uzasadnionych przypadkach, inwentaryzacji przyrodniczych, projekty na etapie likwidacji nie będą miały negatywnego wpływu na gatunki roślin i grzybów objęte ochroną gatunkową.

8.3.5. ZWIERZĘTA, RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

Zadania planowane w ramach SRML będą realizowane w całości w przestrzeni zurbanizowanej. Występowanie zwierząt, zwłaszcza gatunków chronionych jest w takiej przestrzeni ograniczona, ze względu na stałą obecność człowieka oraz znaczące ograniczenie terenów zielonych. Różnorodność biologiczna w przestrzeni miejskiej jest ograniczona, uformowana antropogenicznie. Większe skupiska zieleni pochodzenia naturalnego praktycznie nie występują. W związku z tym prace związane z likwidacją projektów/zadań SRML nie będą stanowiły zagrożenia dla zwierząt czy różnorodności biologicznej.

Wszelkie prace likwidacyjne w sąsiedztwie lub na terenach zielonych, zwłaszcza związane z rewitalizacją terenów nadrzecznych, będą poprzedzone, w uzasadnionych przypadkach, inwentaryzacją przyrodniczą mającą na celu stwierdzenie występowania w obrębie tych terenów gatunków chronionych zwierząt, o których mowa w **Rozporządzeniu Ministra Środowiska** z dnia 12 października 2011 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (**Dz. U. Nr 237, poz. 1419**). W przypadku stwierdzenia występowania takich gatunków zwierząt będą zachowane zakazy, o których mowa w §7 w/w rozporządzenia.

Na terenie Legnicy znajdują się:

- 7 użytków ekologicznych,
- 84 pomniki przyrody ożywionej (drzewa),
- 2 pomniki przyrody nieożywionej (głazy narzutowe).

Na terenach objętych bezpośrednio programami/zadaniami określonymi w SRML nie będą raczej występowały formy ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 **Ustawy o ochronie przyrody**. Dotyczy to również rewitalizacji terenów nadrzecznych. Aktualnie nie ma możliwości precyzyjnego określenia lokalizacji poszczególnych zamierzeń budowlanych czy remontowych z uwagi na to, że planowane programy/zadania mają charakter ramowy. Nie precyzują konkretnego miejsca lokalizacji.

W związku z tym można jedynie stwierdzić, że w przypadku gdyby zachodziła konieczność likwidacji projektu/zadania zawartego w SRML w obrębie obszaru objętego jedną z form ochrony przyrody, o której mowa w art. 6 **Ustawy Prawo ochrony środowiska**, zostaną zachowane wszystkie zakazy określone dla danej formy ochrony przyrody. W przypadku użytków ekologicznych i pomników przyrody (jedynych form przyrody znajdujących się na terenie Legnicy) w/w zakazy określa art. 45 **Ustawy o ochronie przyrody**. Są to zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,

- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
- umieszczania tablic reklamowych.

W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że teren przedsięwzięć ujętych w poszczególnych programach/zadaniach SRML może być siedliskiem cennych gatunków chronionych roślin i zwierząt, przed przeprowadzaniem prac likwidacyjnych należy poprzedzić inwentaryzacją przyrodniczą.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na zwierzęta i różnorodność biologiczną na etapie ich likwidacji będzie miało charakter neutralny. Z uwagi na realizację zadań na terenie antropogenicznie zmienionym oraz prowadzenie, w uzasadnionych przypadkach, inwentaryzacji przyrodniczych, projekty nie będą miały negatywnego wpływu na gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową.

8.3.6. GRUNTY, WODY GRUNTOWE, WODY POWIERZCHNIOWE ORAZ GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu na placu prac rozbiórkowych istnieje zawsze. Aby je zminimalizować zaplecze prac rozbiórkowych, na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym i odwadnianym, albo – w razie niemożności znalezienia takiego terenu – na terenie nieutwardzonym, lecz zabezpieczonym warstwą nieprzepuszczalną.

Na etapie opracowania organizacji placu prac rozbiórkowych powinno się uwzględnić doprowadzenie na teren wody do celów technologicznych i sanitarnych oraz zapewnić odpowiednie warunki sanitarne pracownikom (np. poprzez ustawienie kabin ustępowych typu Toi-Toi lub udostępnienie sanitariatów na terenie remontowanego obiektu).

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na grunty, wody gruntowe, wody powierzchniowe oraz ze względu na gospodarkę wodno-ściekową na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, neutralny.

8.3.7. ODPADY

Na etapie likwidacji i prac rozbiórkowych projektowanych obiektów będą powstawały odpady związane z:

- pracami rozbiórkowymi,
- pracami ziemnymi,
- użytkowaniem sprzętu budowlanego,
- funkcjonowaniem zaplecza socjalnego dla pracowników.

Wskazane jest prowadzenie robót likwidacyjnych i rozbiórkowych w oparciu o nowoczesne technologie, a powstałe w trakcie tych prac odpady powinny być w miarę możliwości wtórnie wykorzystywane bądź usuwane zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wykonywania robót budowlanych.

Na terenie budowy mogą powstawać następujące typy odpadów:

- beton i gruz z rozbiórek,
- złom stalowy,
- żwir, kostka granitowa, asfalt,
- gleba i grunt z wykopów zanieczyszczony substancjami niebezpiecznymi,
- zużyte oleje z konserwacji maszyn budowlanych,
- zużyte czyściwo i ubrania ochronne,
- opakowania zawierające pozostałości olejów lub nimi zanieczyszczone,
- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.

Gdyby wśród zadań związanych z infrastrukturą zewnętrzną pojawiły się odpady zawierające azbest, prace polegające na usuwaniu lub naprawie starych pokryć azbestowych mogą być wykonywane wyłącznie przez firmy posiadające odpowiednie wyposażenie techniczne oraz zatrudniające odpowiednio przeszkolonych pracowników. Wykonawca musi posiadać zezwolenie (pozwolenia, decyzję zatwierdzenia programu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi) na prowadzenie działalności, w wyniku której

powstają niebezpieczne odpady. Prace należy prowadzić w taki sposób, aby w możliwie największym stopniu ograniczyć uwalnianie się azbestu, np. poprzez nawilżanie wodą wyrobów azbestowych wodą lub poprzez zastosowanie specjalnych środków "unieszkodliwiających" azbest podczas jego usuwania, wnikających w głąb materiału, impregnujących i wiążących włókna, a tym samym uniemożliwiające ich uwalnianie. Tam, gdzie jest to możliwe, powinno się demontować całe wyroby (płyty, rury), starając się ich przy tym nie uszkodzić. Miejsce, w którym prowadzi się prace polegające na naprawie lub usuwaniu azbestu, należy odizolować od otoczenia specjalnymi osłonami. Powinny również znaleźć się tam tablice ostrzegawcze o treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem. Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony". Wszystkie zdemontowane wyroby muszą być składowane w opakowaniach z folii polietylenowej (grubszej niż 0,2 mm), w pomieszczeniach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych. Po zakończeniu prac polegających na usunięciu azbestu (o łącznej powierzchni nie przekraczającej 500 m²) ich wykonawca ma obowiązek złożyć właścicielowi budynku pisemne oświadczenie, że przeprowadził prace z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych oraz oczyścił cały teren z azbestu. Oświadczenie takie należy przechowywać przez co najmniej 5 lat.

Powstałe w trakcie prac likwidacyjnych i rozbiórkowych odpady powinny być w miarę możliwości wtórnie wykorzystywane bądź usuwane zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wykonywania robót rozbiórkowych. Maksymalne wykorzystanie tego typu odpadów możliwe jest tylko przy odpowiednio zaprogramowanym systemie ich gromadzenia i usuwania. Planując organizację placu prac rozbiórkowych należy więc przewidzieć selektywne gromadzenie odpadów z podziałem na składniki mające charakter surowców wtórnych. Selektywnie należy również wywozić te odpady do zakładu przetwórczego lub na składowisko.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami każdy rodzaj odpadów niebezpiecznych powinien być gromadzony i przechowywany oddzielnie. Transport odpadów niebezpiecznych z miejsc ich powstawania do miejsc ich odzysku lub unieszkodliwiania powinien się odbywać z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie materiałów niebezpiecznych.

W czasie likwidacji projektów/zadań ujętych w SRML będą podejmowane działania mające na celu ograniczające ilość powstających odpadów. Do działań tych zalicza się:

- prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu prac rozbiórkowych,
- właściwe zarządzanie realizacją prac, zgodnie z harmonogramem robót,
- segregacja śmieci powstających na terenie budowy.

Ponadto aby zminimalizować ilość powstających odpadów istnieje możliwość wykorzystania części odpadów betonowych i ceglanych powstających podczas remontów i rozbiórek obiektów budowlanych. Odpady tego typu po odpowiedniej przeróbce (mechaniczne przetwarzanie, rozdrabnianie i uszlachetnianie) z powodzeniem są wykorzystywane w budownictwie drogowym na przykład do formowania i zagęszczania terenu, utwardzania parkingów i dróg dojazdowych. Z jednej strony pozwala to na wykorzystanie i likwidację narastających hałd składowanego gruzu, a z drugiej ogranicza eksploatację zasobów naturalnych kruszyw. Wiąże się to z ograniczeniem degradacji środowiska.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML ze względu na powstające odpady na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od projektu).

8.3.8. KLIMAT

Likwidacja zadań planowanych w ramach SRML nie wiąże się ze znaczącą emisją zanieczyszczeń do powietrza, w tym substancji odpowiedzialnych np. za efekt cieplarniany. Będzie dochodziło co prawda do emisji produktów spalania paliw w silnikach środków transportu i maszyn budowlanych – w tym dwutlenku węgla (CO₂) – emisje te będą jednak na tyle niewielkie, że nie będą miały wpływu na zmiany klimatyczne w rejonie prowadzenia prac likwidacyjnych, w regionie czy na świecie.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na klimat na etapie ich likwidacji będzie miało charakter neutralny.

8.3.9. KRAJOBRAZ

W wyniku likwidacji projektów/zadań objętych SRML zostaną przeprowadzone m.in. prace rozbiórkowe, likwidacyjne i ewentualnie ziemne. Trwające roboty rozbiórkowe spowodują zmiany w krajobrazie:

- zniknie dotychczasowe pokrycie terenu,
- na terenie budowy będzie pracował sprzęt budowlany,
- powstaną wykopy i hałdy przemieszczonego gruntu.

Na terenie prac rozbiórkowych należy utrzymywać porządek. Powstające odpady powinny być gromadzone w sposób selektywny. Teren budowy powinien być zabezpieczony i odpowiednio oznakowany.

Po zakończeniu realizacji prac likwidacyjnych teren zostanie uporządkowany i zagospodarowany. W następstwie prac likwidacyjnych ulegnie zmianie wygląd obszarów nią objętych.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na krajobraz na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni, raczej długoterminowy, raczej stały, negatywny.

8.3.10. POWIERZCHNIA ZIEMI

Obszary objęte projektami/zadaniami zawartymi w SRML (a więc i ewentualnymi pracami likwidacyjnymi), znajdują się poza obszarami wykorzystywanymi rolniczo, w związku z czym prace likwidacyjne nie wpłyną w żaden sposób na pogorszenie się jakości gleb. Realizacja prac likwidacyjnych nie będzie wpływać na złoża kopalin.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na powierzchnię ziemi na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, neutralny.

8.3.11. ZASOBY NATURALNE

Działania związane z pracami likwidacyjnymi nie będą wpływały na zasoby naturalne występujące w obrębie Legnicy. W czasie prowadzenia prac likwidacyjnych będą wykorzystywane przede wszystkim woda i energia. Woda będzie pochodziła z miejskich i gminnych sieci wodociągowych. Energia będzie pochodziła z sieci elektroenergetycznych. W ramach prac zakłada się wykorzystywanie w/w zasobów naturalnych w sposób racjonalny.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na zasoby naturalne na etapie ich likwidacji będzie miało charakter neutralny.

8.3.12. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE

W ramach SRML przewiduje się przeprowadzenie remontów obiektów o charakterze zabytkowym. Celem tych działań jest restauracja i przywrócenie świetności tym obiektom. W związku z tym, ewentualna likwidacja projektów/zadań zawartych w SRML a związanych z obiektami zabytkowymi z całą pewnością wpłynie niekorzystnie na te objekty.

Pozostałe prace i czynności prowadzone w ramach realizacji projektów/zadań zawartych w SRML mają charakter poprawy jakości i funkcjonalności istniejących dróg, budynków, infrastruktury lub budowę nowych obiektów tego typu. Likwidacja efektów tych działań będzie miała negatywny wpływ na wymienione objekty.

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na zabytki i dobra materialne na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni lub pośredni, długoterminowy, negatywny.

8.3.13. LUDZIE

W trakcie likwidacji przedsięwzięć ujętych w projektach/zadaniach zawartych w SRML mogą wystąpić niedogodności dla mieszkańców terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów, na których będą prowadzone prace likwidacyjne, rozbiórkowe. Niedogodności te będą miały postać utrudnień komunikacyjnych, oddziaływań akustycznych (praca środków transportu czy maszyn budowlanych), pogorszenia parametrów jakościowych powietrza atmosferycznego (spalanie paliw w silnikach środków transportu i

osprzętu budowlanego, wtórna emisja pyłu w czasie prac ziemnych czy z dróg dojazdowych do terenu budów)

Oddziaływanie zadań planowanych w ramach SRML na ludzi na etapie ich likwidacji będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy, odwracalny, od neutralnego do negatywnego (w zależności od likwidowanego projektu).

9. OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Strategia Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020 przewiduje podejmowanie działań, które będą wpływały na środowisko. Działania mające wpływ na środowisko to przede wszystkim zadania inwestycyjne, które będą ingerować w środowisko głównie na etapie ich realizacji, powodując przejściowe oddziaływania. Natomiast na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo będą wpływać korzystnie na stan środowiska. Wiele z nich wiąże się bowiem pośrednio z ograniczeniem oddziaływań na środowisko. Są to przykładowo projekty/zadania termomodernizacyjne, związane z modernizacją i budową sieci kanalizacyjnych, modernizacją źródeł ciepła w budynkach.

Generalnie oddziaływania związane z realizacją projektów/zadań zapisanych w SRML będą oddziaływaniami przejściowymi, odwracalnymi i wystąpią jedynie w czasie prowadzonych robót. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawcy i dotyczą sprzętu (hałas, emisja spalin wycieki), organizacji prac (np. koordynacja prac w pasie drogowym, unikanie prac będących źródłem znacznej oddziaływań akustycznej w porze wieczornej). Minimalizowaniu oddziaływań na środowisko będzie służyło przestrzeganie obowiązujących zasad w zakresie gospodarki odpadami.

Natomiast na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo będą wpływać korzystnie na stan środowiska, poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, poprawę jakości ścieków odprowadzanych do środowiska czy zwiększenie ilości ścieków ujmowanych w systemy kanalizacyjne.

9.1. FAZA BUDOWY

Faza budowy będzie się charakteryzowała oddziaływaniem na stan powietrza. Prace ziemne nie pozostają bez wpływu na zapylenie powietrza, możliwe jest także podwyższenie stężeń niektórych substancji gazowych. Dotyczy to w szczególności substancji emitowanych z silników spalinowych (transport i maszyny robocze) i innych.

Określenie skali oddziaływania i zasięgu występowania określonych stężeń danej substancji nie jest możliwe. Z punktu widzenia prawa stosunkowo krótkotrwałe oddziaływanie związane z pracami budowlanymi nie podlega normowaniu (w ramach którego można ustalić wielkość emisji dopuszczalnej), ale przecież nie jest obojętne dla ludzi przebywających w pobliżu, szczególnie mieszkańców okolicznych domów.

Ograniczeniu emisji sprzyja:

- zwilżanie powierzchni terenu i zwilżanie sypkiego materiału składowanego na przymach (piasek); w polskich warunkach klimatycznych zwilżanie to odbywa się za sprawą opadów atmosferycznych, ale w porze bezdeszczowej warto dodatkowo zwilżać źródła pylenia; ograniczaniu emisji mogą też służyć sztuczne bariery, jakimi są m. in. parkany okalające plac budowy; zasięg skutecznego działania ochronnego takich parkanów jest niewielki, co nie oznacza, że należy z tego środka zapobiegawczego rezygnować;
- unikanie warunków sprzyjających pyleniu podczas przesypywania sypkiego materiału (np. załadunek ciężarówek za pomocą przenośnika taśmowego – należy minimalizować wysokość, z jakiej materiał spada do skrzyni ładunkowej);
- szybkie zagospodarowanie powierzchni, która została odsłonięta i przez to narażona na emisję wiatrową;
- dla zapobieżenia zanieczyszczeniu powierzchni ulic, na które będą wyjeżdżały samochody z placu budowy, można przewidzieć techniczne środki do oczyszczania kół (skuteczne jest jedynie mycie kół), a przede wszystkim zamiatanie na mokro odcinka ulicy, na który wyjeżdżają samochody z budowy.

Przy organizacji placu i planu budowy należy zwrócić więc szczególną uwagę na to by zastosowane urządzenia spełniały przedstawione kryteria dotyczące ich mocy akustycznej, wynikające z **Rozporządzenia Ministra Gospodarki** z dnia 21 grudnia 2005 r. *w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. Nr 263, poz. 2202, z późniejszymi zmianami)*. Spełnianie tych kryteriów nie spowoduje całkowitej eliminacji oddziaływań hałasowych na terenach otaczających plac budowy, należy jednak pamiętać, że proces budowlany będzie ograniczony w czasie, a po jego zakończeniu wszystkie niedogodności (w tym akustyczne) ustaną.

Dla ograniczenia oddziaływań akustycznych prace budowlane powinny być prowadzone tylko w porze dziennej. Ograniczenie emitowanego hałasu oraz wibracji można także osiągnąć poprzez:

- izolowanie głośnych procesów i ograniczanie dostępu do obszarów zagrożonych hałasem,
- ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów i ekranów akustycznych,
- stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku,
- ograniczenie dźwięków materiałowych przez stosowanie płyt pływających,
- organizację pracy, ograniczającą czas przebywania w obszarach zagrożonych hałasem,
- planowanie hałaśliwych prac w takim czasie, aby narażona na hałas była jak najmniejsza liczba pracowników,
- stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas.

W trakcie budowy istnieje potencjalne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu (potencjalne mikrowycieki olejów przekładniowych, silnikowych, paliwa, itp.). Aby zminimalizować niebezpieczeństwo skażenia zaplecze budowy, na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym, zabezpieczonym warstwą słaboprzepuszczalną. Oprócz tego stan sprzętu budowlanego i środków transportu powinien być na bieżąco monitorowany. Pozwoli to na szybkie wykrywanie i eliminację nieszczelności, skutkujących wyciekami ropopochodnych. Zminimalizuje to potencjalne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego.

W przypadku wystąpienia kolizji z drzewostanem należy dążyć do zachowania jak największej ilości roślinności. O ile będzie to możliwe kolidujące z budową drzewa należy przesadzać a nie wycinać. Należy też zwrócić uwagę na odpowiednie zabezpieczenie drzew w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych prac budowlanych. Można to osiągnąć poprzez owinięcie pni jutą, mchem lub innym miękkim materiałem, a następnie deskami oraz obwiązanie sznurem lub drutem zabezpieczającym przed odkryciem. Ponieważ ciężki sprzęt budowlany może zniszczyć korzenie drzew w obrębie wykopów, wszelkie roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego powinny być wykonywane ręcznie. Odsłonięte korzenie drzew na czas budowy powinny zostać okryte np. matami ze słomy lub tkanin workowatych.

Źródłem odpadów powstających w trakcie realizacji inwestycji będą materiały budowlane oraz odpady powstające z rozbiórek. Część odpadów z rozbiórek powinna zostać powtórnie wykorzystana (np. kostka granitowa i betonowa przy budowie lub remoncie ciągów pieszych). Rozebrane nawierzchnie z asfaltobetonu można przeznaczyć do recyklingu.

Generalnie oddziaływania związane z realizacją projektów/zadań zapisanych w SRML będą oddziaływaniami przejściowymi, odwracalnymi i wystąpią jedynie w czasie prowadzonych robót.

9.2. FAZA EKSPLOATACJI

Realizacja projektów/zadań określonych w SRML, przyczyniając się do osiągnięcia celów zakładanych w tym dokumencie, przyczyni się jednocześnie do poprawy warunków środowiskowych na terenie Legnicy.

Realizacja SRML będzie miała pozytywny wpływ na takie zagadnienia ochrony środowiska jak:

- jakość powietrza, ze względu na realizację projektów/zadań związanych z realizacją Programu ograniczenia niskiej emisji dla miasta Legnicy,

- termomodernizacją obiektów mieszkalnych, modernizacją źródeł ciepła zainstalowanych w budynkach oraz usprawnieniem układu komunikacyjnego,
- krajobraz, ze względu na realizację zadań związanych poprawą estetyki przestrzeni publicznej uwzględniających krajobraz kulturowy Legnicy,
- zabytki – zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed degradacją,
- ludzi – poprawa poziomu życia mieszkańców Legnicy, zwiększenie bezpieczeństwa drogowego w obrębie zmodernizowanych dróg, ulic i ciągów pieszo–rowerowych.

Niemniej część zadań zawartych w SRML będzie wiązała się z negatywnym, choć nie ponadnormatywnym, oddziaływaniem na środowisko. Dotyczy to zwłaszcza projektów/zadań związanych z rozbudową układów komunikacyjnych. Oddziaływanie negatywne w/w obiektów na środowisko będzie związane przede wszystkim z pojawieniem się w wyniku ich realizacji:

- nowych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza – zanieczyszczeń komunikacyjnych (parkingi, drogi) i energetycznych,
- nowych źródeł hałasu – komunikacyjnego (parkingi, drogi), przemysłowego (systemy wentylacyjne, chłodnicze obiektów usługowych czy sportowo–rekreacyjnych),
- nowych źródeł odpadów – komunalnych (obiekty użyteczności publicznej czy usługowe),
- nowych źródeł ścieków – deszczowych zanieczyszczonych (drogi, parkingi), komunalnych (zabudowa użyteczności publicznej czy usługowe).

Ograniczenie negatywnych oddziaływań w/w obiektów i źródeł emisji będzie realizowane częściowo przez wdrożenie niektórych projektów zawartych w SRML częściowo zaś poprzez zastosowanie szczegółowych rozwiązań technicznych i organizacyjnych związanych z poszczególnymi obiektami:

- w zakresie powietrza atmosferycznego
W przypadku parkingów oraz dróg możliwe jest zastosowanie wyłącznie rozwiązań organizacyjnych polegających na takiej organizacji ruchu by upłynnić ruch pojazdów. Większa płynność ruchu wpływa na ograniczenie emisji zanieczyszczeń z silników pojazdów. Budowa nowych parkingów i dróg w połączeniu z modernizacją istniejących odcinków dróg z całą pewnością spowoduje poprawę płynności ruchu na terenie miasta. Zatem ogólnie realizacja SRML powinna ograniczyć, w stosunku do stanu obecnego, emisję zanieczyszczeń komunikacyjnych.
W przypadku źródeł energetycznego spalania paliw związanych z planowanymi obiektami usługowo–rekreacyjnymi, planuje się ograniczenie ich oddziaływania na powietrze atmosferyczne poprzez stosowanie w tych źródłach paliw ekologicznych – gazu ziemnego, oleju opałowego, paliw odnawialnych (np. drewno). Zakłada się także stosowanie w nowych obiektach wysokosprawnych urządzeń grzewczych. Stosowanie takich urządzeń zakłada się także w obiektach modernizowanych, w których modernizacja obejmuje źródła ciepła.
- w zakresie środowiska akustycznego
W przypadku obiektów komunikacyjnych – parkingów i dróg – możliwe jest w zasadzie, podobnie jak w przypadku oddziaływania na powietrze atmosferyczne, zastosowanie jedynie rozwiązań organizacyjnych. Identyfikacji jak w przypadku oddziaływania na powietrze. Teoretycznie możliwe jest także zastosowanie środków technicznych takich jak ekrany akustyczne. W przestrzeni miejskiej jest to jednak niezwykle trudne. Niemniej w przypadku takiej konieczności i możliwości technicznych rozwiązania takie będą stosowane.
Ochronie akustycznej przed dźwiękami generowanymi przez elementy systemów wentylacyjnych – centrale wentylacyjne, wentylatory dachowe, urządzenia chłodnicze zainstalowane na zewnątrz budynków – projektowanych budynków usługowych czy sportowo–rekreacyjnych będzie służyło zastosowanie urządzeń nowoczesnych, wyposażonych w standardowe środki techniczne obniżające poziom ich mocy akustycznej.
- w zakresie gospodarki odpadami

W przypadku odpadów komunalnych związanych z nowymi obiektami użyteczności publicznej czy usługowymi zakłada się, w miarę możliwości, prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów dzięki czemu ze strumienia odpadów komunalnych zostaną wydzielone surowce wtórne, które następnie poddane zostaną poddane odzyskowi. Będzie to skutkowało m.in. zmniejszeniem masy odpadów umieszczanych na składowiskach odpadów komunalnych. Służyć temu ma m. in. realizacja dwóch projektów/zadań zawartych w SRML – rozbudowa gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi i rozbudowa Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych. Odpady komunalne będą odbierane przez lokalne przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej delegowane przez miasto do prowadzenia w jego imieniu gospodarki odpadami na ich terenie, posiadające stosowne koncesje i pozwolenia na prowadzenie tego typu działalności.

- w zakresie gospodarki ściekowej
Wody deszczowe z dróg będą zbierane przez systemy kanalizacji deszczowej, w które zostaną te drogi wyposażone. W przypadku parkingów, jeśli będzie to konieczne wody opadowe będą podczyszczane w osadnikach i separatorach ropopochodnych.
Ścieki sanitarne z obiektów usługowych będą kierowane do miejskich bądź gminnych sieci kanalizacji sanitarnej, która będzie odprowadzać te ścieki do oczyszczalni ścieków.

9.3. FAZA LIKWIDACJI

Faza likwidacji będzie się charakteryzowała oddziaływaniem na stan powietrza. Prace rozbiórkowe i, ewentualnie, ziemne nie pozostają bez wpływu na zapylenie powietrza, możliwe jest także podwyższenie stężeń niektórych substancji gazowych. Dotyczy to w szczególności substancji emitowanych z silników spalinowych (transport i maszyny robocze) i innych.

Określenie skali oddziaływania i zasięgu występowania określonych stężeń danej substancji nie jest możliwe. Z punktu widzenia prawa stosunkowo krótkotrwałe oddziaływanie związane z pracami likwidacyjnymi, rozbiórkowymi nie podlega normowaniu (w ramach którego można ustalić wielkość emisji dopuszczalnej), ale przecież nie jest obojętne dla ludzi przebywających w pobliżu, szczególnie mieszkańców okolicznych domów.

Ograniczeniu emisji sprzyja:

- zwilżanie powierzchni terenu; w polskich warunkach klimatycznych zwilżanie to odbywa się za sprawą opadów atmosferycznych, ale w porze bezdeszczowej warto dodatkowo zwilżać źródła pylenia; ograniczaniu emisji mogą też służyć sztuczne bariery, jakimi są m. in. parkany okalające plac prac rozbiórkowych; zasięg skutecznego działania ochronnego takich parkanów jest niewielki, co nie oznacza, że należy z tego środka zapobiegawczego rezygnować;
- unikanie warunków sprzyjających pyleniu podczas przesypywania sypkiego materiału (np. załadunek ciężarówek za pomocą przenośnika taśmowego – należy minimalizować wysokość, z jakiej materiał spada do skrzyni ładunkowej);
- szybkie zagospodarowanie powierzchni, która została odsłonięta i przez to narażona na emisję wiatrową;
- dla zapobieżenia zanieczyszczeniu powierzchni ulic, na które będą wyjeżdżały samochody z placu prac rozbiórkowych, można przewidzieć techniczne środki do oczyszczania kół (skuteczne jest jedynie mycie kół), a przede wszystkim zamiatanie na mokro odcinka ulicy, na który wyjeżdżają samochody z budowy.

Przy organizacji placu i planu prac likwidacyjnych, rozbiórkowych należy zwrócić więc szczególną uwagę na to by zastosowane urządzenia spełniały przedstawione kryteria dotyczące ich mocy akustycznej, wynikające z **Rozporządzenia Ministra Gospodarki** z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (**Dz. U. Nr 263, poz. 2202, z późniejszymi zmianami**). Spełnianie tych kryteriów nie spowoduje całkowitej eliminacji oddziaływań hałasowych na terenach otaczających plac prac likwidacyjnych, należy jednak

pamiętać, że proces prac rozbiórkowych likwidacyjnych będzie ograniczony w czasie, a po jego zakończeniu wszystkie niedogodności (w tym akustyczne) ustaną.

Dla ograniczenia oddziaływań akustycznych prace likwidacyjne powinny być prowadzone tylko w porze dziennej. Ograniczenie emitowanego hałasu oraz wibracji można także osiągnąć poprzez:

- izolowanie głośnych procesów i ograniczanie dostępu do obszarów zagrożonych hałasem,
- ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów i ekranów akustycznych,
- stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku,
- ograniczenie dźwięków materiałowych przez stosowanie płyt pływających,
- organizację pracy, ograniczającą czas przebywania w obszarach zagrożonych hałasem,
- planowanie hałaśliwych prac w takim czasie, aby narażona na hałas była jak najmniejsza liczba pracowników,
- stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas.

W trakcie prac likwidacyjnych, rozbiórkowych istnieje potencjalne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu (potencjalne mikrowycieki olejów przekładniowych, silnikowych, paliwa, itp.). Aby zminimalizować niebezpieczeństwo skażenia zaplecze, na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym, zabezpieczonym warstwą słaboprzepuszczalną. Oprócz tego stan sprzętu budowlanego i środków transportu powinien być na bieżąco monitorowany. Pozwoli to na szybkie wykrywanie i eliminację nieszczelności, skutkujących wyciekami ropopochodnych. Zminimalizuje to potencjalne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego.

W przypadku wystąpienia kolizji z drzewostanem należy też zwrócić uwagę na odpowiednie zabezpieczenie drzew w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych prac budowlanych. Można to osiągnąć poprzez owinięcie pnii jutą, mchem lub innym miękkim materiałem, a następnie deskami oraz obwiązanie sznurem lub drutem zabezpieczającym przed odkryciem. Ponieważ ciężki sprzęt budowlany może zniszczyć korzenie drzew w obrębie wykopów, wszelkie roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego powinny być wykonywane ręcznie. Odsłonięte korzenie drzew na czas budowy powinny zostać okryte np. matami ze słomy lub tkanin workowatych.

Źródłem odpadów powstających w trakcie likwidacji obiektów będą odpady powstające z rozbiórek. Część odpadów z rozbiórek powinna zostać powtórnie wykorzystana (np. kostka granitowa i betonowa przy budowie lub remoncie ciągów pieszych). Rozebrane nawierzchnie z asfaltobetonu można przeznaczyć do recyklingu.

Generalnie oddziaływania związane z likwidacją projektów/zadań zapisanych w SRML będą oddziaływaniami przejściowymi, odwracalnymi i wystąpią jedynie w czasie prowadzonych robót.

10. PRAWDOPODOBIENSTWO WYSTĄPIENIA ODDZIAŁYWAŃ SKUMULOWANYCH LUB TRANSGRANICZNYCH

Zakres i zasięg oddziaływania przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020* będzie miał charakter lokalny. Nie będzie wykraczał poza tereny przypisane do poszczególnych przedsięwzięć. W związku z tym nie przewiduje się kumulowania oddziaływania projektowanych przedsięwzięć z przedsięwzięciami realizowanymi poza granicami Legnicy. Możliwe jest oddziaływanie skumulowane pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami realizowanymi w sąsiedztwie. Jeżeli weźmie się jednak pod uwagę fakt, że niektóre z planowanych zadań będą skutkowały ograniczeniem oddziaływania na środowisko – przykładowo modernizacje i przebudowy dróg, termomodernizacja budynków, itp. – można stwierdzić, że realizacja projektów/zadań zawartych w SRML, nawet z uwzględnieniem ewentualnych oddziaływań skumulowanych nie będzie wykazywała ponadnormatywnego oddziaływania na środowisko.

Z uwagi na położenie Legnicy względem granic Polski – najbliższa z granica Polsko – Czeska znajduje się w odległości ponad 50 kilometrów w linii prostej na południe od granic miasta – nie ma możliwości by któryś z planowanych do realizacji projektów oddziaływał transgranicznie na środowisko. Dotyczy to fazy realizacji, funkcjonowania i likwidacji przedsięwzięć, które będą realizowane w ramach tych projektów/zadań.

11. SKUTKI BRAKU REALIZACJI SRML DLA ŚRODOWISKA

Zaniechanie działań związanych z infrastrukturą zewnętrzną – z budową lub przebudową układów komunikacyjnych, centrów przesiadkowych – może w konsekwencji doprowadzić do dalszego pogarszania się stanu technicznego przeznaczonych do przebudowy lub remontu obiektów co może skutkować np. wzrostem negatywnego wpływu na stan powietrza atmosferycznego lub klimat akustyczny.

Niepodjęcie działań związanych z modernizacją (w tym termomodernizacją) i rewitalizacją budynków, w tym także obiektów zabytkowych, spowoduje utratę szansy obniżenia ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z systemów ciepłowniczych (brak termomodernizacji przyczyni się do wzrostu zapotrzebowania na ciepło). Istotny jest tu również czynnik ekonomiczny – poza osiągnięciem efektu ekologicznego związanego ze zmniejszeniem strat ciepła, ograniczone zostaną również koszty związane z utrzymaniem tych budynków. Brak realizacji tych zadań jest więc niekorzystny zarówno ze względu na stan środowiska jak również z uwagi na racjonalną gospodarkę finansami publicznymi. Zaniechanie remontu zabytkowych obiektów będzie skutkowało sukcesywnym pogarszaniem ich stanu technicznego a w konsekwencji bezpowrotnym zniszczeniem ważnych historycznie obiektów Legnicy.

Niepodjęcie działań związanych z budową i modernizacją sieci infrastrukturalnych – kanalizacyjnych i wodociągowej – spowoduje pogorszenie się stanu tych sieci, w konsekwencji wzrośnie prawdopodobieństwo ich uszkodzenia i niekontrolowanego przedostawania się ścieków do środowiska gruntowo-wodnego. Zaniechanie rozbudowy tych sieci może skutkować „przeładowaniem” sieci istniejących lub niekontrolowanym zrzutem ścieków do środowiska przez odbiorców pozbawionych możliwości ich odprowadzania do sieci kanalizacyjnych.

Zaniechanie podejmowania działań zawartych w *Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020* wpłynie niekorzystnie na wizerunek Legnicy.

Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy miasta gwarantuje jego mieszkańcom poprawę warunków życia, odpowiednią promocję walorów środowiskowych i zasobów oraz szersze możliwości jego wykorzystania. Taki zrównoważony rozwój będzie możliwy przy realizacji zadań zakładanych w SRML, natomiast zaniechanie realizacji strategii spowoduje jego zachwianie.

12. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI SRML

Monitorowanie SRML

Monitorowanie jest to proces systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych opisujących postęp i efekty programu (wskaźniki). Monitoring spełnia m.in. rolę systemu wczesnego ostrzegania o ewentualnych nieprawidłowościach. W monitorowaniu SRML brać będzie udział Urząd Miasta Legnica, a konkretnie jednostka tego urzędu delegowana do tego zadania. Jednostka ta będzie oceniać skuteczność i jakość realizacji strategii rozwoju, tj.:

- dokonywać okresowego przeglądu postępów na drodze do osiągnięcia konkretnych celów SRML,
- analizować wyniki wdrażania, w szczególności osiągnięcie celów określonych dla każdej kategorii interwencji,
- analizować i zatwierdzać roczne sprawozdania z realizacji SRML,
- przygotowywać wnioski o ujęcie w budżecie gmina środków na przygotowanie do realizacji projektów/zadań SRML.

Monitoring i ocena wdrażania SRML dokonywana będzie raz na rok.

Również raz do roku, wraz z oceną realizacji innych dokumentów programowych, w kontekście wykonania zadań ujętych w budżecie miasta, władze samorządowe będą miały za zadanie podsumować realizację zamierzeń inwestycyjnych realizowanych w ramach SRML.

W przypadku stwierdzenia konieczności dokonania korekt w SRML, zmiany te wprowadzone zostaną poprzez odpowiednie uchwały Rad Miasta.

Zgodnie z art. 55 ust. 5 ustawy OOS na organie opracowującym projekt dokumentu spoczywa obowiązek prowadzenia monitoringu postanowień SRML w zakresie oddziaływania na środowisko.

Realizacja założeń SRML będzie obejmować szereg działań, które będą miały pozytywny wpływ na poszczególne komponenty środowiska. Niemniej część zadań zawartych w SRML będzie wiązała się z negatywnym, choć nie ponadnormatywnym, oddziaływaniem na środowisko. Dotyczy to zwłaszcza projektów/zadań związanych z rozbudową układów komunikacyjnych. Oddziaływanie negatywne w/w obiektów na środowisko będzie związane przede wszystkim z pojawieniem się w wyniku ich realizacji:

- nowych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza – zanieczyszczeń komunikacyjnych (parkingi, drogi), energetycznych.,
- nowych źródeł hałasu – komunikacyjnego (parkingi, drogi), przemysłowego (systemy wentylacyjne, chłodnicze obiektów usługowych czy sportowo–rekreacyjnych),
- nowych źródeł odpadów – komunalnych (obiekty użyteczności publicznej czy usługowe),
- nowych źródeł ścieków – deszczowych zanieczyszczonych (drogi, parkingi), komunalnych (zabudowa użyteczności publicznej czy usługowe).

Monitoring obejmował więc będzie opis zmian stanu środowiska w wyniku realizacji założeń SRML oraz sprawdzenie czy zaproponowane środki ograniczenia negatywnych oddziaływań w/w obiektów i źródeł emisji zostały spełnione i przyniosły założony efekt. Daje to możliwość wykrycia na wczesnym etapie negatywnych skutków SRML i tym samym wdrożenia w krótkim czasie projektów naprawczych.

Monitoring będzie odbywał się na podstawie monitoringu regionalnego prowadzonego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Monitoring skutków realizacji SRML będzie obejmował:

- stan środowiska i wskaźniki presji na środowisko:
 - stan jakości powietrza atmosferycznego na obszarze Legnicy – w szczególności czy i w jakiej wielkości następuje wzrost zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych (parkingi, drogi) i energetycznych,
 - uciążliwość hałasu komunikacyjnego,

- stanu wód stojących, płynących, podziemnych, jakości wód pobieranych w celu zaopatrzenia ludności w wodę, spełnianie przez wody celów środowiskowych zwartych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
- wskaźniki społeczno–ekonomiczne a w szczególności poprawę stanu zdrowia mieszkańców Legnicy poprzez poprawę stanu jakości środowiska w związku z realizacją SRML.

Z uwagi na to, że większość wyników badań w ramach monitoringu środowiska jest publikowanych przez WIOŚ raz do roku oraz jako że większość projektów realizowanych w ramach SRML będzie rozciąganych w czasie – proponuje się prowadzenie monitoringu z częstotliwością raz do roku.

Ocena SRML

Zasada dokonywania ocen na wszystkich etapach procedury planistycznej stosowana jest zarówno wobec planów o charakterze strategicznym, jak i programów operacyjnych. Stosuje się ocenę wstępną (ex ante), która zwykle jest obowiązkiem podmiotu przygotowującego plan czy program, ocenę pośrednią / oceny pośrednie, oraz ocenę końcową (ex post) przy współpracy operatora projektu z podmiotem zarządzającym realizacją programu. Wynika z tego, że ocena SRML ma charakter wieloetapowy, zawsze przy udziale podmiotu wdrażającego program.

Do *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020* zastosowany został ten sam schemat ocen unijnych opierający się na 5-ciu kryteriach:

- oceny trafności,
- oceny skuteczności,
- oceny wydajności,
- oceny użyteczności,
- oceny trwałości efektów osiągniętych w realizacji programu.

13. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Prognoza oddziaływania na środowisko została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w artykule 51 **Ustawy** z dnia 3 października 2008 roku o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (**Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami**).

W niniejszym dokumencie dokonano analizy oddziaływań na środowisko w oparciu o dane literaturowe oraz doświadczenie autorów, które zestawiono z różnymi lokalnymi uwarunkowaniami. Przy sporządzaniu prognozy zastosowano metody opisowe oraz wykorzystano dostępne publikacje, dokumenty i raporty dotyczące obszaru Legnicy opracowane przez inne instytucje, a dotyczące środowiska i zmian w nim zachodzących.

W prognozie analizowano konkretne zapisy *Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020* dotyczące propozycji celów strategicznych i kierunków działań.

14. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Wprowadzenie

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej prognozy jest art. 46 **Ustawy** z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami)*. Artykuł ten nakłada obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji dokumentów strategicznych (m. in. programów w dziedzinie transportu, gospodarki wodnej, turystyki i wykorzystania terenu) opracowywane przez organy administracji.

Prognoza oddziaływania na środowisko została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w artykule 51 **Ustawy** *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*.

Przedmiot prognozy

Strategia Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020 (SRML) znajduje się obecnie w fazie opracowywania. Niniejszy dokument jest prognozą oddziaływania na środowisko pełnej wersji tego dokumentu, która będzie poddana procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Strategia Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020 (SRML) jest dokumentem, którego celem jest wyłonienie problemów kluczowych oraz wskazanie ich przyczyn oraz skutków, jakie wywierają na sytuację społeczno-gospodarczą Miasta Legnicy.

Obecnie w Polsce nie występuje jednolita i zintegrowana polityka miejska, realizowana na poziomie centralnym. Także w procesie wymagającym intensywnej współpracy władz na wszystkich szczeblach administracji publicznej – od poziomu rządowego, przez regionalny aż po poziom lokalny brak jest spójnej strategii nastawionej na regulację mechanizmów zarządzania w obszarach wielkomiejskich.

Konieczność sporządzenia strategii rozwoju miasta uwarunkowana jest również przez dokumenty nadrzędne o charakterze strategiczno-planistycznym utworzone na szczeblu europejskim, krajowym oraz regionalnym

Wizja rozwoju miasta Legnicy opiera się na wyrażeniu: „Legnica regionalnym ośrodkiem wzrostu, kształtującym usługi administracji, zdrowia, kultury, sportu oraz nauki w wymiarze ponadlokalnym”.

Powyższe sformułowanie wizji rozwoju wynika z roli Legnicy, określonej na szczeblu centralnym i wojewódzkim, jako regionalnego ośrodka wzrostu. Legnica ma być miastem:

- które poprzez swoją politykę rozwojową prowadzi do zrównoważonego rozwoju całego regionu, a w szczególności Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- wiodącym, zabezpieczającym potrzeby mieszkańców, umożliwiającym im dostęp do szeroko rozumianych usług publicznych, rynku pracy, edukacji, rozrywki i kultury, wskazującym kierunki i integrującym działania gmin LGOF.

Wartości wizji rozwoju Legnicy wskazują kierunek oczekiwanych zmian, a także przedstawiają obraz miasta jakim Legnica w przyszłości powinna się stać. Zakres celów strategicznych stanowi konkretyzację przyjętych wartości wizji rozwoju, a także konkluzji strategicznych wynikających z przeprowadzonych analiz stanu i potencjału rozwojowego miasta. Osiągnięcie zamierzonego poziomu rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego miasta odpowiadającego przyjętej wizji będzie możliwe dzięki realizacji pięciu celów strategicznych, takich jak:

- Cel strategiczny I - Rozwój nowoczesnej gospodarki opartej na innowacjach oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta;
- Cel strategiczny II - Wzrost znaczenia Legnicy jako regionalnego ośrodka edukacji, kultury i sportu;
- Cel strategiczny III - Poprawa jakości i warunków życia Legniczan;
- Cel strategiczny IV - Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej i zachowanie obiektów dziedzictwa kulturowego;
- Cel strategiczny V - Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego.

Przyjęte cele strategiczne są wzajemnie równorzędne, a ich realizacja powinna przebiegać równolegle, po to aby proces rozwojowy miasta i obszaru jego oddziaływania dokonywał się w sposób prawidłowy i zrównoważony.

Wyzwania strategiczne wynikające z przyjętych 5 celów strategicznych, osiągnąć będą poprzez realizację celów operacyjnych uszczegółowiających założone kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Legnicy w nadchodzących latach. Ich zakres został określony w oparciu o przeprowadzone analizy, a także na podstawie prac Komitetu Sterującego uczestniczącego w opracowaniu *Strategii rozwoju Miasta Legnicy 2015-2020 PLUS*, w którego skład wchodzi lokalni liderzy opinii będący przedstawicielami różnych środowisk: organizacji społecznych, jednostek budżetowych, urzędów, przedsiębiorstw, instytucji kultury, sportu, nauki i edukacji.

Stan Środowiska Legnicy

Prognoza jako punkt wyjścia dla dalszych analiz charakteryzuje pokrótce stan środowiska na terenie Legnicy oraz określa cechy obszaru miasta.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji SRML

Strategia Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020 dotyczy w głównej mierze obszaru zurbanizowanego o przekształconym środowisku przyrodniczym i ograniczonych walorach tego środowiska. Wpływ na takie komponenty środowiska jak środowisko gruntowo–wodne, powietrze, klimat, różnorodność biologiczna, rośliny, zwierzęta, itp. będzie ograniczony.

Do istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji Strategii Rozwoju Miasta Legnicy należy zaliczyć m. in.:

- infiltrację zanieczyszczeń, w tym ścieków do gruntu (brak systemów kanalizacji, lub ich zły stan techniczny),
- emisja zanieczyszczeń i hałasu z układu komunikacyjnego miasta,
- występowanie niskich, nieefektywnych energetycznie źródeł ciepła pracujących w oparciu o paliwa kopalne, często stałe,
- występowanie terenów zdegradowanych.

Podsumowując realizacja zadań zawartych w SRML pozwoli na:

- zmniejszenie infiltracji zanieczyszczeń, w tym ścieków do gruntu,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz emisji hałasu poprzez usprawnienie układu komunikacyjnego,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez modernizację źródeł ciepła w kierunku źródeł wysokosprawnych energetycznie, opartych o paliwa ekologiczne oraz rewitalizację i modernizację obiektów budowlanych pod kątem zwiększenia ich efektywności energetycznej (zmniejszenie ich energochłonności),
- zagospodarowanie i uporządkowanie terenów zdegradowanych.

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia SRML, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania SRML

W przypadku konwencji międzynarodowych trudno mówić o możliwości wykorzystania czy odnoszenia się do tych dokumentów w treści *Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020*, ponieważ charakter konwencji nie pozwala na bezpośrednie odnoszenie się do nich w formie konkretnych celów lub tym bardziej zadań.

Jednak zapisy konwencji zostały ujęte w dokumentach unijnych, w tym dyrektywach, a te rzutowały na treści polskich ustaw, stąd można przyjąć, że jeżeli konsekwencje realizacji projektów dla środowiska zawarte w projekcie SRML są zgodne z duchem polskich ustaw to nie są sprzeczne z treściami konwencji.

W wyniku analizy *Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020*, należy stwierdzić, że poszczególne projekty wchodzące w skład tej strategii uwzględniają cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, a w szczególności na szczeblu województwa dolnośląskiego.

Cechy obszaru miasta Legnicy

Działania planowane w ramach SRML skupiają się na terenie całej Legnicy. W szczególności jednak będą dotyczyły wyznaczonych terenów, w których będą realizowane planowane projekty/zadania związane z budową lub modernizacją infrastruktury, dróg, obiektów kultury, edukacyjnych, rekreacyjno-sportowych, użyteczności publicznej, infrastruktury przeciwpowodziowej itp. Obejmują one projekty komplementarne wpływające na ożywienie społeczne i gospodarcze miasta. W niniejszym rozdziale przedstawiona jest ocena Legnicy pod kątem w/w zagadnień.

Miasto Legnica położone jest w południowo-zachodniej Polsce, w środkowej części województwa dolnośląskiego

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną wg J.Kondrackiego (2002 r.) Legnica jest położona w obrębie Niziny Śląsko-Lużyckiej, stanowiącej część Nizin Sasko-Lużyckich. Zgodnie z bardziej szczegółowym podziałem na geomorfologiczne jednostki regionalne Legnica jest usytuowana w obrębie trzech mezoregionów: Równiny Legnickiej, Równiny Chojnowskiej i Wysoczyzny Lubińskiej.

Miasto Legnica posiada liczne tereny o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej zarówno dla działalności gospodarczej, handlowej jak i deweloperskiej. Tereny te obejmują zarówno tereny zlokalizowane na obrzeżach miasta przy najważniejszych szlakach komunikacyjnych, jak i w wewnętrznej strukturze miasta. Łączna powierzchnia terenów przeznaczonych pod inwestycje to 1018,41 ha (około 19% powierzchni Miasta)

Ludność Miasta Legnicy w 2012 r. wynosiła 102 422 osób, co stanowi 3,5% ludności całego województwa oraz lokuje Legnicę na trzecim miejscu pod względem ludności w województwie dolnośląskim za Wrocławiem i Wałbrzychem. Liczba mężczyzn zamieszkujących Legnicę wynosiła 48 553 (47,4%), a kobiet 53 869 (52,6%). Na przestrzeni ostatniej dekady notowano systematyczny spadek liczby mieszkańców miasta. W 2012 r. Legnicę zamieszkiwało o 4 473 osoby mniej aniżeli w 2002 r. Jednocześnie w tym samym okresie zaobserwować można wzrost liczby ludności zamieszkującej gminy powiatu legnickiego o blisko 1 800 osób.

Według danych GUS w 2012 r. w Legnicy pracowało 33 978 osób. Najwięcej osób pracowało w usługach – 14 697 osób (43,25%) oraz w przemyśle i budownictwie – 10 837 osób (31,89%). Najmniej osób pracowało w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie, jedynie 324 osoby (0,95%).

Widoczną tendencją w ostatnich latach jest wzrost zapotrzebowania na ofertę żłobków i przedszkoli. W latach 2008÷2012 liczba przedszkoli w Legnicy wzrosła o 14 obiektów, a liczba miejsc o 606. W roku szkolnym 2012/13 sieć przedszkoli w gminie Legnica tworzyło 15 przedszkoli publicznych, 16 przedszkoli niepublicznych oraz 4 punkty przedszkolne.

Legnica stanowi jedno z najważniejszych centrów kulturowych Dolnego Śląska. Zlokalizowane są w niej instytucje kulturalne i zabytki unikatowe w skali regionu, województwa i kraju. Bogata przeszłość oraz historyczna wielonarodowość Legnicy nadały miastu charakter swoistego tygla narodowościowego czerpiącego z tradycji i kultury swoich mieszkańców. Liczne nacje, jakie zamieszkiwały Legnicę na przestrzeni wieków, czyli przede wszystkim Polacy, Czesi, Niemcy, Ślązacy, Rosjanie, Ukraińcy, Łemkowie, Romowie czy Żydzi odcisnęły na Legnicy silne piętno i ukształtowały jej niepowtarzalny, wielokulturowy charakter widoczny w architekturze i życiu miasta.

Ochronie konserwatorskiej podlega obszar miasta o powierzchni 265 ha, czyli około 5% całego terytorium Legnicy.

Dzięki rozwiniętemu dostępowi do instytucji i placówek kultury o dużej renomie Legnica stanowi kluczowy ośrodek kulturalny regionu. Na terenie miasta mieszczą się:

- dobrze rozwinięta sieć 17 bibliotek,
- trzy domy/ośrodki kultury (Młodzieżowe Centrum Kultury, Spółdzielczy Dom Kultury „Kopernik”, Spółdzielczy Dom Kultury „Atrium”),
- dwa kina stałe (w tym jeden multipleks),
- muzeum,
- galeria,
- teatr.

Do powyższej ewidencji należałoby doliczyć także galerie/salony sztuki nie pełniące funkcji instytucjonalnej tj. Galerię „Satyrykon”, Galerię Sprzedaży Dzieł Sztuki „Niello”, Galerię „Ring”, Galerię Srebra „Pod Przepiórczym Koszem”.

Głównym zarządcą infrastrukturą sportowo–rekreacyjną i animatorem wydarzeń jest Legnicki Ośrodek Sportu i Rekreacji. Zarządza on takimi obiektami jak:

- Stadion Miejski im. Orła Białego wraz z boiskami treningowymi,
- skateparki przy ul. Cynkowej i w Parku Miejskim,
- kąpielisko „Kormoran”,
- Zespół Basenów Kąpielowych na ul. Stromej,
- basen kąpielowy przy ul. Radosnej,
- sztuczne lodowisko,
- 2 korty tenisowe,
- Hala Widowiskowo–Sportowa im. Dolnośląskich Olimpijczyków przy ul. Lotniczej,
- 2 hale sportowe,
- siłownia kulturystyczna.

Ponadto Miasto sprawuje zarząd nad obiektami sportowymi umiejscowionymi przede wszystkim na terenie placówek oświatowych, takimi jak:

- 16 zmodernizowanych kompleksów boisk przyszkolnych,
- Zespół boisk wybudowanych w ramach programu „Moje Boisko Orlik 2012”,
- 2 boiska treningowe stadionu piłkarskiego przy ul. Grabskiego,
- 32 szkolne sale sportowe, w tym 5 dużych sal z widownią,
- 25 tzw. „małych sal” do ćwiczeń ogólnousprawniających i korekcyjnych,
- 3 kryte baseny,
- Tory łucznicze w hali i na otwartym terenie,
- Miniskatepark.

Ofertę infrastruktury miejskiej poszerzają również obiekty prywatne w postaci licznych siłowni, gabinetów i salonów odnowy biologicznej, basenów przyhotelowych, czy kortów tenisowych.

Legnica jest zlokalizowana w centrum województwa dolnośląskiego, na przecięciu kluczowych szlaków komunikacyjnych. Tak korzystne położenie względem najważniejszych miast regionu (Głogowa, Lubina, Wałbrzycha, Jeleniej Góry), stolicy województwa (Wrocławia) czy granicy kraju z Czechami i Niemcami stanowi główną przewagę konkurencyjną Miasta i jego gospodarczy potencjał.

Legnica stanowi ważny węzeł kolejowy. Przez Legnicę przebiega kluczowy szlak komunikacji kolejowej E-30 łączący Europę Zachodnią z Ukrainą i wschodem kontynentu. Trasa ta obsługuje połączenia z Wrocławiem i innymi ważnymi ośrodkami miejskimi Polski, jak i linie kolejowe do miast wschodnich Niemiec: Drezna, Lipska, czy Berlina.

Oprócz bardzo dobrych połączeń komunikacyjnych, na konkurencyjność Legnicy wpływa również lokalizacja w pobliżu ważnych magistrali i węzłów przesyłowych infrastruktury technicznej (linie elektroenergetyczne wysokich napięć, gazociąg wysokoprężny) oraz bogatego ujęcia wody powierzchniowej u ujścia rzeki Kaczawy.

Infrastruktura techniczna w samej Legnicy nie odbiega od powszechnych standardów, a poczynione w ostatnich latach inwestycje rozwojowe znacznie usprawniły jej funkcjonowanie.

Sieci wodno–kanalizacyjne są administrowane i eksploatowane przez Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.

Z sieci wodociągowej korzysta 99% mieszkańców, a całkowita długość sieci wynosiła w 2012 r. 244,2 km, z czego: 190,1 km - sieć rozdzielcza, a 54,1 km sieć magistralna. Kanalizacja obejmuje zaś 97% ludności, a jej sieć rozdzielcza rozciąga się na 196,1 km.

Sieć gazowa w Legnicy eksploatowana jest przez Dolnośląską Spółkę Gazownictwa sp. z o.o. we Wrocławiu Wydział Legnica.

Gazownictwo zaopatruje 93,9% ludności Legnicy, a sieć rozdzielcza gazu ziemnego wzrosła w latach 2006-2012 o 16,8 km.

Zaopatrzenie w energię elektryczną w mieście Legnica realizowane jest przez Tauron Polska Energia S.A. Na terenie Legnicy nie funkcjonują jednostki wytwarzające energię elektryczną na użytek komercyjny, Elektrociepłownia EC-4 Legnica wytwarza i dostarcza energię elektryczną na potrzeby Oddziałów KGHM Polska Miedź S.A.

Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w SRML

Analizowana *Strategia Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020* jest dokumentem, w skład którego wchodzi cały szereg celów operacyjnych, a w ramach tych celów konkretnych zadań, w tym zadań inwestycyjnych.

O rozwiązaniach alternatywnych nie można więc mówić w kontekście ogólnej koncepcji SRML. Pojawiają się one dopiero na etapie wdrażania SRML.

Projekty i zadania znajdujące się w SRML mają w głównej mierze charakter ramowy i nie proponują konkretnych rozwiązań organizacyjnych czy technicznych. Ograniczają się głównie do wyznaczenia kierunku działania czy przeprowadzenia planowanych zmian.

W związku z tym wariantowanie przedsięwzięć, planowanych ramach SRML nie jest możliwe. Cześć proponowanych działań wyznacza lub może wyznaczać ramy późniejszych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Analiza wariantowa tych przedsięwzięć zostanie przeprowadzona na etapie procedur związanych z wydawaniem dla nich decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Oddziaływanie na środowisko

Strategia rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020 (SRML) przewiduje podejmowanie działań (projektów), które będą wpływały na środowisko. Działania te to przede wszystkim projekty/zadania inwestycyjne, które będą ingerować w środowisko głównie na etapie ich realizacji, powodując przejściowe, odwracalne oddziaływania negatywne. Natomiast na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo będą wpływać korzystnie na stan środowiska, choć zakłada się możliwość realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z **Rozporządzeniem Rady Ministrów** z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (**Dz. U. Nr 213, poz. 1397 z późniejszymi zmianami**).

Projekty/zadania inwestycyjne zostały zgrupowane i przyporządkowane do konkretnych celów operacyjnych, które z kolei zostały zgrupowane i przyporządkowane konkretnym celom strategicznym.

Oddziaływania związane z realizacją zadań zapisanych w SRML będą oddziaływaniami przejściowymi, odwracalnymi i wystąpią jedynie w czasie prowadzonych robót. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawcy i dotyczą sprzętu (hałas, emisja spalin wycieki), organizacji prac (np. koordynacja prac w pasie drogowym, unikanie prac będących źródłem znacznych, akustycznych oddziaływań negatywnych w porze wieczornej). Minimalizowaniu oddziaływań negatywnych na środowisko będzie służyło przestrzeganie obowiązujących zasad w zakresie gospodarki odpadami.

Oddziaływania związane z funkcjonowaniem przedsięwzięć zrealizowanych w ramach planowanych projektów i zadań będą zasadniczo wpływać korzystnie na stan środowiska. W przypadku przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zakres i zasięg oddziaływania będzie zamykała się na terenach, na których zostaną zrealizowana tego typu przedsięwzięcia. Obowiązkiem inwestorów będzie dbanie o nie przekraczanie standardów jakości środowiska poza granicami tych terenów. Nadzór i szczegółowa analiza zakresu oddziaływania tych przedsięwzięć na środowisko będzie przedmiotem postępowań w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, które są wymagane dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Oddziaływanie projektów planowanych w ramach SRML na:

- cele i przedmioty ochrony obszarów sieci Natura 2000 oraz ich integralność na etapie ich realizacji i likwidacji,
- powietrze atmosferyczne,
- hałas,
- roślinność,
- zwierzęta, różnorodność biologiczną,
- grunty, wody gruntowe, wody powierzchniowe, gospodarkę wodno – ściekową,
- odpady,
- klimat,
- krajobraz,

- powierzchnię ziemi,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki, dobra materialne, ludzi
- będzie miało charakter neutralny.

Ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko

Strategia Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020 przewiduje podejmowanie działań, które będą wpływały na środowisko. Działania mające wpływ na środowisko to przede wszystkim zadania inwestycyjne, które będą ingerować w środowisko głównie na etapie ich realizacji, powodując przejściowe oddziaływania. Natomiast na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo będą wpływać korzystnie na stan środowiska. Wiele z nich wiąże się bowiem pośrednio z ograniczeniem oddziaływań na środowisko. Są to przykładowo projekty/zadania termomodernizacyjne, związane z modernizacją i budową sieci kanalizacyjnych, modernizacją źródeł ciepła w budynkach.

Generalnie oddziaływania związane z realizacją i likwidacją projektów/zadań zapisanych w SRML będą oddziaływaniami przejściowymi, odwracalnymi i wystąpią jedynie w czasie prowadzonych robót. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawcy i dotyczą sprzętu (hałas, emisja spalin wycieki), organizacji prac (np. koordynacja prac w pasie drogowym, unikanie prac będących źródłem znacznej oddziaływań akustycznej w porze wieczornej). Minimalizowaniu oddziaływań na środowisko będzie służyło przestrzegania obowiązujących zasad w zakresie gospodarki odpadami.

Natomiast na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo będą wpływać korzystnie na stan środowiska, poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, poprawę jakości ścieków odprowadzanych do środowiska czy zwiększenie ilości ścieków ujmowanych w systemy kanalizacyjne.

Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych

Zakres i zasięg oddziaływania przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Miasta Legnica na lata 2015–2020* będzie miał charakter lokalny. Nie będzie wykraczał poza tereny przypisane do poszczególnych przedsięwzięć. W związku z tym nie przewiduje się kumulowania oddziaływania projektowanych przedsięwzięć z przedsięwzięciami realizowanymi poza granicami Legnicy. Możliwe jest oddziaływanie skumulowane pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami realizowanymi w sąsiedztwie. Jeżeli weźmie się jednak pod uwagę fakt, że niektóre z planowanych zadań będą skutkowały ograniczeniem oddziaływania na środowisko – przykładowo modernizacje i przebudowy dróg, termomodernizacja budynków, itp. – można stwierdzić, że realizacja projektów/zadań zawartych w SRML, nawet z uwzględnieniem ewentualnych oddziaływań skumulowanych nie będzie wykazywała ponadnormatywnego oddziaływania na środowisko.

Z uwagi na położenie Legnicy względem granic Polski – najbliższa z granic Polsko – Czeska znajduje się w odległości ponad 50 kilometrów w linii prostej na południe od granic miasta – nie ma możliwości by któryś z planowanych do realizacji projektów oddziaływał transgranicznie na środowisko. Dotyczy to fazy realizacji, funkcjonowania i likwidacji przedsięwzięć, które będą realizowane w ramach tych projektów/zadań.

Skutki braku realizacji SRML dla środowiska

Zaniechanie działań związanych z infrastrukturą zewnętrzną – z budową lub przebudową układów komunikacyjnych, centrów przesiadkowych – może w konsekwencji doprowadzić do dalszego pogarszania się stanu technicznego przeznaczonych do przebudowy lub remontu obiektów co może skutkować np. wzrostem negatywnego wpływu na stan powietrza atmosferycznego lub klimat akustyczny.

Niepodjęcie działań związanych z modernizacją (w tym termomodernizacją) i rewitalizacją budynków, w tym także obiektów zabytkowych, spowoduje utratę szansy obniżenia ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z systemów ciepłowniczych (brak termomodernizacji przyczyni się do wzrostu zapotrzebowania na ciepło). Istotny jest tu również czynnik ekonomiczny – poza osiągnięciem efektu ekologicznego związanego ze

zmniejszeniem strat ciepła, ograniczone zostaną również koszty związane z utrzymaniem tych budynków. Brak realizacji tych zadań jest więc niekorzystny zarówno ze względu na stan środowiska jak również z uwagi na racjonalną gospodarkę finansami publicznymi. Zaniechanie remontu zabytkowych obiektów będzie skutkowało sukcesywnym pogarszaniem ich stanu technicznego a w konsekwencji bezpowrotnym zniszczeniem ważnych historycznie obiektów Legnicy.

Niepodjęcie działań związanych z budową i modernizacją sieci infrastrukturalnych – kanalizacyjnych i wodociągowej – spowoduje pogarszanie się stanu tych sieci, w konsekwencji wzrośnie prawdopodobieństwo ich uszkodzenia i niekontrolowanego przedostawania się ścieków do środowiska gruntowo-wodnego. Zaniechanie rozbudowy tych sieci może skutkować „przeładowaniem” sieci istniejących lub niekontrolowanym zrzutem ścieków do środowiska przez odbiorców pozbawionych możliwości ich odprowadzania do sieci kanalizacyjnych.

Zaniechanie podejmowania działań zawartych w *Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020* wpłynie niekorzystnie na wizerunek Legnicy.

Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy miasta gwarantuje jego mieszkańcom poprawę warunków życia, odpowiednią promocję walorów środowiskowych i zasobów oraz szersze możliwości jego wykorzystania. Taki zrównoważony rozwój będzie możliwy przy realizacji zadań zakładanych w SRML, natomiast zaniechanie realizacji strategii spowoduje jego zachwianie.

Metody analizy skutków realizacji SRML

Monitorowanie jest to proces systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych opisujących postęp i efekty programu (wskaźniki). Monitoring spełnia m.in. rolę systemu wczesnego ostrzegania o ewentualnych nieprawidłowościach. W monitorowaniu SRML brać będzie udział Urząd Miasta Legnica, a konkretnie jednostka tego urzędu delegowana do tego zadania. Jednostka ta będzie oceniać skuteczność i jakość realizacji strategii rozwoju, tj.:

- dokonywać okresowego przeglądu postępów na drodze do osiągnięcia konkretnych celów SRML,
- analizować wyniki wdrażania, w szczególności osiągnięcie celów określonych dla każdej kategorii interwencji,
- analizować i zatwierdzać roczne sprawozdania z realizacji SRML,
- przygotowywać wnioski o ujęcie w budżecie gmina środków na przygotowanie do realizacji projektów/zadań SRML.

Monitoring będzie obejmował więc opis zmian stanu środowiska w wyniku realizacji założeń SRML oraz sprawdzenie czy zaproponowane środki ograniczenia negatywnych oddziaływań w/w obiektów i źródeł emisji zostały spełnione i przyniosły założony efekt. Daje to możliwość wykrycia na wczesnym etapie negatywnych skutków SRML i tym samym wdrożenia w krótkim czasie projektów naprawczych.

Monitoring będzie odbywał się na podstawie monitoringu regionalnego prowadzonego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Monitoring skutków realizacji SRML będzie obejmował:

- stan środowiska i wskaźniki presji na środowisko:
 - stan jakości powietrza atmosferycznego na obszarze Legnicy – w szczególności czy i w jakiej wielkości następuje wzrost zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych (parkingi, drogi) i energetycznych,
 - uciążliwość hałasu komunikacyjnego,
 - stanu wód stojących, płynących, podziemnych, jakości wód pobieranych w celu zaopatrzenia ludności w wodę, spełnianie przez wody celów środowiskowych zwartych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
- wskaźniki społeczno-ekonomiczne a w szczególności poprawę stanu zdrowia mieszkańców Legnicy poprzez poprawę stanu jakości środowiska w związku z realizacją SRML.

Z uwagi na to, że większość wyników badań w ramach monitoringu środowiska jest publikowanych przez WIOŚ raz do roku oraz jako że większość projektów realizowanych w ramach SRML będzie rozciągniętych w czasie – proponuje się prowadzenie monitoringu z częstotliwością raz do roku.

Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

W niniejszym dokumencie dokonano analizy oddziaływań na środowisko w oparciu o dane literaturowe oraz doświadczenie autorów, które zestawiono z różnymi lokalnymi uwarunkowaniami. Przy sporządzaniu prognozy zastosowano metody opisowe oraz wykorzystano dostępne publikacje, dokumenty i raporty dotyczące obszaru Legnicy opracowane przez inne instytucje, a dotyczące środowiska i zmian w nim zachodzących.

W prognozie analizowano konkretne zapisy *Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2015–2020* dotyczące propozycji celów strategicznych i kierunków działań.